POWIATOWY PROGRAM DZIAŁAŃ NA RZECZ OSÓB NIEPEŁNOSPRAWNYCH NA LATA 2009-2013

Opracowanie:
Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Opolu Lubelskim
przy współpracy z Polską Agencją Rozwoju Regionalnego

Opole Lubelskie, 2008

Spis treści

Wstęp 3

I. DIAGNOZA SPOŁECZNA DOTYCZĄCA SYTUACJI OSÓB NIEPEŁNOSPRAWNYCH W POWIECIE OPOLSKIM 6

1. Charakterystyka powiatu 6
2. Charakterystyka środowiska osób niepełnosprawnych 10
3. Rehabilitacja społeczna 24
4. Rehabilitacja zawodowa 53
5. System szkolnictwa obejmujący osoby niepełnosprawne 60
6. Wybrane instytucje działające na rzecz osób niepełnosprawnych 66
7. Organizacje pozarządowe działające na rzecz osób niepełnosprawnych 77

II. OCENA MOCNYCH I SŁABYCH STRON - ANALIZA SWOT 88

III. PROGRAM DZIAŁAŃ NA RZECZ OSÓB NIEPEŁNOSPRAWNYCH 89

1. Cel strategiczny 90
2. Cele operacyjne 91
3. Planowane zadania do realizacji wraz z harmonogramem na lata 2009-2013 103
4. Promocja i informowanie o Programie 113
5. System wdrażania i finansowania Programu 114
    1. Kluczowe instytucje i podmioty zaangażowane w proces wdrażania Programu .. 114
    2. Główne źródła finansowania 116
6. System monitorowania i oceny realizacji Programu 117

IV. ZAŁĄCZNIKI 119

1. Wykaz skrótów 119
2. Opis prac nad Programem 120
3. Wzór formularza sprawozdawczego 124
4. Wykaz zewnętrznych źródeł finansujących działania na rzecz osób niepełnosprawnych 125
5. Raport dotyczący woj. lubelskiego z projektu pt. „Gmino, jaka jesteś?” 147

Wstęp

Zgodnie z Kartą Praw Osób Niepełnosprawnych przyjętą w dniu 01.08.1997 r. Uchwałą Sejmu Rzeczypospolitej Polskiej, osoba niepełnosprawna na równi z innymi ma prawo do niezależnego, samodzielnego i aktywnego życia.

Nadal jednak osoby z niepełnosprawnością są jedną z najbardziej zmarginalizowanych grup w społeczeństwie. Ciągle doświadczają dużych barier w dostępie do różnych dziedzin życia społecznego, a istniejące bariery środowiskowe często stanowią większą przeszkodę w społecznej partycypacji niż ich funkcjonalne ograniczenia.

Dokonane zmiany w ustawie o rehabilitacji zawodowej i społecznej oraz zatrudnianiu osób niepełnosprawnych nakładają na poszczególne szczeble administracji rządowej, jak i samorządowej zadania zmierzające do poprawy sytuacji osób niepełnosprawnych.

W powiecie opolskim mieszka ogółem 11.275 osób niepełnosprawnych, co stanowi 17,6% ludności całego powiatu.

Duża liczba osób niepełnosprawnych w powiecie opolskim powoduje konieczność podjęcia kompleksowych działań, mających na celu zapewnienie warunków do pełnego i na miarę możliwości samodzielnego funkcjonowania we wszystkich sferach życia, zarówno na poziomie indywidualnym, jak i społecznym.

Osoby niepełnosprawne posiadają analogiczne potrzeby, jak osoby sprawne, dlatego też winny być one zaspokajane na poziomie adekwatnym dla całej społeczności. Grupa ta wymaga jednak objęcia dodatkowymi działaniami kompensującymi negatywne zjawiska towarzyszące niepełnosprawności, a także pomocy i wsparcia ze strony innych, w szczególności ze strony rodzin, grup wsparcia, jak również odpowiednich służb samorządowych z obszaru: zdrowia, edukacji, pomocy społecznej i zatrudnienia.

Poprawie warunków życia społecznego osób niepełnosprawnych, a tym samym zapewnieniu pełniejszej integracji ze społecznością lokalną ma służyć niniejszy Powiatowy Program Działań na Rzecz Osób Niepełnosprawnych na lata 2009-2013 opracowany przez Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Opolu Lubelskim w zakresie rehabilitacji społecznej i przestrzegania praw osób niepełnosprawnych, oraz przez Powiatowy Urząd Pracy w Opolu Lubelskim w zakresie rehabilitacji zawodowej i zatrudniania oraz przestrzegania praw osób niepełnosprawnych osób niepełnosprawnych, zgodnie z art. 35 a ustawy o rehabilitacji zawodowej i społecznej oraz zatrudnianiu osób niepełnosprawnych (Dz.U.97.123.776 z późn. zm.).

Stanowi on integralną część Powiatowej Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych w powiecie opolskim.

Adresatami niniejszego Programu są osoby niepełnosprawne, rodziny osób niepełnosprawnych, instytucje i organizacje pozarządowe działające na rzecz osób niepełnosprawnych, a także środowisko lokalne.

W myśl ustawy o rehabilitacji zawodowej i społecznej oraz zatrudnianiu osób niepełnosprawnych, do osób niepełnosprawnych zaliczane są osoby, których niepełnosprawność potwierdzona została orzeczeniem:

- o zakwalifikowaniu przez organy orzekające do jednego z trzech stopni niepełnosprawności:
  - I grupy inwalidów – orzeczenie traktowane jest na równi z orzeczeniem o znacznym stopniu niepełnosprawności,
  - II grupy inwalidów – orzeczenie traktowane jest na równi z orzeczeniem o umiarkowanym stopniu niepełnosprawności,
  - III grupy inwalidów – orzeczenie traktowane jest na równi z orzeczeniem o lekkim stopniu niepełnosprawności.
- o całkowitej lub częściowej niezdolności do pracy,
- o całkowitej niezdolności do pracy i niezdolności do samodzielnej egzystencji, traktowane jest na równi z orzeczeniem o znacznym stopniu niepełnosprawności,
- o całkowitej niezdolności do pracy, jest traktowane na równi z orzeczeniem o umiarkowanym stopniu niepełnosprawności,
- o częściowej niezdolności do pracy oraz celowości przekwalifikowania, jest traktowane na równi z orzeczeniem o lekkim stopniu niepełnosprawności.
- o niepełnosprawności, wydanym dla dzieci przed ukończeniem 16-go roku życia.

Przy czym niepełnosprawność oznacza trwałą lub okresową niezdolność do wypełniania ról społecznych z powodu stałego lub długotrwałego naruszenia sprawności organizmu, w szczególności powodującą niezdolność do pracy.

Celem Programu jest stworzenie nowoczesnego systemu wsparcia osób niepełnosprawnych i ich rodzin, który umożliwi prowadzenie szerokich działań edukacyjnych, rehabilitacyjnych i leczniczych. Budowa systemu wsparcia osób niepełnosprawnych odbywać się powinna kompleksowo, przy czynnym udziale wszystkich istniejących na terenie powiatu podmiotów zajmujących się tą problematyką. Dzięki temu będzie można w pełni wykorzystać ich potencjał i możliwości, a jednocześnie posiadać kompletną informację. Do skutecznej realizacji zamierzonych celów niezbędna będzie współpraca władz powiatowych, gminnych, organizacji pozarządowych oraz innych instytucji działających na rzecz osób niepełnosprawnych, mogących wspierać przedsięwzięcie Programu merytorycznie i finansowo.

Powiatowy Program Działań na Rzecz Osób Niepełnosprawnych jest dokumentem niezbędnym do pozyskiwania środków pozabudżetowych: z Państwowego Funduszu Rehabilitacji Osób Niepełnosprawnych oraz funduszy europejskich, na realizację założonych celów.

Program ma charakter ramowy, a jego celem jest wspomaganie osób niepełnosprawnych, umożliwienie im jak najszerszego uczestnictwa w życiu społecznym i zawodowym oraz przestrzeganie ich praw. Program zakłada także podniesienie świadomości społecznej w zakresie problemów mieszkańców powiatu opolskiego.

Zostały w nim ujęte zadania z zakresu rehabilitacji rozumianej jako „proces usprawniania funkcji fizycznych, psychicznych i społecznych".

Podstawa prawna:

1. Ustawa o pomocy społecznej z dnia 12 marca 2004 r. (Dz.U. 2004r. Nr 64 poz. 593 z późniejszymi zmianami).
2. Ustawa o rehabilitacji zawodowej i społecznej oraz zatrudnianiu osób niepełnosprawnych z dnia 27 sierpnia 1997 r. (t.j. Dz.U. z 2008 r. nr 14, poz. 92).
3. Ustawa o samorządzie powiatowym z dnia 5 czerwca 1998 r. (tekst jednolity: Dz.U.2001r. Nr 142 poz. 1592 z późniejszymi zmianami).
4. Ustawa o finansach publicznych z dnia 26 listopada 1998 r. (tekst jednolity: Dz U. 2003 r. Nr 15 poz. 148 z późniejszymi zmianami).
5. Ustawa o dochodach jednostek samorządu terytorialnego z dnia 13 listopada 2003 r. (Dz.U. 2003 r. Nr 203 poz. 1966).
6. Ustawa o fundacjach z dnia 6 kwietnia 1984 r. (tekst jednolity: Dz.U. 1991 r. Nr 46 poz. 203 z późniejszymi zmianami).
7. Prawo o stowarzyszeniach, ustawa z 1989 r. (tekst jednolity: Dz.U. 2001 r. Nr 79 poz. 855 z późniejszymi zmianami).
8. Ustawa z dnia 24 kwietnia 2003 r. o działalności pożytku publicznego i wolontariacie (Dz.U. 2003 r. Nr 96 poz. 874 z późniejszymi zmianami).
9. Europejska Karta Społeczna sporządzona w Turynie dnia 18 października 1961 r. (Dz.U. 1999 r. Nr 8 poz. 67).
10. Konwencja o prawach dziecka przyjęta przez Zgromadzenie Ogólne Narodów Zjednoczonych dnia 20 listopada 1989 r. (Dz.U. 1991 r. Nr 120 poz. 526).
11. Karta praw osób niepełnosprawnych z dnia 1 sierpnia 1997 r.
12. Ustawa o zatrudnieniu socjalnym z 13 czerwca 2003 r. (Dz.U. 2003 r. Nr 122 poz. 1143 z późniejszymi zmianami).
13. Ustawa o promocji zatrudnienia i instytucjach rynku pracy (Dz.U. 2004 r. Nr 99 poz. 1001 z późniejszymi zmianami).
14. Ustawa o przeciwdziałaniu narkomanii (Dz.U. 2005 r. Nr 175 poz. 1485).
15. Ustawa o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie (Dz.U. 2005 r. Nr 180 poz. 1493).

I. DIAGNOZA SPOŁECZNA DOTYCZĄCA SYTUACJI OSÓB NIEPEŁNOSPRAWNYCH W POWIECIE OPOLSKIM

1. Charakterystyka powiatu

Powiat opolski położony jest na Powiślu Lubelskim, w zachodniej części województwa lubelskiego. Rozciąga się na powierzchni 8041 km^2 (17 miejsce w województwie). Od wschodu graniczy z powiatem lubelskim, od północy z puławskim, a od południa z kraśnickim.

Według fizyczno-geograficznego podziału powiat opolski niemal w całości należy do regionu Wyżyny Lubelskiej.

Powiat tworzy siedem jednostek administracyjnych. Pięć gmin wiejskich: Chodel, Józefów nad Wisłą, Karczmiska, Łaziska, Wilków i dwie miejsko-wiejskie: Opole Lubelskie, Poniatowa. Stolicą powiatu jest miasto Opole Lubelskie. Łącznie, na terenie siedmiu gmin znajduje się 195 miejscowości[1].

W 2006 r. powiat opolski zamieszkiwało 64 937 mieszkańców. Gęstość zaludnienia w powiecie opolskim jest niższa w stosunku do średniej w województwie lubelskim. Na 1 km^2 przypada 81 osób, zaś w województwie 88.

Najwięcej mieszkańców zamieszkuje gminy miejsko-wiejskie Opole Lubelskie i Poniatową - 52,6% ogółu ludności powiatu. Dwa miasta znajdujące się w granicach administracyjnych powiatu (Opole Lubelskie i Poniatowa) w 2006 r. zamieszkiwało 19 685 osób, co stanowi 30,3%. Ogromną większość ludności powiatu opolskiego stanowi jednak ludność zamieszkująca tereny wiejskie - 69,7%.

Powiat opolski jest rejonem rolniczym - użytki rolne zajmują około 55 tys. ha, co stanowi 3% użytków rolnych w Polsce. Funkcjonuje tutaj prawie 13 tys. gospodarstw — silnie rozdrobnionych (średnia powierzchnia gospodarstwa wynosi 4,3 ha). Rolnictwo jest jednym z głównych źródeł dochodu ludności powiatu opolskiego. Główne kierunki produkcji rolnej to: uprawa zbóż, ziemniaków i buraków, sadownictwo oraz wyróżniająca się w skali krajowej - uprawa chmielu (35% produkcji krajowej). W związku z takim charakterem powiatu lokalny przemysł koncentruje się głównie wokół przetwórstwa płodów rolnych.

W powiecie funkcjonuje kilka znaczących zakładów przetwórstwa owoców, warzyw i chmielu. Gospodarczemu rozwojowi regionu sprzyja korzystne położenie geograficzne. Przecinają się tu ważne szlaki komunikacyjne. Powiat opolski dysponuje odpowiednim potencjałem ludzkim oraz stosunkowo dobrze rozwiniętą infrastrukturą. Infrastrukturę

[1] Powiat Opolski, *Położenie geograficzne*, www.opole.lublin.pl/index.php?option=com_content&task=view&id=12&Itemid=73.

techniczną uzupełnia stosunkowo dobrze rozwinięta sieć wodociągowa, gazowa i kanalizacyjna[2].

Tabela 1. Struktura powierzchni powiatu opolskiego (w ha).

Ogólna powierzchnia gruntów	Użytki rolne					Lasy i zadrzewienia	Pozostałe
	razem	grunty orne	sady	łąki	pastwiska		
80.414	55.435	44.241	5.721	3.688	1.785	18.055	6.924

Źródło: Samorządowy Program Działań na Rzecz Osób Niepełnosprawnych na lata 2006-2008.

W 2003 roku w powiecie opolskim mieszkało 63.396 osób. Były to przede wszystkim osoby w wieku 18-44 lata oraz osoby w wieku 0-17 lat i 45-59 (kobiety)/64 lata (mężczyźni), a więc osoby w wieku przedprodukcyjnym i produkcyjnym. Najmniejszą liczbę stanowili ludzie starsi - 11.130 osób.

Z kolei w prognozach dotyczących struktury wiekowej mieszkańców powiatu opolskiego na rok 2030 widać wyraźny wzrost liczby osób starszych (14.580 osób oraz znaczny spadek liczby osób w wieku 0-17 lat (8.767 osób) i w wieku 18-44 lata (17.953 osoby). Nieznacznie wzrośnie wtedy liczba osób w wieku 45-59/64 lata.

W ogólnej liczbie ludności nieznaczną większość stanowią kobiety. Wg danych z 2006 r. powiat zamieszkiwało 33 257 kobiet i 31 673 mężczyzn. Wyższy udział kobiet w liczbie ludności utrzymuje się od kilku lat[3].

Tabela 2. Struktura wiekowa ludności powiatu opolskiego (2003 rok).

Przedział wiekowy	Ogółem			Miasto			Wieś		
	razem	mężczyźni	kobiety	razem	mężczyźni	kobiety	razem	mężczyźni	kobiety
ogółem	63.396	30.980	32.416	19.073	9.040	10.033	44.323	21.940	22.383
0-17	14.621	7.481	7.140	4.273	2.170	2.103	10.348	5.311	5.037
18-44	23.592	12.204	11.388	7.465	3.683	3.782	16.127	8.521	7.606
45-59/64	14.053	7.602	6.451	4.933	2.455	2.478	9.120	5.147	3.973
pow. 59/64	11.130	3.693	7.437	2.402	732	1.670	8.728	2.961	5.767

Źródło: Samorządowy Program Działań na Rzecz Osób Niepełnosprawnych na lata 2006-2008.

[2] Powiat Opolski, *Gospodarka*, www.opole.lublin.pl/index.php?option=com_content&task=view&id=13&Itemid=74.
[3] Powiat Opolski, *Powiat - Ludność*, www.opole.lublin.pl/index.php?option=com_content&task=view&id=237&Itemid=.

Tabela 3. Ludność powiatu opolskiego w 2006 r.

GMINA	LICZBA MIESZKAŃCÓW		
	kobiety	mężczyźni	RAZEM
Chodel	3422	3424	6846
Józefów nad Wisłą	3709	3625	7334
Karczmiska	3089	3021	6110
Łaziska	2787	2675	5462
Opole Lub.	9604	8913	18517
Poniatowa	8123	7530	15653
Wilków	2523	2485	5008
RAZEM	**33257**	**31673**	**64937**

Źródło: Powiat Opolski, *Powiat – Ludność…*

Tabela 4. Prognozowana na 2030 rok struktura wiekowa ludności powiatu opolskiego.

Przedział wiekowy	Ogółem			Miasto			Wieś		
	razem	mężczyźni	kobiety	razem	mężczyźni	kobiety	razem	mężczyźni	kobiety
ogółem	56.122	27.569	28.553	17.556	8.180	9.376	38.566	19.389	19.177
0-17	8.767	4.547	4.220	2.419	1.209	1.210	6.348	3.338	3.010
18-44	17.953	9.245	8.708	5.202	2.633	2.569	12.751	6.612	6.139
45-59/64	14.822	8.333	6.489	4.854	2.649	2.205	9.968	5.684	4.284
pow. 59/64	14.580	5.444	9.136	5.081	1.689	3.392	9.499	3.755	5.744

Źródło: Samorządowy Program Działań na Rzecz Osób Niepełnosprawnych na lata 2006-2008.

Źródłem utrzymania prawie połowy ludności powiatu opolskiego jest praca - najemna oraz na rachunek własny. W tej ostatniej kategorii ogromna większość osób pracuje we własnym gospodarstwie rolnym. Nieco ponad 1/3 mieszkańców powiatu utrzymuje się z innych źródeł niż praca (w tym: między innymi ze świadczeń emerytalnych i rentowych).

Tabela 5. Liczba ludności powiatu opolskiego - według źródeł utrzymania.

Źródła utrzymania						
Praca				Pozostałe źródła		
ogółem	najemna	na rachunek własny		ogółem	emerytura	renta
		ogółem	we własnym gospodarstwie rolnym			
37.086	18.114	18.972	16.526	26.673	11.943	9.351

Źródło: Narodowy Spis Powszechny Ludności i Mieszkań - Powszechny Spis Rolny 2002.

Mapa 1. Gminy wchodzące w skład powiatu opolskiego.

Źródło: Powiat Opolski, *Gminy powiatu*, www.opole.lublin.pl/index.php?option=com_content&task=view&id=28&Itemid=43.

2. Charakterystyka środowiska osób niepełnosprawnych

2.1. Charakterystyka osób niepełnosprawnych w woj. lubelskim[4]

W 2002 roku żyło w Polsce 5.456,7 tys. osób niepełnosprawnych, tj. **14,3%** ogółu ludności kraju. **Województwo lubelskie wyróżnia się w kraju największą**, obok Małopolski, **częstotliwością występowania zjawiska niepełnosprawności**. Prawdopodobnie region przoduje pod tym względem również w skali całej Unii Europejskiej, w której przed zjednoczeniem było ok. 10% niepełnosprawnych obywateli. Liczba 185 osób niepełnosprawnych na 1000 mieszkańców plasuje nasz region na pierwszym miejscu w kraju (205 osób niepełnosprawnych na 1000 mieszkańców na wsi i 164 w mieście). Najniższą częstość występowania niepełnosprawności odnotowano w województwie opolskim, mazowieckim, śląskim (poniżej 120 osób na 1000 mieszkańców). W skali kraju zdecydowanie większą częstością występowania zjawiska wyróżniają się ze względu na płeć: populacja kobiet, a ze względu na miejsce zamieszkania: ludność wiejska.

Tabela 6. Częstość występowania niepełnosprawności w Polsce wg płci i miejsca zamieszkania w 2002 r.

Województwa	Ogółem	Mężczyźni	Kobiety	Miasto	Wieś
	na 1000 osób				
Dolnośląskie	150	144	155	146	161
Kujawsko-pomorskie	147	143	150	143	153
Lubelskie	**185**	**177**	**194**	**164**	**205**
Lubuskie	175	166	183	167	189
Łódzkie	140	137	142	135	148
Małopolskie	182	169	194	179	186
Mazowieckie	113	111	115	110	120
Opolskie	100	100	101	102	98
Podkarpackie	150	148	153	137	159
Podlaskie	129	125	133	117	146
Pomorskie	138	135	141	137	141
Śląskie	118	118	118	118	119
Świętokrzyskie	144	141	147	134	153
Warmińsko-mazurskie	148	144	152	142	157
Wielkopolskie	157	152	161	157	156
Zachodnio-pomorskie	137	134	141	132	150
POLSKA	**143**	**139**	**147**	**136**	**153**

[4] Na postawie: Regionalny Ośrodek Polityki Społecznej w Lublinie, *Strategia Polityki Społecznej Województwa Lubelskiego na lata 2005-2013*, Lublin 2005, s. 26-31.

W 2002 roku liczba osób niepełnosprawnych w województwie lubelskim wynosiła 407,8 tys., co stanowiło **18,6%** ogółu ludności województwa, z czego 83% to osoby niepełnosprawne prawnie, a 17% biologicznie. Całkowicie ograniczoną zdolność do wykonywania podstawowych czynności deklarowało 11,31%, a poważnie ograniczoną 88,69% niepełnosprawnych biologicznie. W populacji osób niepełnosprawnych na Lubelszczyźnie, podobnie jak w Polsce, przeważają kobiety. Stanowią one odpowiednio 52,9% niepełnosprawnych w kraju i 53,7% w województwie lubelskim. Znacząca przewaga kobiet w populacji osób niepełnosprawnych ujawnia się w górnych przedziałach wiekowych tj. powyżej 65 roku życia. W pozostałych przedziałach występuje równowaga lub przewaga niepełnosprawnych mężczyzn. Szczególnie wysokie natężenie niepełnoprawności występuje wśród kobiet ze środowiska wiejskiego tj. 21,8%.

Tabela 7. Natężenie zjawiska niepełnosprawności w powiatach województwa lubelskiego.

L.p.	Powiat	Ogółem [%]	M	K	Miasto	Wieś	M miasto	K miasto	M wieś	K wieś
1.	Chełmski	25.4	25.2	27.5	17.4	25.9	16.3	18.5	23.6	28.1
2.	Krasnostawski	23.0	21.4	24.5	19.5	24.2	19.0	19.9	22.1	26.1
3.	Lubelski	21.7	20.0	23.3	16.5	22.2	15.8	17.0	20.4	23.9
4.	Parczewski	21.5	20.0	22.8	16.0	23.6	16.4	15.7	21.6	25.6
5.	Włodawski	21.5	20.4	22.6	17.7	23.5	17.3	18.0	22.0	25.0
6.	Tomaszowski	20.9	19.4	22.3	18.1	21.8	17.8	18.4	20.0	23.6
7.	Hrubieszowski	20.3	18.9	21.6	17.8	21.2	17.4	18.2	19.4	22.9
8.	Zamojski	20.3	19.1	21.5	14.4	21.0	14.5	14.3	19.7	22.4
9.	Miasto Chełm	19.7	18.8	20.4	19.7		18.8	20.4		
10.	Kraśnicki	19.6	18.8	20.4	17.6	20.9	17.5	17.8	19.7	22.1
11.	Radzyński	19.0	18.3	19.7	17.9	19.5	17.9	17.3	18.4	20.1
12.	Świdnicki	18.9	17.9	19.8	16.3	22.7	15.8	16.8	21.0	24.3
-	**Województwo Lubelskie**	**18.5**	**17.7**	**19.4**	**16.4**	**20.5**	**16.0**	**16.7**	**19.1**	**21.8**
13.	Biłgorajski	18.1	16.7	19.4	15.2	19.4	14.5	15.9	17.7	21.2
14.	Lubartowski	18.0	17.0	19.0	14.9	19.5	14.4	15.5	18.2	20.7
15.	Łęczyński	17.9	16.7	19.0	0.99	22.9	10.3	0.95	20.7	25.0
16.	**Opolski**	**17.6**	**17.2**	**18.0**	**14.9**	**18.8**	**15.2**	**14.6**	**18.1**	**19.5**
17.	Puławski	17.6	16.9	18.2	15.4	19.7	15.3	15.5	18.5	20.9
18.	Bialski	17.5	16.8	18.2	14.8	18.2	14.5	15.1	17.3	19.0
19.	Miasto Lublin	17.3	16.8	17.7	17.3		16.8	17.7		

20.	Janowski	16.2	15.8	16.7	15.1	16.6	15.4	14.8	15.9	17.3
21.	Miasto Zamość	16.1	15.8	16.5	16.1		15.8	16.5		
22.	Rycki	14.9	14.1	15.7	13.7	16.1	13.0	14.4	15.2	17.0
23.	Łukowski	13.5	13.7	13.4	14.1	13.3	14.4	13.8	13.4	13.2
24.	Miasto Biała Podlaska	12.2	11.8	12.5	12.2		11.8	12.5		

Wykres 1. Niepełnosprawni w poszczególnych powiatach woj. lubelskiego [w %].

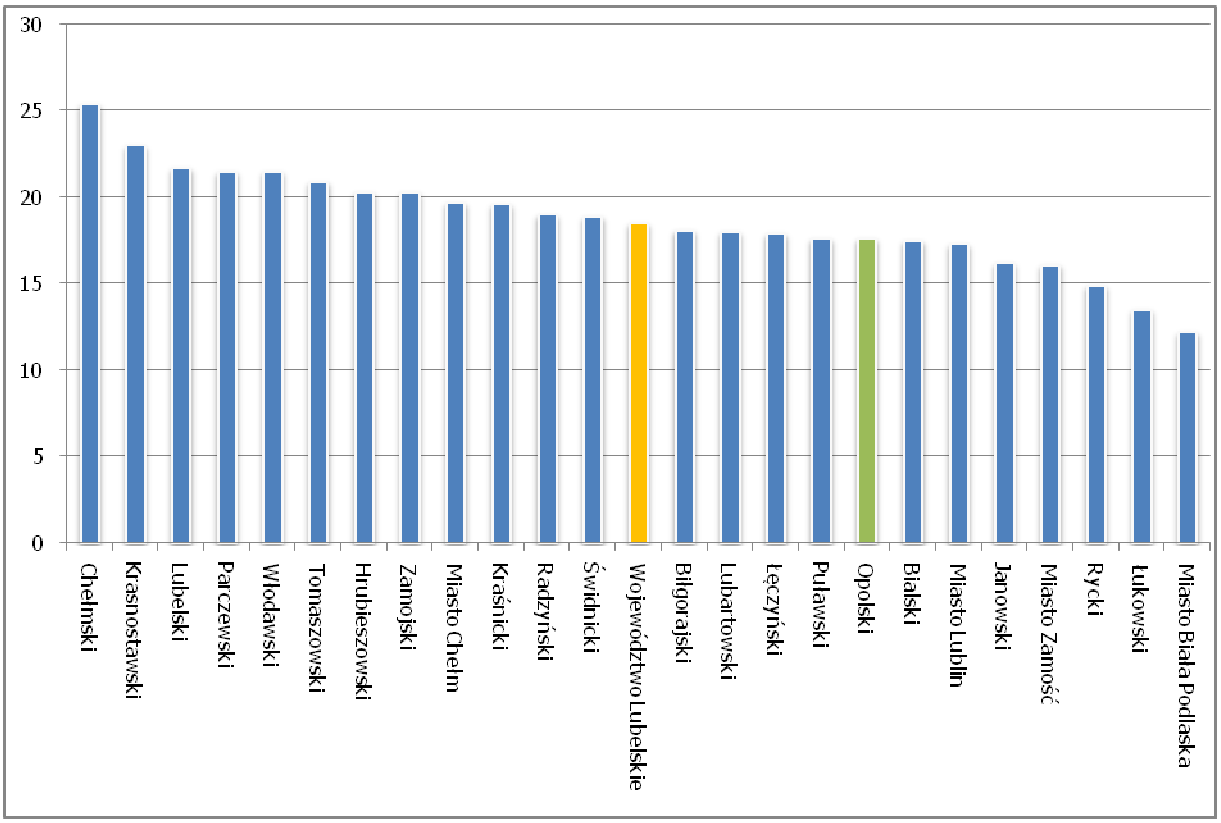

Źródło: opracowanie własne.

Podobnie jak w całym kraju, natężenie zjawiska niepełnosprawności w woj. lubelskim nasila się wraz z wiekiem. W 2002 roku blisko 60% ogółu niepełnosprawnych Polaków i 62,7% zbiorowości niepełnosprawnych mieszkańców Lubelszczyzny stanowiły osoby w wieku poprodukcyjnym (powyżej 55 roku życia). Od badania stanu zdrowia ludności w Polsce przeprowadzonego w 1996 roku liczba niepełnosprawnych na Lubelszczyźnie wzrosła. Największy przyrost odnotowano wśród osób w wieku 65 lat i więcej (137.799 w 1996, 161.735 w 2002 roku) oraz w wieku 15-19 (4.207 w 1996, 5.457 w 2002 roku) - wyraźniejszy w przypadku kobiet. Związane jest to niewątpliwie zarówno z procesem starzenia się ludności, jak i zmianami kryteriów przyznawania świadczeń z pomocy społecznej, w tym głównie zasiłku pielęgnacyjnego. Największy spadek liczby niepełnosprawnych wystąpił w przedziałach wiekowych: 0-14 (23.502 w 1996, 10.353

w 2002 roku), 30-39 (16.156 w 1996, 15.771 w 2002 roku), 40-49 (59.293 w 1996, 53.222 w 2002 roku).

Znaczny wpływ na rozmiar i dynamikę zjawiska w regionie ma też przewaga wypadkogennej gospodarki rolnej. Pośrednio oddziałuje również ogólnie niski poziom dochodowości rodzin uniemożliwiający podejmowanie indywidualnych działań profilaktycznych takich jak sport, kultura fizyczna, aktywne formy wykorzystania czasu. Powstawaniu niepełnosprawności sprzyjają konsekwencje nadmiernego spożywania alkoholu w tym m.in. wypadki drogowe spowodowane przez nietrzeźwych kierowców. Problem ten jest szczególnie istotny, gdyż region przoduje w statystykach dotyczących ujawniania osób prowadzących pojazdy pod wpływem alkoholu.

Tabela 8. Liczba osób niepełnosprawnych wg wieku i płci w województwie lubelskim w 2002 r.

Płeć	Wiek								
	Ogółem	0-15	16-24	25-34	35-44	45-54	55-64	65-74	pow.75
Mężczyźni	188.683	6.894	6.869	7.573	15.682	42.817	46.350	38.981	23.517
Kobiety	219.160	5.140	4.584	4.974	12.624	44.898	45.489	53.186	48.265
Ogółem	407.843	12.034	11.453	12.547	28.306	87.715	91.839	92.167	71.782

Tabela 9. Liczba osób niepełnosprawnych prawnie wg stopnia niepełnosprawności oraz niepełnosprawnych biologicznie w 2002 r.

Osoby niepełnosprawne	Stopień niepełnosprawności					
	Ogółem	Znaczny	Umiarkowany	Lekki	Nieustalony	W wieku 0-15 lat z prawem do zasiłku pielęgn.
prawnie	332.523	82.921	102.797	113.483	25.304	8.018
biologicznie	68.709					

Tabela 10. Przyczyny orzeczeń o niepełnosprawności wydanych przez zespoły ds. orzekania o niepełnosprawności w 2004 r.

Rodzaj schorzenia	Osoby do 16 lat [w %]	Osoby powyżej 16 lat [w %]	Ogółem [w %]
upośledzenie umysłowe	7.8	4.6	5.7
choroby psychiczne	3.4	9.4	7.8
zaburzenia głosu, mowy, słuchu	5.0	4.3	4.6
choroby narządu wzroku	5.7	4.4	4.7
narząd ruchu	13.3	26.8	23.2
epilepsja	6.7	2.5	3.7
układ oddechowy i krążenia	32.5	22.3	25.2
układ pokarmowy	2.4	3.2	3.0
układ moczowo-płciowy	4.2	1.7	2.4
choroby neurologiczne	9.0	12.4	11.5
inne	9.6	7.9	8.4

Wysokie natężenie zjawiska niepełnosprawności w regionie w połączeniu z najniższym w skali całej Unii Europejskiej poziomem dochodu krajowego brutto sprawia, że konsekwencje niepełnosprawności nie są ograniczone jedynie do życia ludzi niepełnosprawnych i ich rodzin. Można stwierdzić, że w województwie lubelskim istnieje realne zagrożenie marginalizacją społeczną znacznej części populacji osób niepełnosprawnych.

Analiza sytuacji społeczno-ekonomicznej środowiska osób niepełnosprawnych na Lubelszczyźnie obrazuje i jednocześnie wyostrza obraz negatywnych zjawisk zachodzących w naszym województwie: począwszy od procesu starzenia się społeczeństwa, poprzez wysoką stopę bezrobocia, zwłaszcza długookresowego i dotykającego ludzi młodych oraz związane z nim konsekwencje w sytuacji finansowej i rodzinnej niepełnosprawnych, aż do niskiego poziomu wykształcenia i trudności w odnalezieniu się na rynku pracy.

Negatywne zjawiska społeczne nie dotyczą wyłącznie populacji ludzi niepełnosprawnych. Niemniej dotykają ich szczególnie boleśnie, zwłaszcza w sytuacji, kiedy na kłopoty zdrowotne, trudności w uzyskaniu zatrudnienia i podnoszeniu kwalifikacji, nakładają się problemy w dostępie do obiektów użyteczności publicznej, powszechnie cenionych dóbr i usług oraz brak zrozumienia szczególnych potrzeb niepełnosprawnych.

2.2 Sytuacja osób niepełnosprawnych w powiecie opolskim

W powiecie opolskim mieszka ogółem **11.275** osób niepełnosprawnych, co stanowi **17,6%** ludności całego powiatu[5] - jest to 16 miejsce na 24 powiaty w woj. lubelskim. Kobiety stanowią ponad połowę ogółu osób niepełnosprawnych zamieszkujących w powiecie opolskim.

Tabela 11. Liczba osób niepełnosprawnych w powiecie opolskim w stosunku do liczby ludności powiatu

	osoby niepełnosprawne			ludność powiatu
	ogółem	kobiety	mężczyźni	
liczba	11.275	5.879	5.396	64.055
%	**17,6%**	**52%**	**48%**	**100%**

Źródło: Narodowy Spis Powszechny Ludności i Mieszkań - Powszechny Spis Rolny 2002.

Wykres 2. Niepełnosprawni w stosunku do ogólnej liczby ludności w powiecie opolskim.

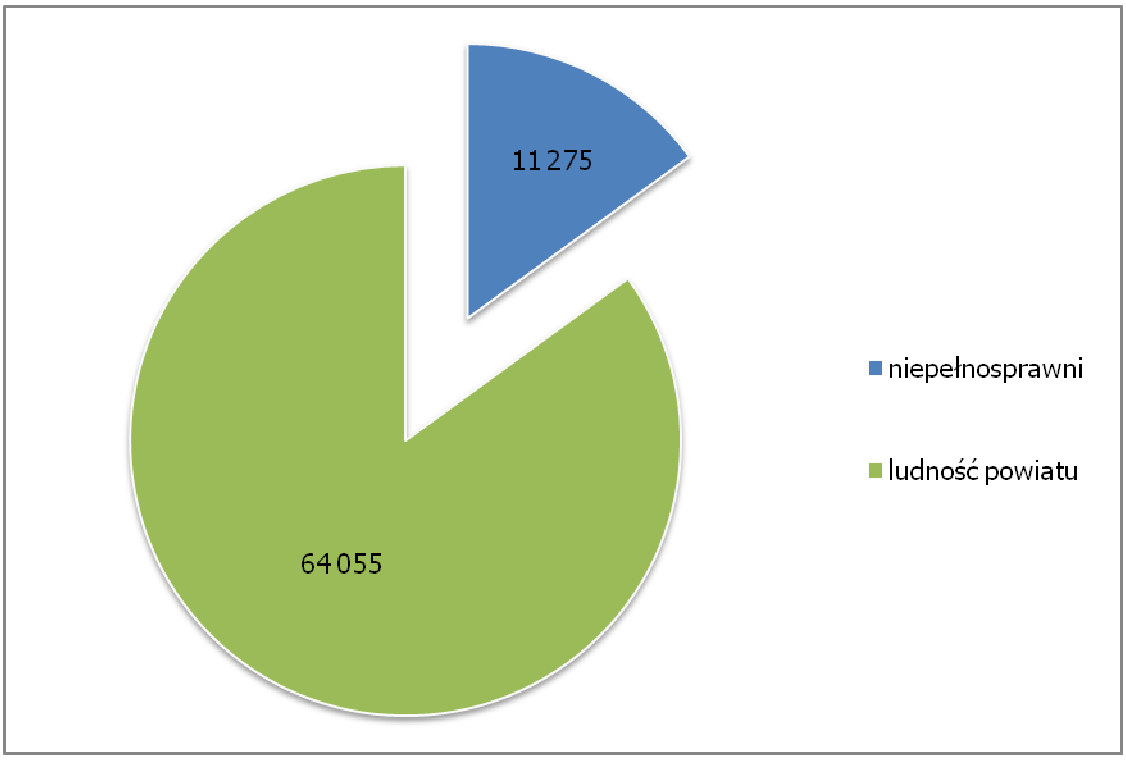

Źródło: opracowanie własne.

[5] Są to dane z 2002 roku.

Miejsce w województwie pod względem liczby niepełnosprawnych:

- ogółem – 16 (17,6%)
- mężczyzn – 13 (17,2%)
- kobiet – 18 (18,0%)
- mieszkańców wsi – 16 (na 20 powiatów) (18,8%)
- mieszkańców miast – 18 (14,9%).

Tym samy należy stwierdzić, że na tle innych powiat opolski cechuje się średnimi wskaźnikami dotyczącymi osób niepełnosprawnych (mieszczą się one w dolnej części osi wszystkich powiatów województwa). Biorąc jednak pod uwagę fakt, że woj. lubelskie ma jeden z największych wskaźników dotyczący osób niepełnosprawnych w Unii Europejskiej, powyższe dane okazują się niezwykle wysokie.

Wykres 3. Porównanie liczby niepełnosprawnych kobiet i mężczyzn w powiecie opolskim.

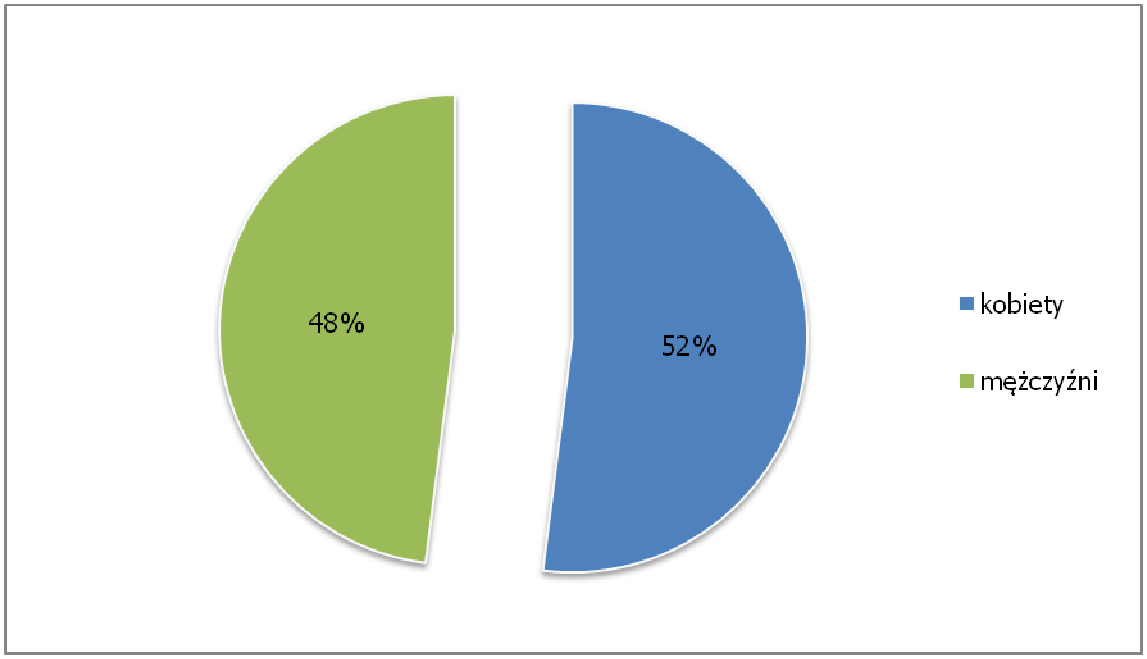

Źródło: opracowanie własne.

Tabela 12. Liczba osób niepełnosprawnych w powiecie opolskim według ekonomicznych grup wieku.

osoby niepełno-sprawne	w wieku przedprodukcyjnym	w wieku produkcyjnym			w wieku poprodukcyjnym
		ogółem	mobilnym	niemobilnym	
liczba	467	5.518	1.303	4.215	5.290
%	**4%**	**49%**	**12%**	**37%**	**47%**

Źródło: Narodowy Spis Powszechny Ludności i Mieszkań - Powszechny Spis Rolny 2002.

Z całej liczby niepełnosprawnych powiatu opolskiego tylko **4%** jest w wieku przedprodukcyjnym (0-17 lat). Zdecydowanie więcej, bo prawie połowa (**47%**) jest w wieku poprodukcyjnym (mężczyźni powyżej 65 lat, kobiety powyżej 60 lat). Mniej więcej tyle samo stanowią osoby znajdujące się w wieku produkcyjnym (18-64 lata mężczyźni, 18-59 lat kobiety). Z kolei osoby niepełnosprawne w tak zwanym wieku produkcyjnym mobilnym (czyli 18-44 lata) stanowią jedynie **12%** wszystkich osób niepełnosprawnych mieszkających w powiecie opolskim, a w wieku produkcyjnym niemobilnym (czyli 45-64 lata mężczyźni i 45-59 lat kobiety) 3 razy więcej.

W grupie osób niepełnosprawnych będących w wieku produkcyjnym około ¼ to osoby w wieku produkcyjnym mobilnym (**24%**), natomiast większość stanowią osoby w wieku produkcyjnym niemobilnym (**76%**).

Wykres 4. Niepełnosprawni w powiecie opolskim wg ekonomicznych grup wieku.

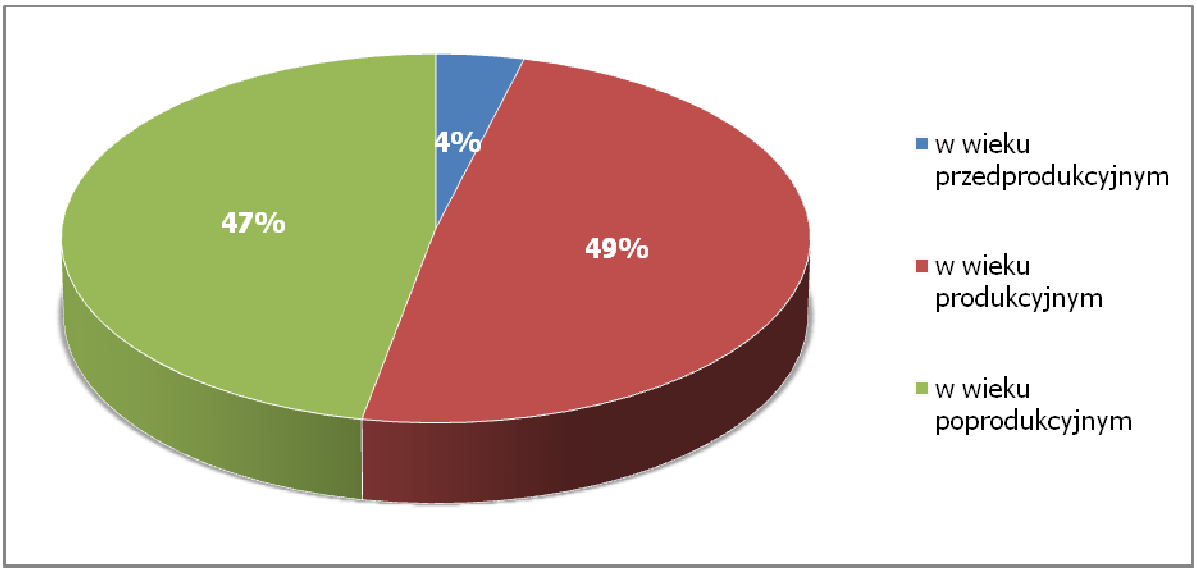

Źródło: opracowanie własne.

Tabela 13. Liczba osób niepełnosprawnych w powiecie opolskim według statusu na rynku pracy — w stosunku do ogólnej liczby osób niepełnosprawnych w powiecie opolskim

osoby niepełno-sprawne	aktywne zawodowo			bierne zawodowo	nieustalony status
	ogółem	pracujące	bezrobotne		
liczba	2.541	2.369	172	8.659	73
%	**22,5%**	**21%**	**1,5%**	**77%**	**0,6%**

Źródło: Narodowy Spis Powszechny Ludności i Mieszkań - Powszechny Spis Rolny 2002.

Wykres 5. Status zawodowy osób niepełnosprawnych w powiecie opolskim.

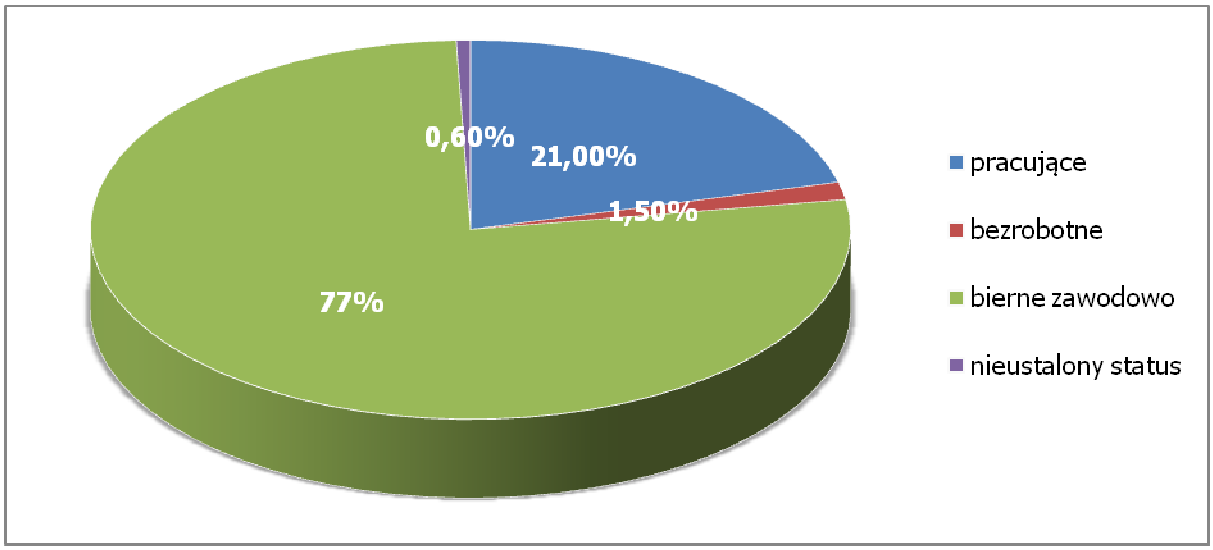

Źródło: opracowanie własne.

Osoby niepełnosprawne, które są aktywne zawodowo, stanowią w powiecie jedynie **22,5%** ogółu niepełnosprawnych. Z całej grupy osób niepełnosprawnych w powiecie tylko **21%** pracuje. Natomiast osoby niepełnosprawne bierne zawodowo to **ponad** ¾ wszystkich niepełnosprawnych. Z kolei 0,6% niepełnosprawnych ma nieustalony status na rynku pracy.

Tabela 14. Status zawodowy osób niepełnosprawnych w powiecie opolskim - w stosunku do ogólnej liczby osób niepełnosprawnych w powiecie aktywnych zawodowo

osoby niepełnosprawne	aktywne zawodowo		
	ogółem	pracujące	bezrobotne
liczba	2.541	2.369	172
%	**22,5%**	**93,3%**	**6,7%**

Źródło: Narodowy Spis Powszechny Ludności i Mieszkań - Powszechny Spis Rolny 2002.

Wśród niepełnosprawnych z terenu powiatu opolskiego, którzy są aktywni zawodowo prawie wszyscy pracują. Jedynie niewielki odsetek aktywnych zawodowo zaliczany jest do osób bezrobotnych.

Tabela 15. Liczba osób niepełnosprawnych w powiecie opolskim według wykształcenia w stosunku do ogólnej liczby osób niepełnosprawnych w powiecie opolskim

osoby niepełnosprawne	wyższe	policealne	śred. zaw.	śred. ogólne	zas. zaw.	podst.	podst. nieukończone i bez wykształcenia
liczba	175	163	1.112	425	1.930	5.737	1.415
%	**1,5%**	**1,4%**	**9,9%**	**3,7%**	**17%**	**51%**	**12,5%**

Źródło: Narodowy Spis Powszechny Ludności i Mieszkań - Powszechny Spis Rolny 2002.

Wykres 6. Wykształcenie osób niepełnosprawnych w powiecie opolskim.

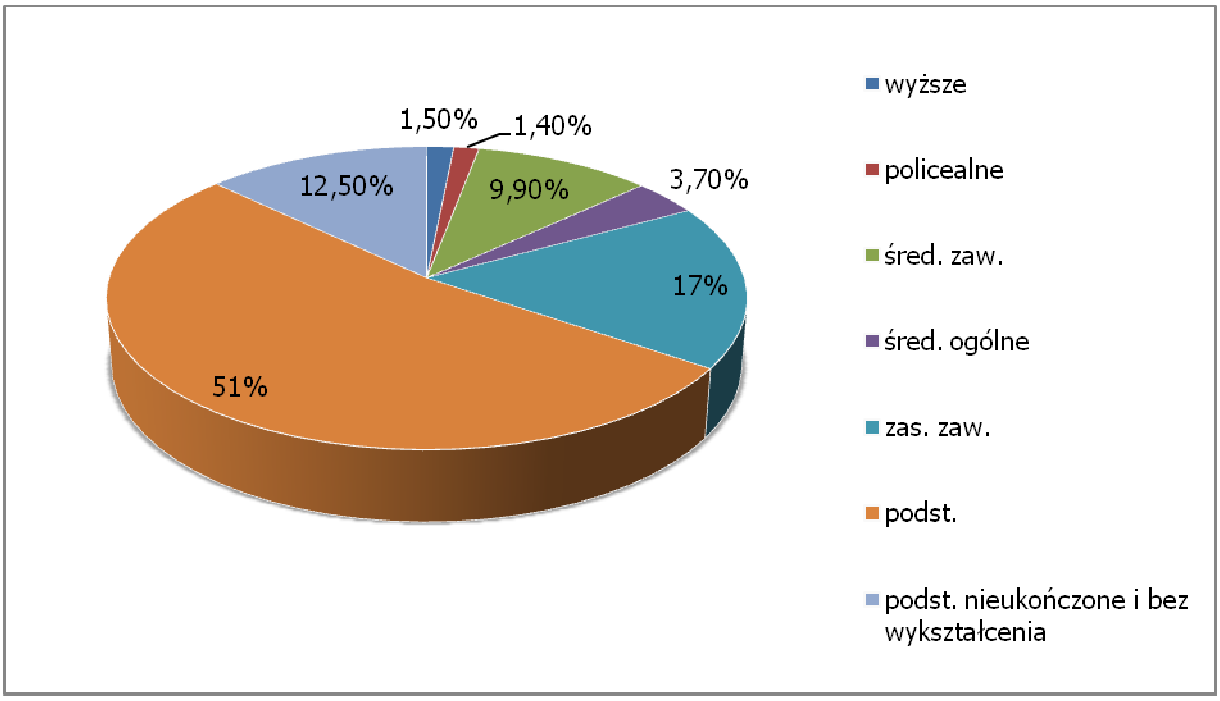

Źródło: opracowanie własne.

Ponad połowa osób niepełnosprawnych w powiecie opolskim ma wykształcenie podstawowe. Duże grupy niepełnosprawnych posiadają wykształcenie zasadnicze zawodowe, średnie zawodowe, nie ukończyły szkoły podstawowej lub nie mają wykształcenia w ogóle. Niestety, niewielki odsetek osób niepełnosprawnych w powiecie opolskim posiada wykształcenie od średniego wzwyż. Z wyższym wykształceniem jest zaledwie 1,5%.

Tabela 16. Osoby niepełnosprawne w powiecie opolskim według kategorii niepełnosprawności, płci, ekonomicznych grup wieku, poziomu wykształcenia oraz aktywności zawodowej.

Wyszczególnienie	ogółem	%
Ogółem	11.275	**17,6%**
Mężczyźni	5.396	**48%**
Kobiety	5.879	**52%**
Ekonomiczne grupy wieku		
Przedprodukcyjna	467	**4%**
Produkcyjna	5.518	**49%**
mobilna	1.303	**12%**
niemobilna	4.215	**37%**
Poprodukcyjna	5.290	**47%**

Poziom wykształcenia		
Wyższe	175	**1,5%**
Policealne	163	**1,4%**
Średnie	1.537	**13,6%**
zawodowe	1.112	**9,9%**
ogólnokształcące	425	**3,7%**
Zasadnicze zawodowe	1.930	**17%**
Podstawowe ukończone	5.737	**51%**
Podstawowe nieukończone i bez wykształcenia	1.415	**12,5%**
Aktywność ekonomiczna		
Aktywni zawodowo	2.541	**22,5%**
pracujący	2.369	**21%**
bezrobotni	172	**1,5%**
Bierni zawodowo	8.659	**77%**
Nieustalony status na rynku pracy	73	**0,6%**

Źródło: opracowanie własne.

Statystyczny niepełnosprawny w powiecie opolskim jest więc bierną zawodowo kobietą w wieku produkcyjnym (niemobilnym), posiadającą wykształcenie podstawowe.

Dane statystyczne dotyczące bezrobocia wśród osób niepełnosprawnych w powiecie opolskim w latach 2005-2008

W powiecie opolskim w 2008 roku mieszkało 96 bezrobotnych zarejestrowanych w PUP w Opolu Lubelskim. Ogólną liczbę bezrobotnych niepełnosprawnych aktywnych zawodowo szacuje się na ok. 170 osób. Najwięcej bezrobotnych niepełnosprawnych jest w gminie Opole Lubelskie – w 2008 roku było to prawie 50% wszystkich zarejestrowanych w PUP.

Tabela 17. Niepełnosprawni zarejestrowani w PUP w latach 2002-2008[6].

Kategorie osób	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008
Niepełnosprawni ogółem	37	36	41	69	90	91	96
Długotrwale bezrobotni	10	16	13	19	39	42	32
Poszukujący pracy	20	24	23	34	32	30	43
Niepełnosprawni wg gmin [liczba osób]							
Opole Lub.	13	14	15	19	26	35	46
Poniatowa	14	12	11	16	18	19	24
Karczmiska	1	0	0	7	4	9	3
Chodel	2	1	3	9	10	10	7
Łaziska	0	4	4	6	3	5	5
Józefów nad Wisłą	6	5	8	6	3	6	5
Wilków	1	0	0	6	5	7	6
Razem	**37**	**36**	**41**	**69**	**69**	**91**	**96**
Niepełnosprawni wg gmin [% bezrobotnych niepełnosprawnych w stosunku do ogółu bezrobotnych]							
Opole Lub.	b.d.	b.d.	b.d.	1,01%	1,37%	2,09%	3,56%
Poniatowa	b.d.	b.d.	b.d.	0,98%	1,17%	1,49%	2,25%
Karczmiska	b.d.	b.d.	b.d.	0,94%	0,58%	1,56%	0,60%
Chodel	b.d.	b.d.	b.d.	1,30%	1,49%	1,61%	1,48%
Łaziska	b.d.	b.d.	b.d.	1,31%	0,65%	1,27%	1,49%
Józefów nad Wisłą	b.d.	b.d.	b.d.	0,91%	0,44%	0,98%	0,92%
Wilków	b.d.	b.d.	b.d.	1,43%	1,23%	2,03%	1,88%
Razem	b.d.	b.d.	b.d.	**1,06%**	**1,09%**	**1,65%**	**2,12%**
Stopa bezrobocia							
Kraj	b.d.	b.d.	b.d.	17,60%	14,90%	11,40%	9,10%
Województwo	b.d.	b.d.	b.d.	17,00%	15,50%	13,00%	b.d.
Powiat	b.d.	b.d.	b.d.	22,60%	22,10%	19,60%	b.d.

b.d. – brak danych

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych Powiatowego Urzędu Pracy w Opolu Lubelskim.

Obserwując dynamikę zmian liczby niepełnosprawnych zarejestrowanych bezrobotnych, należy stwierdzić, że w latach 2002-2008 nastąpił duży wzrost tej liczby. Porównując rok 2008 z 2002 zarejestrowanych niepełnosprawnych bezrobotnych jest aż o 160% więcej (59 osób).

[6] Stan na 30.09.2008 r.

Wykres 7. Dynamika zmian liczby niepełnosprawnych zarejestrowanych w PUP w latach 2002-2008[7].

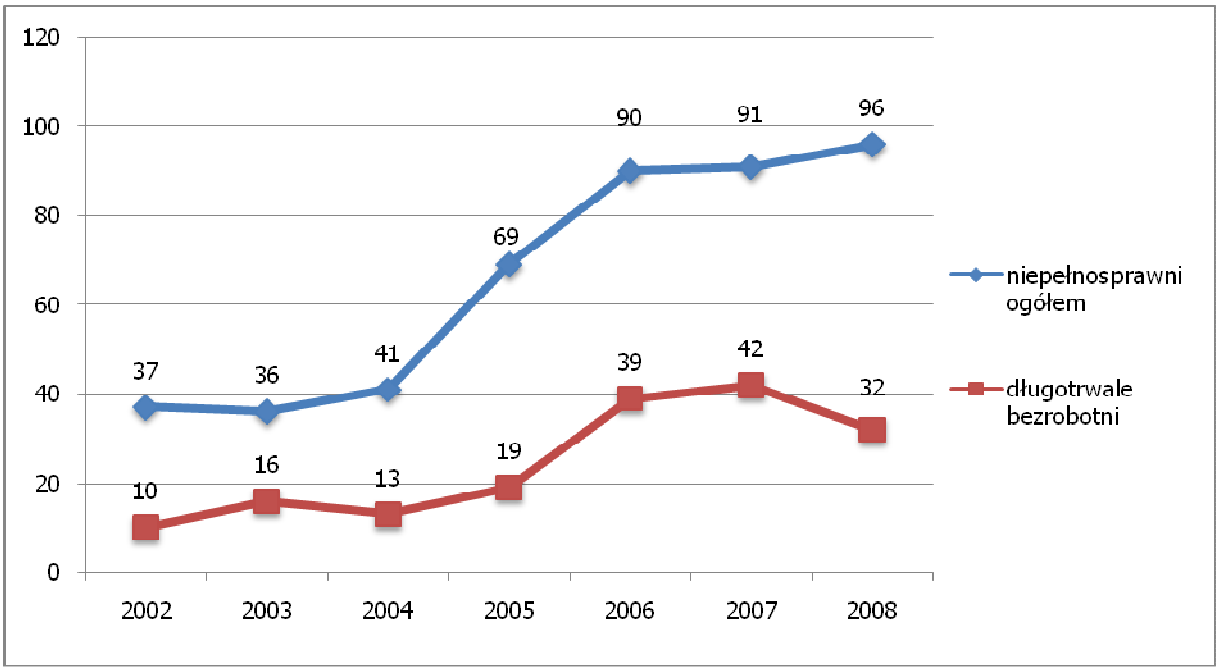

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych Powiatowego Urzędu Pracy w Opolu Lubelskim.

Analizując ogół niepełnosprawnych zarejestrowanych w PUP należy stwierdzić, że prawie połowa pochodzi z gminy Opole Lubelskie. ¼ to mieszkańcy gminy Poniatowa i chociaż w tej gminie procentowy udział bezrobotnych w znaczący sposób maleje - od 2002 do 2008 roku zmniejszył się o 12,5 pkt. proc. (spadek o prawie 34%), to jednak w liczbach bezwzględnych odnotowuje się istotny wzrost - o 10 osób w ostatnich 6 latach. W tym samym okresie w gminie Opole Lubelskie wzrost bezrobotnych zarejestrowanych w PUP wyniósł prawie 255% (33 osoby).

Tabela 18. Bezrobocie wśród osób niepełnoprawnych w gminach powiatu opolskiego (ogół bezrobotnych niepełnosprawnych= 100%) [w %].

Gmina	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008
Opole Lub.	35,14	38,89	36,59	27,54	37,68	38,46	47,92
Poniatowa	37,84	33,33	26,83	23,19	26,09	20,88	25,00
Karczmiska	2,70	0,00	0,00	10,14	5,80	9,89	3,13
Chodel	5,41	2,78	7,32	13,04	14,49	10,99	7,29
Łaziska	0,00	11,11	9,76	8,70	4,35	5,49	5,21
Józefów nad Wisłą	16,22	13,89	19,51	8,70	4,35	6,59	5,21
Wilków	2,70	0,00	0,00	8,70	7,25	7,69	6,25

Źródło: opracowanie własne.

[7] Stan na 30.09.2008 r.

Wykres 8. Zestawienie liczby niepełnosprawnych zarejestrowanych w PUP w latach 2002-2008[8] - wg gmin powiatu opolskiego.

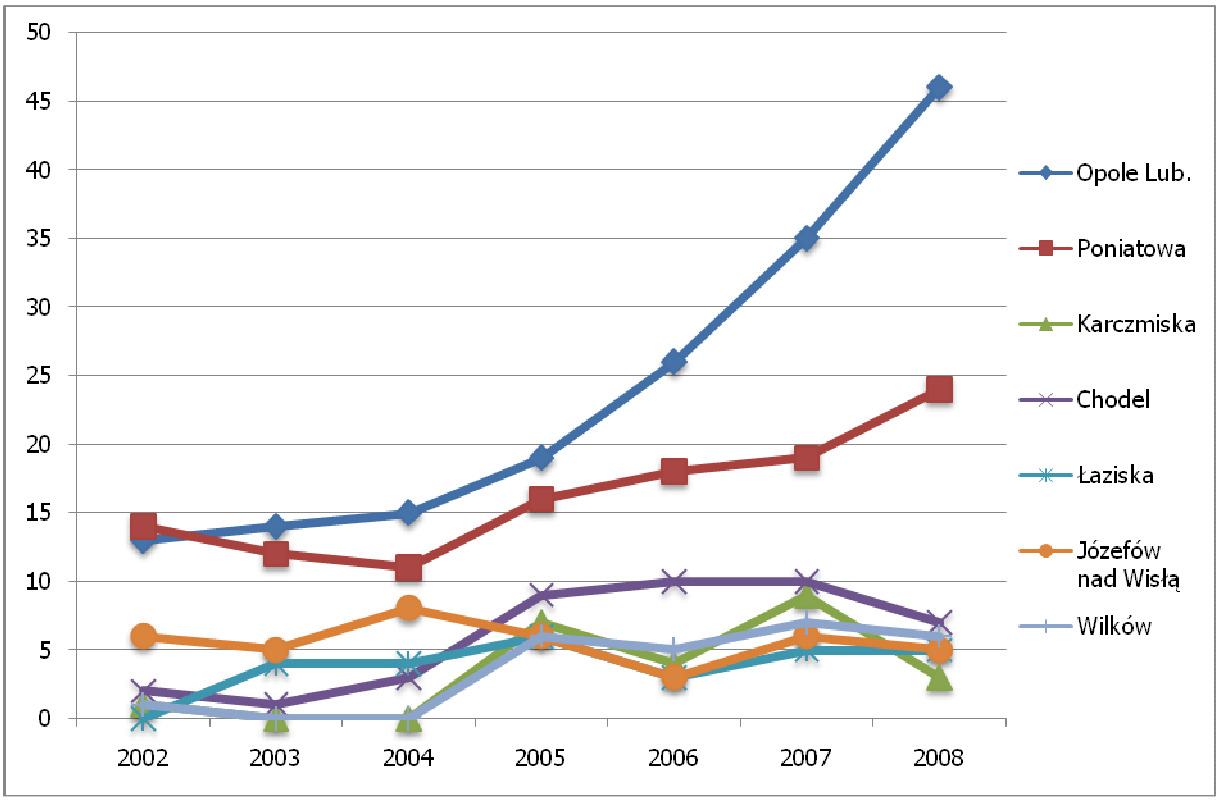

Źródło: opracowanie własne.

[8] Stan na 30.09.2008 r.

3. Rehabilitacja społeczna

Zadania powiatu z zakresu rehabilitacji społecznej określone w art. 35 a ustawy z dnia 27 sierpnia 1997 r. o rehabilitacji zawodowej i społecznej oraz zatrudnianiu osób niepełnosprawnych (Dz. U. 1997, nr 123, poz. 776 z późn. zm.) realizuje Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Opolu Lubelskim [dalej: PCPR].

W zakresie rehabilitacji społecznej ze środków PFRON za pośrednictwem PCPR dofinansowywane są:

- warsztaty terapii zajęciowej,
- uczestnictwo osób niepełnosprawnych i ich opiekunów w turnusach rehabilitacyjnych,
- sport, kultura, turystyka i rekreacja osób niepełnosprawnych,
- likwidacja barier architektonicznych, w komunikowaniu się i technicznych,
- zaopatrzenie w sprzęt rehabilitacyjny,
- zaopatrzenie w przedmioty ortopedyczne i środki pomocnicze przyznawane osobom niepełnosprawnym na podstawie odrębnych przepisów.

Poniżej zostanie przedstawiona i omówiona liczba osób niepełnosprawnych, które skorzystały z dofinansowania PFRON (lata 2002-2007) oraz wysokość środków wydatkowanych na poszczególne zadania w latach 2005-2007.

Podejmowanie działań na rzecz likwidacji barier funkcjonalnych, w tym architektonicznych, technicznych i w komunikowaniu się

Istniejące w środowisku bariery architektoniczne, techniczne i w komunikowaniu się utrudniają osobom niepełnosprawnym korzystanie z przysługującego im prawa do pełnego życia i zaspokajania swoich potrzeb na równi z innymi. W powiecie opolskim istniejąca infrastruktura społeczno-techniczna również stwarza takie bariery i nie jest w pełni przystosowana do potrzeb osób niepełnosprawnych. Wiele obiektów użyteczności publicznej jest wręcz całkowicie niedostępnych dla osób niepełnosprawnych, zwłaszcza dla osób z dysfunkcją narządu ruchu, wzroku.

Gminy, jak i jednostki organizacyjne samorządu, zarówno na szczeblu powiatowym, jak i gminnym, podejmują szereg działań na rzecz dostosowania infrastruktury architektonicznej pod kątem dostępności dla osób niepełnosprawnych. Zadania te zostały ujęte w opracowanym Samorządowym Programie Działań na Rzecz Osób Niepełnosprawnych na lata 2006–2008 i realizowane sukcesywnie w miarę posiadanych środków finansowych.

Szczegółowo, działania w tym zakresie ze strony Powiatowego Centrum Pomocy Rodzinie w Opolu Lubelskim ukierunkowano na dofinansowanie ze środków PFRON indywidualnym osobom niepełnosprawnym następujących zadań:

- likwidacji barier architektonicznych w miejscu zamieszkania osób niepełnosprawnych, mających trudności w poruszaniu się,
- likwidacji barier w komunikowaniu się,
- likwidacji barier technicznych,
- zaopatrzenia w środki pomocnicze, sprzęt rehabilitacyjny i przedmioty ortopedyczne.

Bariery architektoniczne to wszelkie utrudnienia występujące w budynku i w jego najbliższej okolicy, które ze względu na rozwiązania techniczne, konstrukcyjne lub warunki użytkowania, uniemożliwiają lub utrudniają swobodę ruchu osobom niepełnosprawnym.

Z pomocy PCPR, w zakresie likwidacji barier architektonicznych pod kątem przystosowania mieszkania do potrzeb wynikających z niepełnosprawności, korzystały osoby niepełnosprawne z dysfunkcją narządu ruchu, głównie poruszające się na wózku inwalidzkim.

W ramach tego zadania, dofinansowywano ze środków PFRON budowę pochylni, adaptację pomieszczeń gospodarczych na higieniczno-sanitarne czy też przystosowanie istniejących pomieszczeń higieniczno-sanitarnych pod kątem potrzeb wynikających z niepełnosprawności.

Z kolei bariery w komunikowaniu się to ograniczenia uniemożliwiające lub utrudniające osobie niepełnosprawnej swobodne porozumiewanie się i przekazywanie informacji. O likwidację tych barier ubiegały się osoby niepełnosprawne z dysfunkcją narządu słuchu, wzroku, mowy.

Bariery techniczne zaś to przeszkody wynikające z braku zastosowania lub niedostosowania, odpowiednich do rodzaju niepełnosprawności, przedmiotów lub urządzeń. Likwidacja tej bariery powoduje bardziej sprawne działanie osoby niepełnosprawnej w społeczeństwie i umożliwia bardziej wydajne jej funkcjonowanie Dofinansowanie w tym zakresie, w omawianym okresie, dotyczyło zakupu sprzętów, które zgodnie z indywidualnymi potrzebami osoby niepełnosprawnej, temu służyły.

Potrzeby osób niepełnosprawnych z zakresu likwidacji barier funkcjonalnych są duże i stale rosną. Jednakże ze względu na wysokie koszty ich realizacji w stosunku do posiadanych środków, nie ma możliwości pełnego ich zaspokojenia.

Warto jednak zauważyć, że w latach 2005-2008 kwota wydatkowana na to zadanie stale rośnie. W 2007 roku wyniosła 97.995 zł i jest to wzrost o 31% w porównaniu z rokiem 2005.

Tabela 19. Przyznane kwoty dofinansowań na likwidację barier architektonicznych, technicznych i w komunikowaniu się w latach 2005-2008.

Dofinansowanie ze środków PFRON	2005		2006		2007	
	Liczba umów	Kwota dofinansowania	Liczba umów	Kwota dofinansowania	Liczba umów	Kwota dofinansowania
Likwidacja barier architektonicznych	11	59.077,26 zł	12	74.693,00 zł	10	69.336,00 zł
Likwidacja barier technicznych	10	7.499,00 zł	2	12.298,00 zł	24	18.637,00 zł
Likwidacja barier w komunikowaniu się	7	8.043,20 zł	2	2.778,00 zł	4	10.022,00 zł

Źródło: dane Powiatowego Centrum Pomocy Rodzinie w Opolu Lubelskim.

Wykres 9. Dofinansowania na likwidację barier architektonicznych, technicznych i w komunikowaniu się w latach 2005-2007.

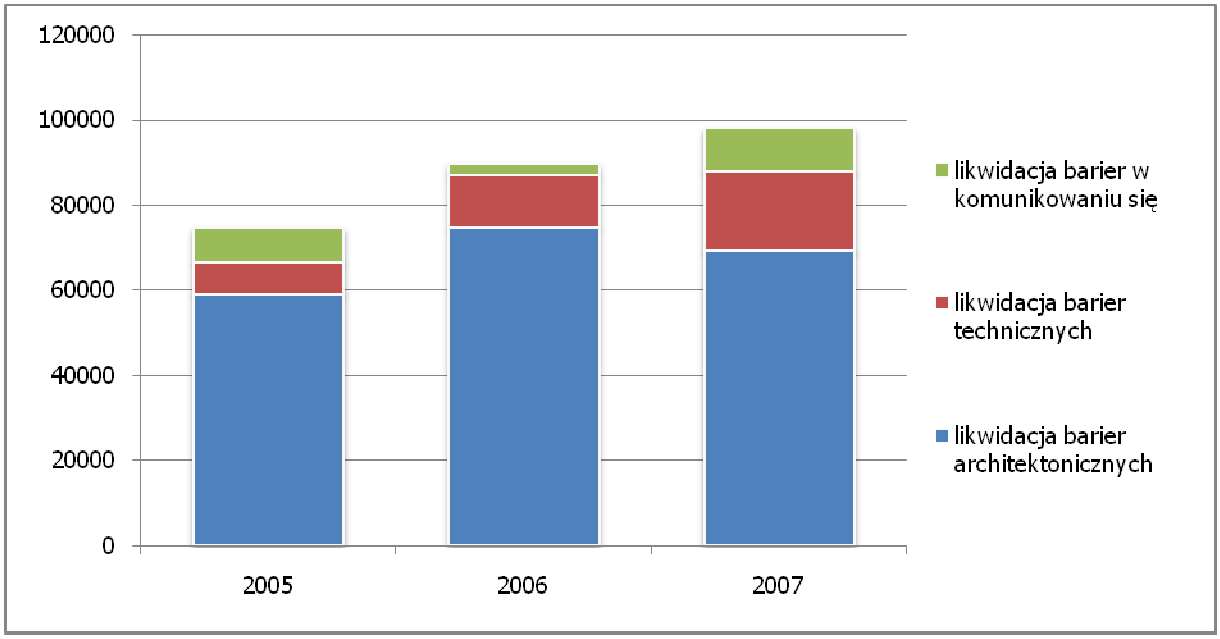

Źródło: opracowanie własne.

W 2002 roku, ze względu na brak zabezpieczenia limitu środków w budżecie PFRON, nie było możliwości realizacji wniosków o ograniczanie barier architektonicznych, technicznych i w komunikowaniu się. W 2003 roku 19 osobom niepełnosprawnym z powiatu opolskiego dofinansowano ograniczenie barier: głównie architektonicznych - przede wszystkim były to osoby dorosłe. W roku 2004 takich wniosków było już 3 razy więcej: mniej więcej tyle samo, co w roku poprzednim na likwidację barier architektonicznych, znacznie wzrosła liczba wniosków na likwidację barier w komunikowaniu się, pojawiły się także wnioski o dofinansowanie likwidacji barier technicznych - zdecydowana większość z tych wniosków dotyczyła osób dorosłych. Rok 2004 był rekordowy pod względem liczby przyznanych dofinansowań. Od 2005 roku średnio co roku przyznawano 30 dofinansowań, z czego zdecydowanie ponad ¾ stanowiły te dotyczące barier architektonicznych i technicznych dla osób dorosłych.

W roku 2005, na zadania z zakresu likwidacji barier funkcjonalnych (technicznych, architektonicznych i w komunikowaniu się), realizowanych w związku z indywidualnymi potrzebami osób niepełnosprawnych, wydzielono środki PFRON w wysokości 74.599,65 zł i zostały one w całości wydatkowane. Podpisano ogółem 28 umów, w tym 9 umów – na kwotę 29.331,53 zł – dotyczyło likwidacji barier dla niepełnosprawnych dzieci (5 umów – bariery w komunikowaniu się, 4 umowy – bariery architektoniczne).

W 2006 roku na to zadanie przeznaczono środki PFRON w wysokości 89.783,05 zł i podpisano ogółem 24 umowy, w tym 6 umów na kwotę 20.017,08 zł dla niepełnosprawnych dzieci (3 umowy – bariery architektoniczne, 1 umowa – bariery w komunikowaniu się, 2 umowy – bariery techniczne).

Natomiast w roku 2007 wydatkowano środki PFRON na realizację 38 umów z zakresu likwidacji barier, na kwotę 97.995,00 zł, w tym 3.458,00 zł na 2 umowy dotyczące likwidacji barier architektonicznych dla niepełnosprawnych dzieci.

Tabela 20. Liczba wniosków o ograniczanie barier architektonicznych, technicznych i w komunikowaniu się w lokalnym środowisku.

Rok	Liczba wniosków: wypłacone/przyznane dofinansowanie					
	Odbiorcy			Rodzaj barier		
	ogółem	dzieci i młodzież	dorośli	architektoniczne	w komunikowaniu się	techniczne
2002	0	0	0	0	0	0
2003	19	7	12	14	5	-
2004	57	10	47	15	20	22
2005	28	9	19	11	7	10
2006	24	6	18	12	2	10
2007	38	2	36	10	4	24

Źródło: dane Powiatowego Centrum Pomocy Rodzinie w Opolu Lubelskim.

Wykres 10. Liczba wniosków na likwidację barier architektonicznych, technicznych i w komunikowaniu się w latach 2002-2007.

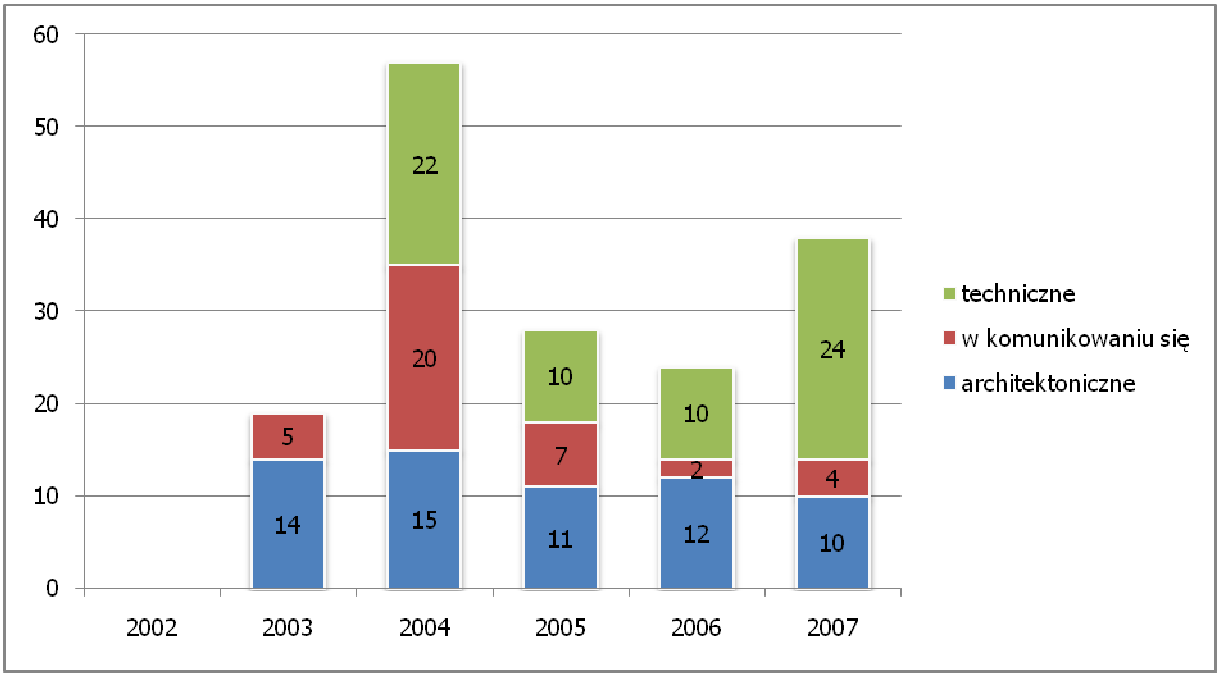

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych Powiatowego Centrum Pomocy Rodzinie w Opolu Lubelskim.

Wśród zadań z zakresu rehabilitacji społecznej największe zapotrzebowanie zgłaszane było i jest nadal na dofinansowanie zaopatrzenia w sprzęt rehabilitacyjny, przedmioty ortopedyczne i środki pomocnicze, przyznawane na podstawie odrębnych przepisów dorosłym osobom niepełnosprawnym oraz dzieciom i młodzieży niepełnosprawnej.

Przedmioty ortopedyczne to przyrządy ortopedyczne niezbędne osobie niepełnosprawnej w przypadku trwałego inwalidztwa, w okresie choroby lub usprawnienia leczniczego (są nimi np. protezy, kule, wózki inwalidzkie). Środki pomocnicze z kolei, to takie, które ułatwiają w znacznym stopniu bądź wręcz umożliwiają osobie niepełnosprawnej funkcjonowanie w środowisku społecznym (są nimi np. pomoce optyczne dla niedowidzących, aparaty słuchowe, cewniki, pieluchomajtki).

W większości przypadków, pomoc w zakupie tych środków przyczyniła się do znacznej poprawy warunków życia osoby niepełnosprawnej, a niejednokrotnie pozwoliła jej na powrót do normalnego funkcjonowania w społeczeństwie.

Z kolei zaopatrzenie w sprzęt rehabilitacyjny umożliwiło kontynuowanie rehabilitacji osób niepełnosprawnych w warunkach domowych.

Tabela 21. Przyznane kwoty dofinansowań do zaopatrzenia w środki pomocnicze, przedmioty ortopedyczne oraz sprzęt rehabilitacyjny w latach 2005-2008.

dofinansowanie ze środków PFRON	2005		2006		2007	
	wnioski [liczba]	kwota dofinansowania [w zł]	wnioski [liczba]	kwota dofinansowania [w zł]	wnioski [liczba]	kwota dofinansowania [w zł]
dofinansowanie zaopatrzenia w sprzęt rehabilitacyjny, przedmioty ortopedyczne i środki pomocnicze przyznawane osobom niepełnosprawnym	380	261.271	472	365.408	546	419.794

Źródło: dane Powiatowego Centrum Pomocy Rodzinie w Opolu Lubelskim.

Analizując dane tabelaryczne, można zauważyć, iż zapotrzebowanie na tę formę pomocy stale rośnie.

W 2005 r. wpłynęły 380 wniosków na dofinansowanie ze środków PFRON zaopatrzenia w sprzęt rehabilitacyjny, przedmioty ortopedyczne i środki pomocnicze, przyznawane osobom niepełnosprawnym na podstawie odrębnych przepisów, podczas gdy w 2007 r. liczba osób ubiegających się o tę pomoc wzrosła do 546.

Na realizację tego zadania, w 2005 r., wydatkowano środki PFRON w wysokości 261.271 zł, w tym 20 wniosków dotyczyło zakupu sprzętu rehabilitacyjnego dla indywidualnych osób niepełnosprawnych, a 1 wniosek – na kwotę 4.820,00 zł – dla organizacji pozarządowej.

W 2006 r. wydatkowano środki PFRON w łącznej wysokości 365.408,00 zł. 20 umów dotyczyło zakupu sprzętu rehabilitacyjnego dla indywidualnych osób niepełnosprawnych

oraz 1 umowa – na kwotę 7.230,00 zł – zakupu sprzętu rehabilitacyjnego dla organizacji pozarządowej działającej na rzecz osób niepełnosprawnych.

Z kolei w 2007 r. wydatkowano 419.794,00 zł. Spośród 546 wniosków 20 dotyczyło dofinansowania do sprzętu rehabilitacyjnego dla indywidualnych osób niepełnosprawnych, a 1 umowa, w wysokości 8.520,00 zł – dla organizacji pozarządowej – zakupu sprzętu rehabilitacyjnego.

Podobnie, jak w przypadku likwidacji barier dofinansowanie do zaopatrzenia w sprzęt rehabilitacyjny w latach 2005-2007 stale rośnie. W 2007 roku łączna kwota dofinansowania wyniosła 419.794 zł i jest to wzrost aż o 61% w porównaniu z rokiem 2005 (o 158.523 zł więcej).

Wykres 11. Dofinansowania do zaopatrzenia w środki pomocnicze, przedmioty ortopedyczne oraz sprzęt rehabilitacyjny w latach 2005-2007.

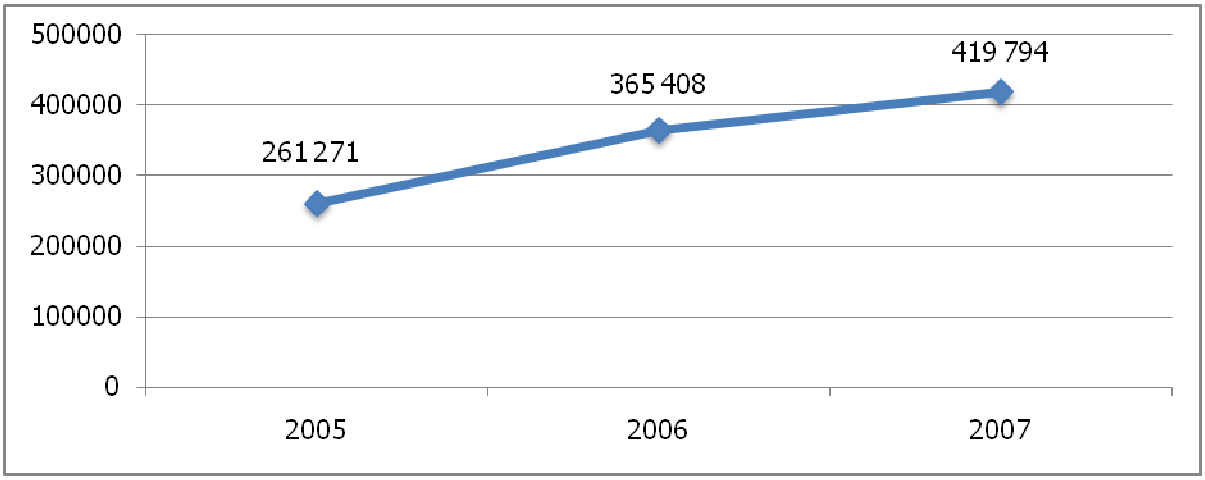

Źródło: opracowanie własne.

W omawianym okresie, składane do Powiatowego Centrum Pomocy Rodzinie w Opolu Lubelskim wnioski o dofinansowanie do zaopatrzenia w sprzęt rehabilitacyjny, przedmioty ortopedyczne i środki pomocnicze, w większości dotyczyły pomocy osobom dorosłym oraz mieszkańcom wsi.

Tabela 22. Liczba wniosków o dofinansowanie do zaopatrzenia w sprzęt rehabilitacyjny, przedmioty ortopedyczne i środki pomocnicze.

Rok	Liczba wniosków			
	Ogółem	Zrealizowane	Niezrealizowane ze względu na brak środków	Sprzęt rehabilitacyjny
2002	125	124	-	-
2003	159	156	3	16
2004	259	255	4	24
2005	381	379	2	19
2006	474	472	2	20
2007	558	546	12	20

Źródło: dane Powiatowego Centrum Pomocy Rodzinie w Opolu Lubelskim.

Tabela 23. Dofinansowanie do zaopatrzenia w sprzęt rehabilitacyjny, przedmioty ortopedyczne i środki pomocnicze – struktura demograficzna odbiorców.

Rok	Liczba wniosków		
	Dzieci i młodzież	Mieszkańcy wsi	Ogółem
2002	44	80	125
2003	51	99	159
2004	73	160	259
2005	100	226	379
2006	105	295	472
2007	106	353	546

Źródło: dane Powiatowego Centrum Pomocy Rodzinie w Opolu Lubelskim.

Wykres 12. Liczba wniosków o dofinansowanie do zaopatrzenia w środki pomocnicze, przedmioty ortopedyczne oraz sprzęt rehabilitacyjny w latach 2002-2007.

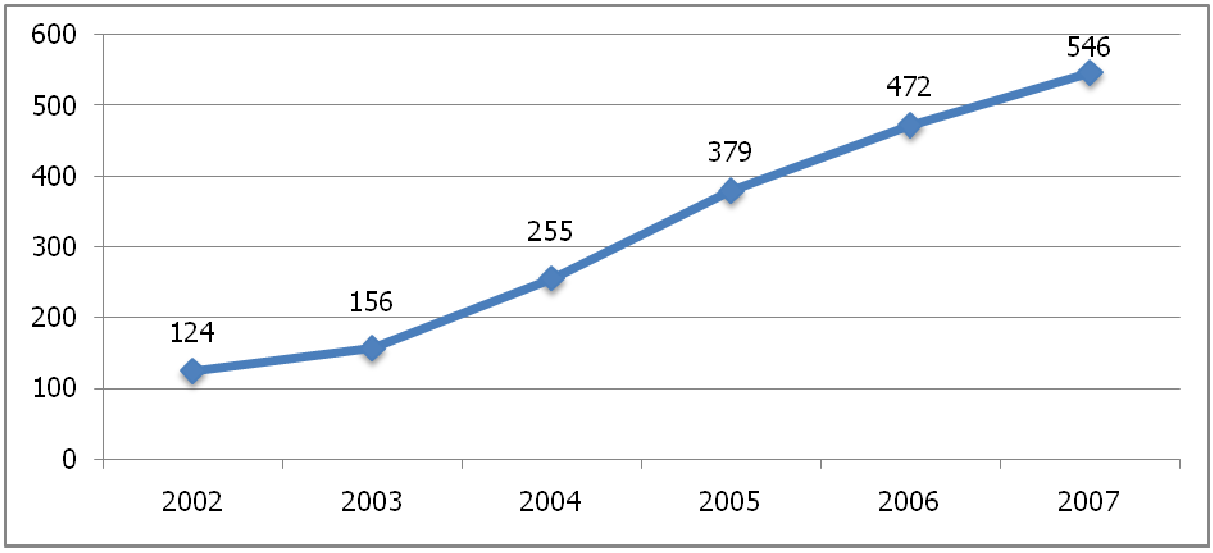

Źródło: opracowanie własne.

Wspieranie działalności osób niepełnosprawnych w kulturalno-rekreacyjno-sportowej sferze życia

Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Opolu Lubelskim przy realizacji zadań ustawowych współpracuje z organizacjami zajmującymi się wspieraniem osób znajdujących się w trudnej sytuacji życiowej, a także rehabilitacją społeczno-zawodową osób niepełnosprawnych. Współpraca instytucji pomocowych z organizacjami pozarządowymi i wolontariatem, zaowocowała zmianą myślenia otoczenia społecznego o grupach objętych pomocą społeczną, a szczególnie o osobach niepełnosprawnych i ich rodzinach.

Władze i instytucje samorządowe, przy współpracy z organizacjami pozarządowymi działającymi na rzecz środowiska osób niepełnosprawnych, podejmują działania mające na

celu pobudzanie wrażliwości społecznej na sprawy osób niepełnosprawnych, aby mogły one godnie i w poczuciu pełnej wartości funkcjonować w naszej społeczności.

PCPR w Opolu Lubelskim szczególnie ściśle współpracuje ze stowarzyszeniami działającym na rzecz środowiska osób niepełnosprawnych, prowadzącymi różnego rodzaju formy wsparcia i rehabilitacji dla osób niepełnosprawnych: ze Stowarzyszeniem Na Rzecz Osób Niepełnosprawnych i Starszych z siedzibą w Opolu Lubelskim, prowadzącym Warsztat Terapii Zajęciowej w Poniatowej oraz Stowarzyszeniem Na Rzecz Osób z Niepełnosprawnością Intelektualną w Poniatowej, w ramach działalności którego funkcjonuje Środowiskowy Ośrodkek Wsparcia „Pinokio".

Na przestrzeni lat 2005–2008 dofinansowywano ze środków PFRON organizację cyklicznych imprez integracyjnych: festynu „O Godność Osoby Niepełnosprawnej" i imprezy integracyjnej „Przegląd Małych Form Teatralnych", które wpisały się już na trwałe w kalendarz imprez powiatowych. Ich inicjatorem jest Stowarzyszenie Na Rzecz Osób z Niepełnosprawnością Intelektualną w Poniatowej. Stowarzyszenie Na Rzecz Osób Niepełnosprawnych i Starszych w Opolu Lubelskim organizuje coroczny festyn pod hasłem „Dzień dla Zdrowia i Kultury".

W okresie 2005–2008 zwiększyła się liczba organizacji pozarządowych korzystających z dofinansowania działalności osób niepełnosprawnych w kulturalno–rekreacyjno–sportowej sferze życia. Oprócz Stowarzyszenia Na Rzecz Osób z Niepełnosprawnością Intelektualną w Poniatowej, Stowarzyszenia Na Rzecz Osób Niepełnosprawnych i Starszych w Opolu Lubelskim, Koła Polskiego Związku Niewidomych, po środki PFRON zaczęły sięgać: Polskie Stowarzyszenie Diabetyków Koło w Opolu Lubelskim oraz Polski Związek Emerytów, Rencistów i Inwalidów Koło w Poniatowej.

W ramach realizacji zadań ustawowych z zakresu rehabilitacji społecznej, finansowanych ze środków PFRON Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie wspomaga działalność organizacji pozarządowych w zakresie sportu, kultury, rekreacji i turystyki dorosłych osób niepełnosprawnych oraz dzieci i młodzieży niepełnosprawnej.

Tabela 24. Dofinansowanie sportu, kultury, rekreacji i turystyki osób niepełnosprawnych w latach 2005-2007.

Rok	Złożone wnioski	Przyznane dofinansowania	Ogółem
2005	18	10	18
2006	15	9	15
2007	17	10	17

Źródło: dane Powiatowego Centrum Pomocy Rodzinie w Opolu Lubelskim.

Tabela 25. Przyznane kwoty dofinansowań z zakresu sportu, kultury, rekreacji i turystyki w latach 2005-2007.

Dofinansowanie ze środków PFRON	2005		2006		2007	
	Liczba umów	Kwota dofinan-sowania	Liczba umów	Kwota dofinan-sowania	Liczba umów	Kwota dofinan-sowania
Sport, kultura, rekreacja i turystyka	10	16.105 zł	9	28.731,07 zł	10	21.872 zł

Źródło: dane Powiatowego Centrum Pomocy Rodzinie w Opolu Lubelskim.

Zadanie to cieszy się dużym zainteresowaniem ze strony środowiska osób niepełnosprawnych. Niestety, środki finansowe są ograniczone i nie ma możliwości realizacji w pełnym zakresie wszystkich złożonych wniosków.

Wykres 13. Dofinansowania z zakresu sportu, kultury, rekreacji i turystyki w latach 2005-2007.

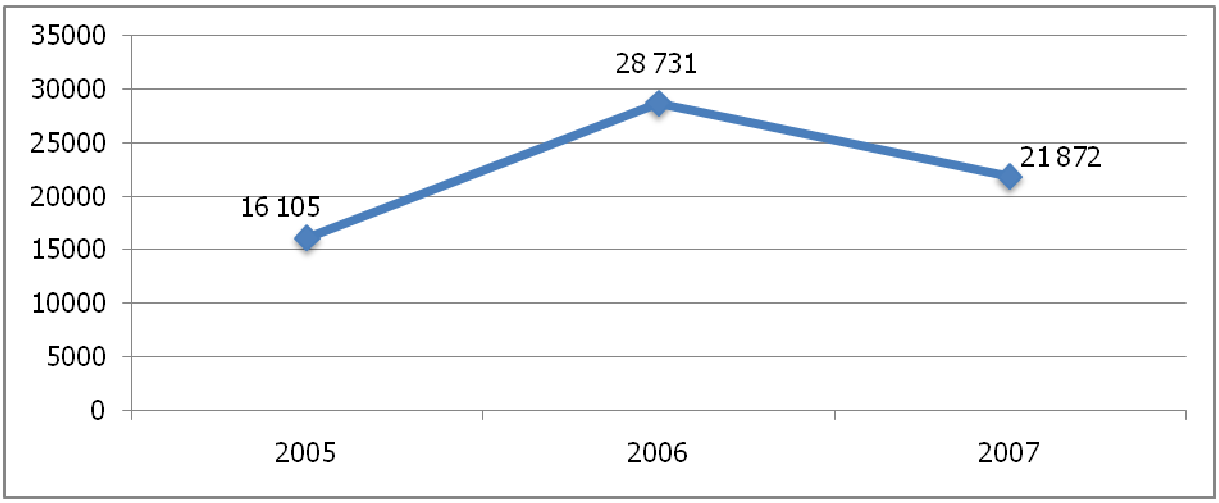

Źródło: opracowanie własne.

Dużym zainteresowaniem ze strony osób niepełnosprawnych cieszą się turnusy rehabilitacyjne. Z roku na rok rośnie liczba osób ubiegających się o dofinansowanie do pobytu na turnusach rehabilitacyjnych. Są one zorganizowaną formą aktywnej rehabilitacji, połączoną z elementami wypoczynku. Celem uczestnictwa w turnusie jest ogólna poprawa psychofizycznej sprawności oraz rozwijanie umiejętności społecznych uczestników, między innymi poprzez nawiązywanie i rozwijanie kontaktów społecznych, realizację i rozwijanie zainteresowań. Na terenie powiatu opolskiego nie ma ośrodków rehabilitacyjnych przystosowanych do organizowania turnusów rehabilitacyjnych, dysponujących odpowiednią bazą do prowadzenia rehabilitacji i realizujących określony program rehabilitacji dostosowany do rodzaju i stopnia niepełnosprawności uczestników turnusu. Mieszkańcy powiatu korzystają z turnusów rehabilitacyjnych organizowanych w ośrodkach usytuowanych na terenie całego kraju, które posiadają odpowiedni wpis

do rejestru ośrodków turnusów, prowadzonego przez wojewodę. Zadanie to jest w części finansowane ze środków Państwowego Funduszu Rehabilitacji Osób Niepełnosprawnych.

Tabela 26. Przyznane kwoty dofinansowań do uczestnictwa w turnusach rehabilitacyjnych w latach 2005-2008.

Dofinansowanie ze środków PFRON	2005		2006		2007	
	Liczba wniosków	Kwota dofinansowania	Liczba wniosków	Kwota dofinansowania	Liczba wniosków	Kwota dofinansowania
Uczestnictwo w turnusach rehabilitacyjnych	211	118.835 zł	215	129.381 zł	243	147.551 zł
Osoby dorosłe z opiekunami	143	79.747 zł	173	104.033 zł	208	127.495 zł
Dzieci z opiekunami	68	39.088 zł	42	25.348 zł	35	20.056 zł

Źródło: dane Powiatowego Centrum Pomocy Rodzinie w Opolu Lubelskim.

Wykres 14. Dofinansowania do uczestnictwa w turnusach rehabilitacyjnych w latach 2005-2007.

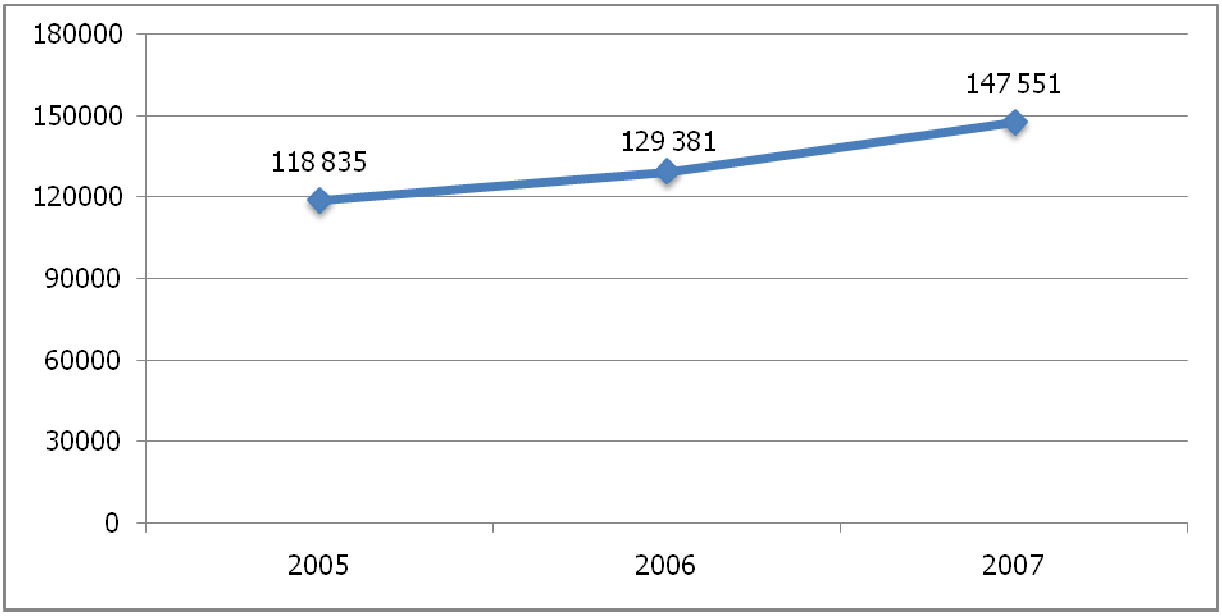

Źródło: opracowanie własne.

Warto zauważyć, że w latach 2005-2007 kwota wydatkowana na dofinansowanie do uczestnictwa w turnusach rehabilitacyjnych stale rośnie. W 2007 roku wyniosła 147.551 zł i jest to wzrost o 24% w porównaniu z rokiem 2005 (więcej o 28 716 zł). Dynamika wzrostu liczby składanych wniosków na turnusy rehabilitacyjne w latach 2002-2007 wynosi 70,3% (wzrost o 102 wnioski).

Tabela 27. Dofinansowanie do turnusów rehabilitacyjnych w latach 2002-2007 – struktura demograficzna odbiorców.

Rok	Liczba wniosków: przyznane dofinansowanie				
	Ogółem	Dzieci i młodzież		Dorośli	
		ogółem	opiekunowie	ogółem	opiekunowie
2002	145	58	16	87	18
2003	179	62	18	117	21
2004	185	50	18	135	33
2005	231	46	22	114	29
2006	236	28	14	146	27
2007	247	25	10	163	45

Źródło: dane Powiatowego Centrum Pomocy Rodzinie w Opolu Lubelskim.

Wykres 15. Liczba wniosków o dofinansowanie do turnusów rehabilitacyjnych w latach 2002-2007.

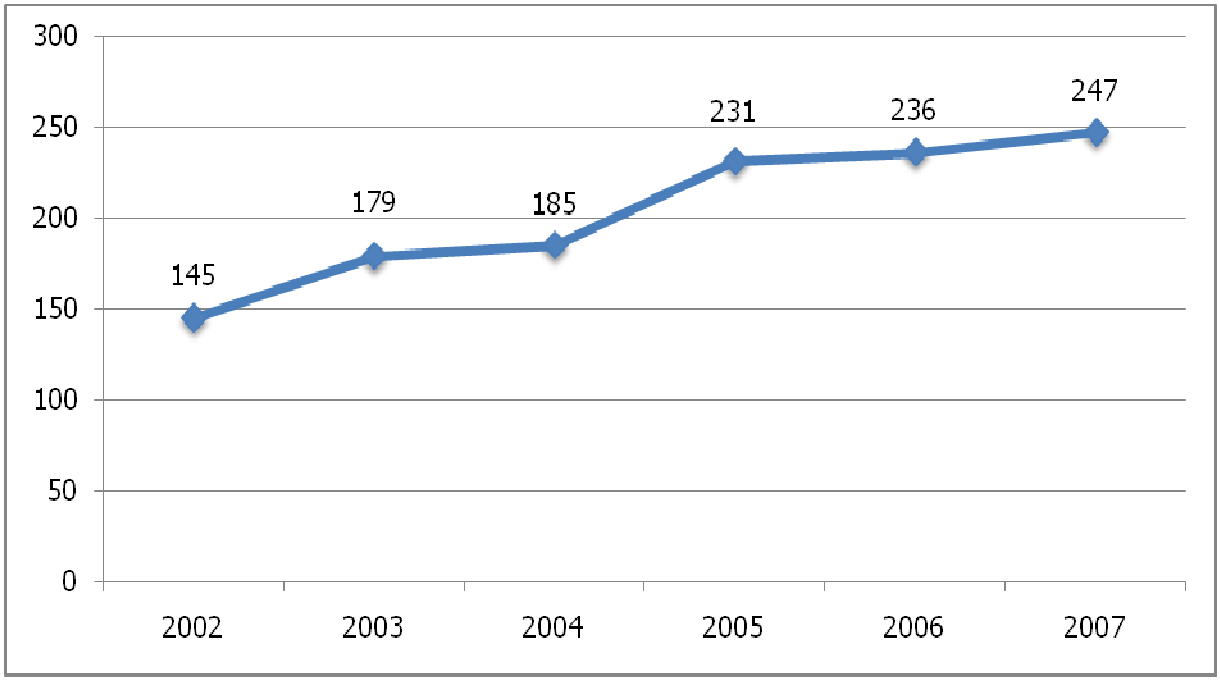

Źródło: opracowanie własne.

Analizując rehabilitację społeczną w powiecie opolskim w okresie 2002-2007 należy stwierdzić, że zdecydowanie największym zainteresowaniem cieszy się dofinansowanie do zaopatrzenia w środki pomocnicze, sprzęt rehabilitacyjny i przedmioty ortopedyczne, jak i najwięcej środków przeznaczanych jest na to zadanie.

Wykres 16. Porównanie liczby wniosków o dofinansowanie z zakresu rehabilitacji społecznej w latach 2002-2007.

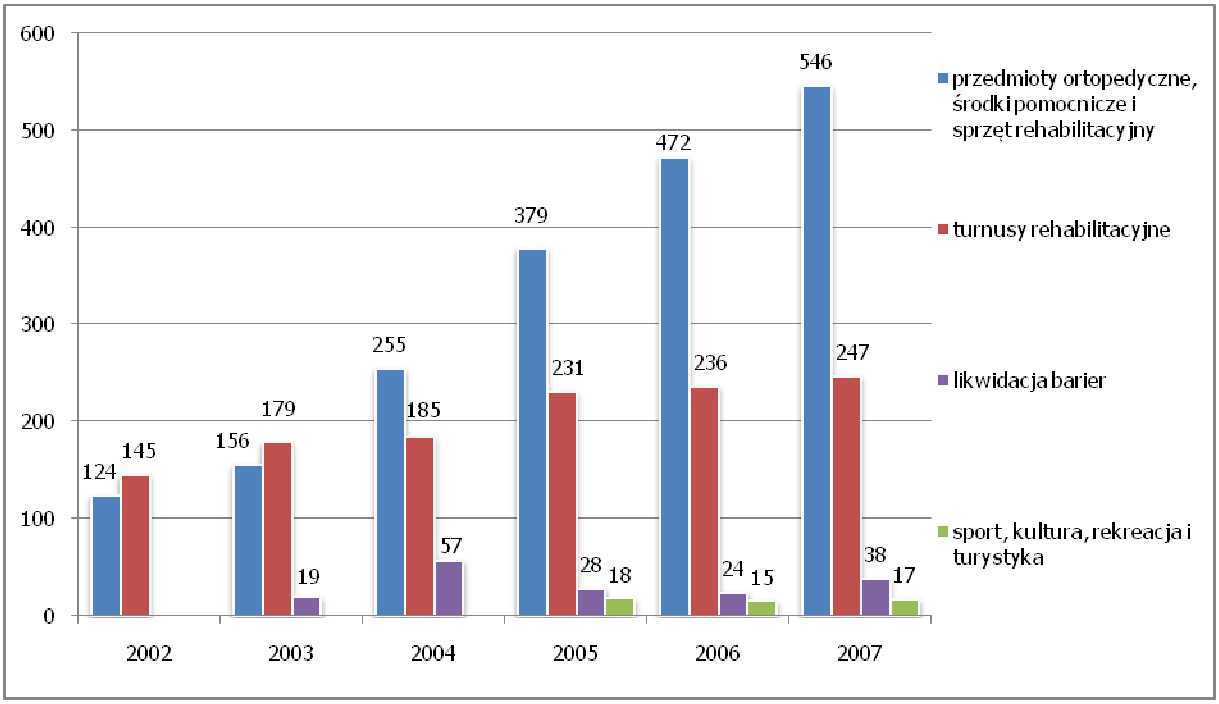

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych Powiatowego Centrum Pomocy Rodzinie w Opolu Lub.

Wykres 17. Wysokość dofinansowania z zakresu rehabilitacji społecznej w latach 2005-2007 [w zł].

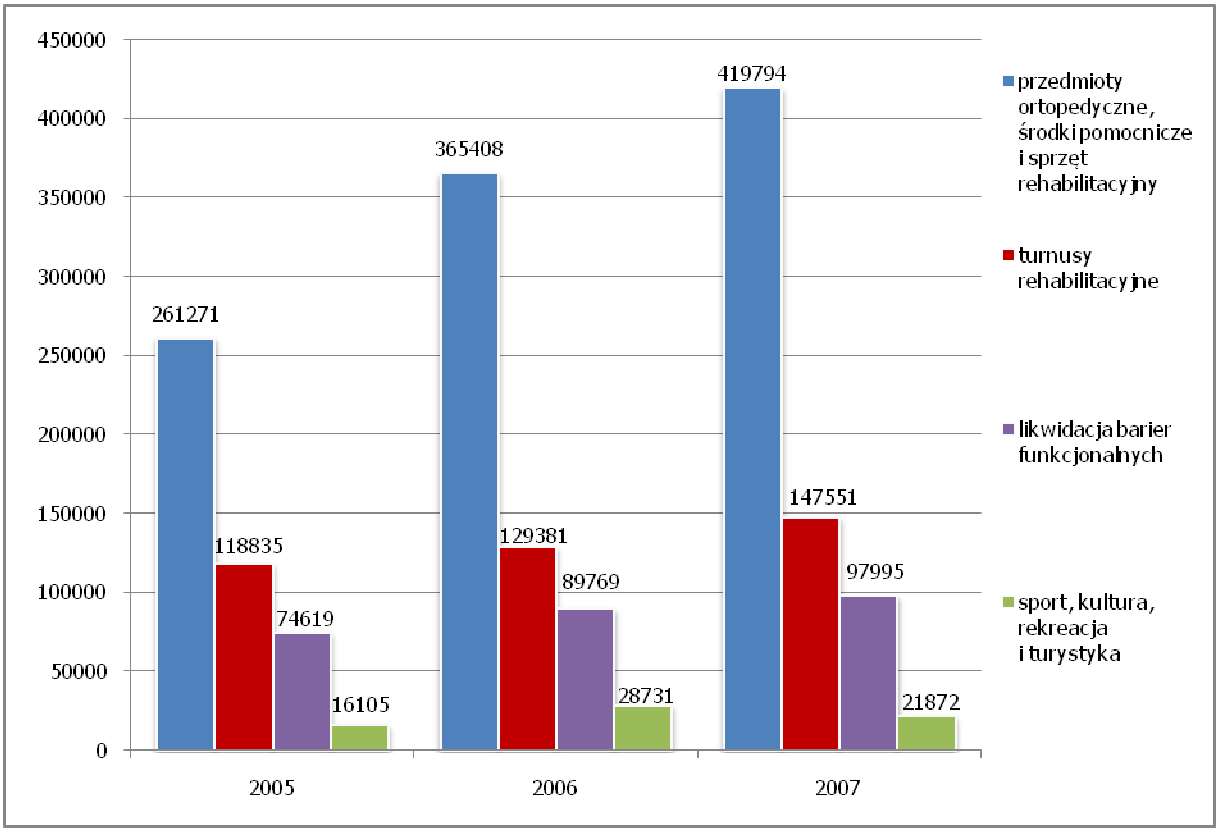

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych Powiatowego Centrum Pomocy Rodzinie w Opolu Lub.

Projekt systemowy Powiatowego Centrum Pomocy Rodzinie w Opolu Lubelskim

Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Opolu Lubelskim, od stycznia 2008 r., realizuje projekt systemowy „Program wsparcia społeczno-zawodowego osób opuszczających placówki opiekuńczo-wychowawcze i rodziny zastępcze oraz osób niepełnosprawnych z powiatu opolskiego". Ogólna wartość realizacji projektu w 2008 r. wynosi 166.212,26 zł.

Projekt systemowy jest realizowany w ramach: Priorytetu VII Programu Operacyjnego Kapitał Ludzki: „Promocja integracji społecznej", Działanie 7.1: „Rozwój i upowszechnienie aktywnej integracji", Poddziałanie 7.1.2: „Rozwój i upowszechnianie aktywnej integracji przez powiatowe centra pomocy rodzinie".

PCPR w Opolu Lubelskim realizuje wyżej wymieniony projekt systemowy w oparciu o umowę podpisaną z Wojewódzkim Urzędem Pracy w Lublinie na okres od dnia 1 stycznia 2008 r. do dnia 31 grudnia 2013 r.

Działania projektu systemowego są skierowane do osób, które nie pozostają w zatrudnieniu, a znajdują się w wieku aktywności zawodowej, ponadto korzystają ze świadczeń pomocy społecznej i należą do poniższych grup:

- osób niepełnosprawnych,
- osób opuszczających placówki opiekuńczo-wychowawcze i rodziny zastępcze.

W projekcie systemowym, w 2008 r., bierze udział 35 uczestników: 15 osób opuszczających placówki opiekuńczo-wychowawcze i rodziny zastępcze oraz 17 osób niepełnosprawnych.

Celem ogólnym projektu jest zwiększenie potencjału osób niepełnosprawnych oraz osób opuszczających placówki opiekuńczo-wychowawcze i rodziny zastępcze w zakresie ich aktywności zawodowej i integracji ze społeczeństwem.

Cele szczegółowe projektu zakładają:

- zwiększenie/zdobycie nowych kompetencji i umiejętności zawodowych przez osoby usamodzielniane,
- zwiększenie umiejętności poruszania się po rynku pracy osób usamodzielnianych,
- poprawę sprawności psychofizycznej osób niepełnosprawnych,
- wzrost poziomu umiejętności społecznych osób niepełnosprawnych,
- zwiększenie poziomu integracji społecznej uczestników projektu.

Prognozowane rezultaty projektu systemowego obejmują przede wszystkim wzrost kompetencji życiowych i umiejętności zawodowych uczestników, umożliwiający im powrót lub pełniejsze uczestnictwo w życiu społecznym, w tym powrót albo wejście na rynek pracy i aktywizację zawodową.

Działalność Powiatowego Zespołu ds. Orzekania o Niepełnosprawności w Opolu Lubelskim w okresie 2003-2007

Powiatowy Zespół do Spraw Orzekania o Niepełnosprawności orzeka na wniosek osoby zainteresowanej lub jej przedstawiciela ustawowego albo, za jego zgodą, na wniosek ośrodka pomocy społecznej. Ośrodki pomocy społecznej mogą uczestniczyć na prawach strony w sprawach, w których orzeka Zespół.

Zespół wydaje orzeczenia o:

- niepełnosprawności osób, które nie ukończyły 16 roku życia,
- stopniu niepełnosprawności osób, które ukończyły 16 rok życia,
- wskazaniach do ulg i uprawnień osób posiadających orzeczenia o inwalidztwie lub niezdolności do pracy.

W celu uzyskania jednego z w/w orzeczeń należy przedłożyć do Zespołu odpowiedni wniosek wraz z dokumentacją medyczną.

Powiatowy Zespół przy orzekaniu o stopniu niepełnosprawności i niepełnosprawności stosuje przepisy ustawy o rehabilitacji zawodowej i społecznej oraz zatrudnianiu osób niepełnosprawnych oraz:

- rozporządzenie Ministra Gospodarki, Pracy i Polityki Społecznej z dnia 15 lipca 2003 r. w sprawie orzekania o niepełnosprawności i stopniu niepełnosprawności (Dz. U. Nr 139, poz. 1328),
- rozporządzenie Ministra Pracy i Polityki Społecznej z dnia 1 lutego 2002 r. w sprawie kryteriów oceny niepełnosprawności u osób w wieku do 16 roku życia (Dz. U. Nr 17, poz. 162)

Tabela 28. Liczba wydanych orzeczeń o zaliczeniu do osób niepełnosprawnych.

Rok	Dzieci i młodzież	Dorośli	Ogółem
2003	361	612	973
2004	345	438	783
2005	296	587	883
2006	229	640	869
2007	211	671	882

Źródło: dane Powiatowego Centrum Pomocy Rodzinie w Opolu Lubelskim.

Wykres 18. Zestawienie wydanych orzeczeń o zaliczeniu do osób niepełnosprawnych.

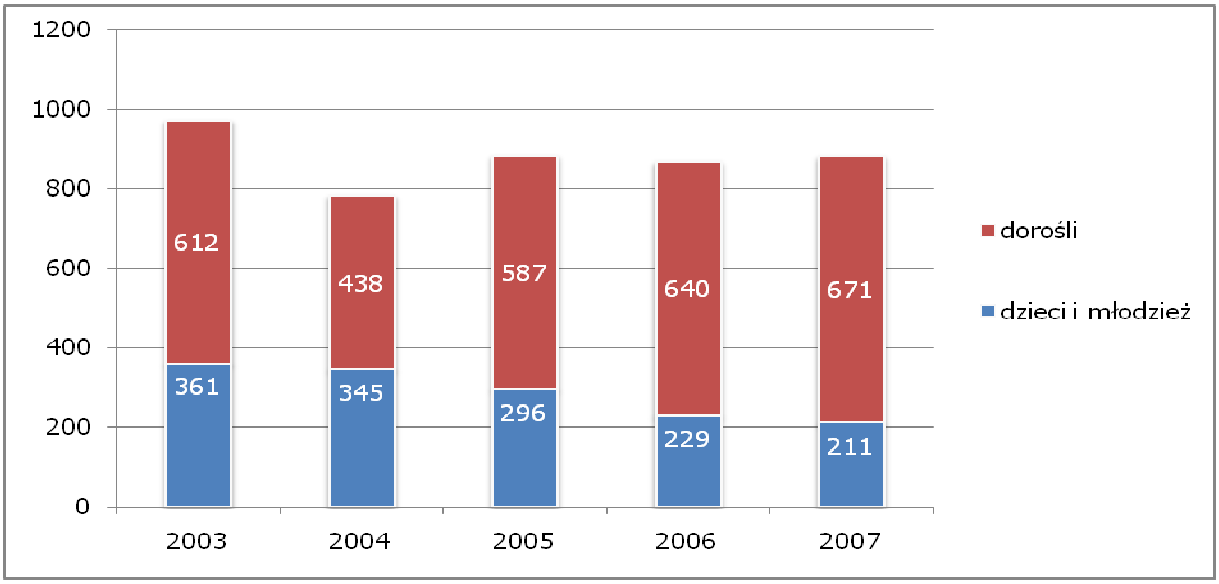

Źródło: opracowanie własne.

W okresie 2003-2007 Powiatowy Zespół ds. Orzekania o Niepełnosprawności w Opolu Lubelskim [dalej: PZOON] wydawał średnio 878 orzeczeń rocznie. Nie jest widoczna ogólna tendencja wzrostu ani spadku wydawania tych orzeczeń. Wśród szczegółowych tendencji wyraźnie widać, że od 2004 roku liczba wydawanych orzeczeń o zaliczeniu do osób niepełnosprawnych wśród osób dorosłych stale wzrasta. W 2007 roku różnica pomiędzy orzeczeniami wśród dorosłych a dzieci i młodzieży wynosiła już 52,2 pkt. proc.

Wykres 19. Porównanie liczby wydanych orzeczeń o zaliczeniu do osób niepełnosprawnych wśród dzieci i młodzieży oraz dorosłych [w %].

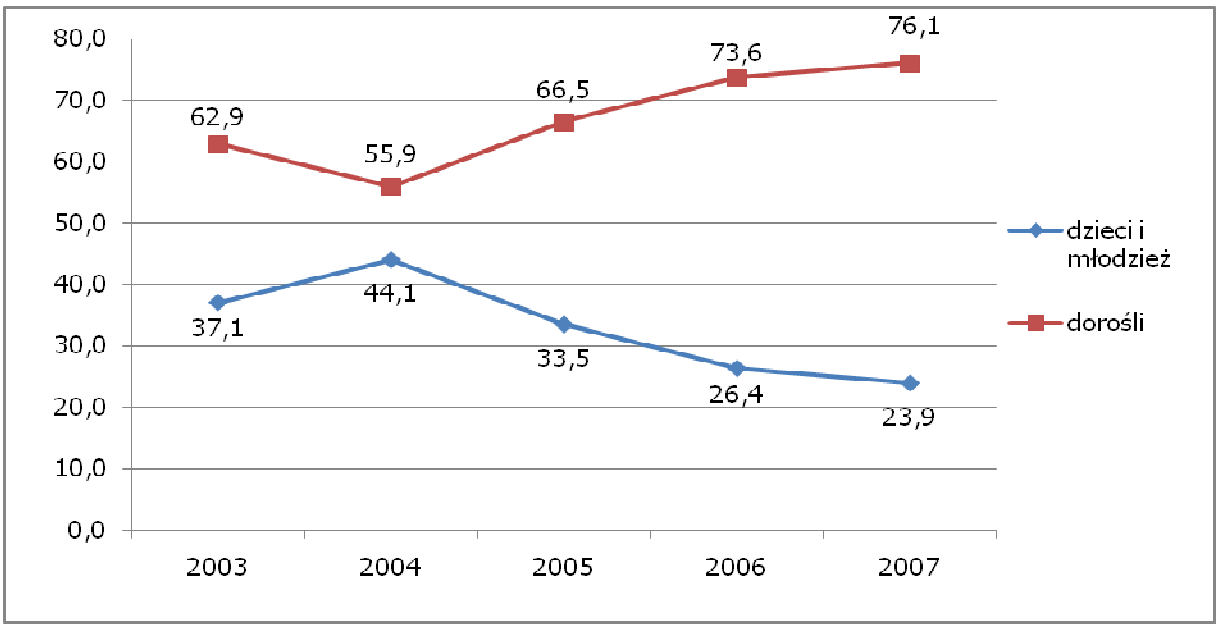

Źródło: opracowanie własne.

Osoby powyżej 16 roku życia

Wśród wydanych w okresie 2003-2007 orzeczeń znalazło się najwięcej orzeczeń o stopniu umiarkowanym oraz o stopniu znacznym, najmniej zaś o stopniu lekkim. Jedynie w 2007 roku liczba orzeczeń w stopniu lekkim przewyższyła te w stopniu znacznym. Na przestrzeni lat obserwuje się wyraźny procentowy wzrost orzeczeń w stopniu lekkim, a spadek w stopniu umiarkowanym. Orzeczenia w stopniu znacznym stanowią od 28,6% do 30,6% ogółu orzeczeń.

Tabela 29. Liczba wydanych orzeczeń o stopniu niepełnosprawności – według stopnia niepełnosprawności[9].

Rok	Stopień niepełnosprawności			
	lekki	umiarkowany	znaczny	Ogółem
2003	68	368	176	612
2004	67	233	129	429
2005	108	305	163	576
2006	151	283	191	625
2007	183	299	158	640

Źródło: dane Powiatowego Centrum Pomocy Rodzinie w Opolu Lubelskim.

Wykres 20. Porównanie liczby wydanych orzeczeń o stopniu niepełnosprawności ze względu na stopień niepełnosprawności.

[9] Osoby powyżej 16. r.ż.

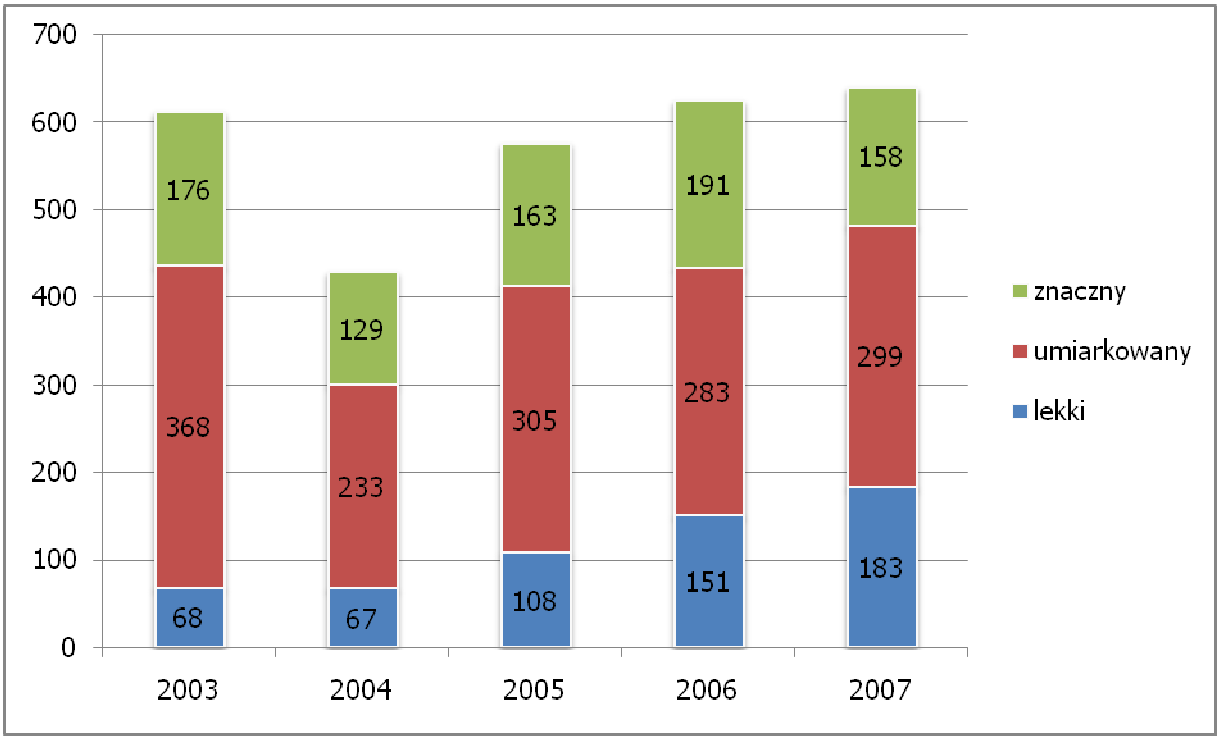

Źródło: opracowanie własne.

Wykres 21. Procentowe porównanie liczby wydanych orzeczeń o o stopniu niepełnosprawności ze względu na stopień niepełnosprawności.

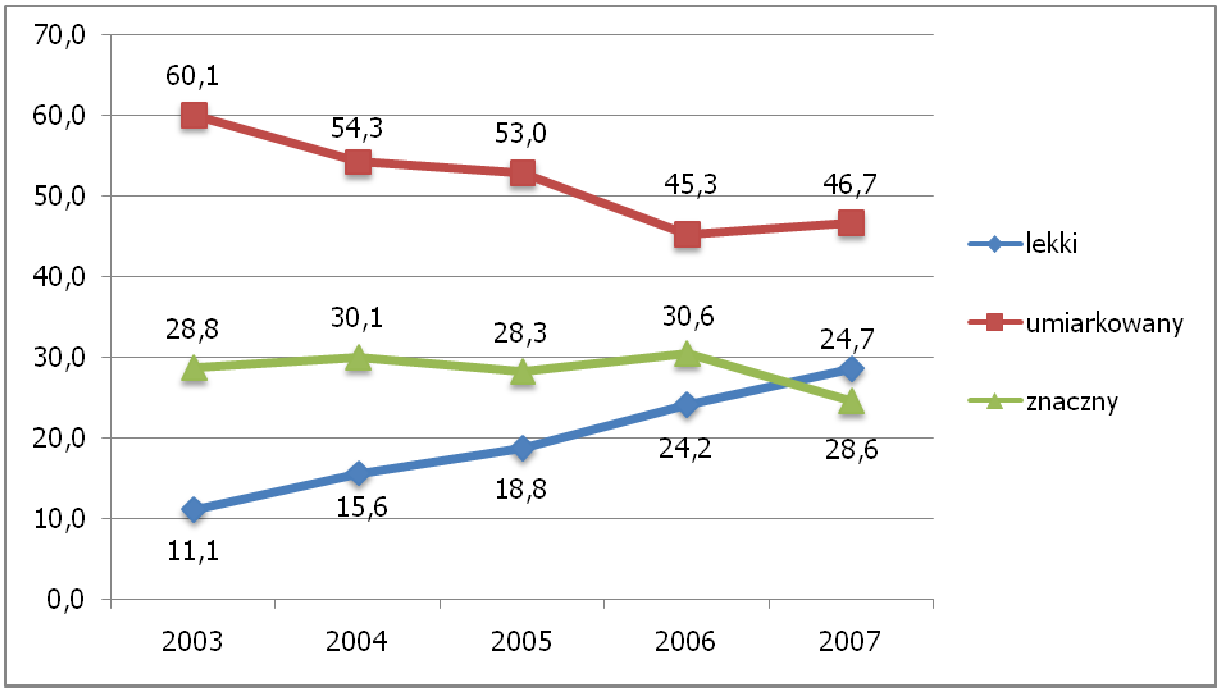

Źródło: opracowanie własne.

Główne przyczyny niepełnosprawności osób orzekanych w PZOON to choroby układu krążenia i oddechowego oraz dysfunkcje ruchowe. Najrzadziej do osób niepełnosprawnych zalicza się z powodu chorób układu moczowo-płciowego, zaburzeń wzroku oraz chorób układu pokarmowego.

Tabela 30. Liczba wydanych orzeczeń o stopniu niepełnosprawności – według przyczyny niepełnosprawności[10].

Rok	Przyczyny niepełnosprawności											
	U	P	L	O	R	E	S	T	M	N	I	Ogółem
2003	78	31	22	40	130	36	113	10	8	77	67	612
2004	20	40	25	18	106	21	85	6	8	47	53	429
2005	33	41	38	37	126	25	133	9	3	49	82	576
2006	18	30	61	16	153	17	149	11	8	76	86	625
2007	30	44	68	19	103	28	145	16	4	102	81	640

Źródło: dane Powiatowego Centrum Pomocy Rodzinie w Opolu Lubelskim.

U – upośledzenie umysłowe
P – choroba psychiczna
L – zaburzenia słuchu, głosu, mowy
O – zaburzenia wzroku
R – zaburzenia ruchowe
E – epilepsja
S – choroby układu krążenia, oddechowego
T – choroby układu pokarmowego
M – choroby układu moczowo-płciowego
N – zaburzenia neurologiczne
I – inne

[10] Osoby powyżej 16. r.ż.

Wykres 22. Porównanie liczby wydanych orzeczeń o stopniu niepełnosprawności - według przyczyny niepełnosprawności.

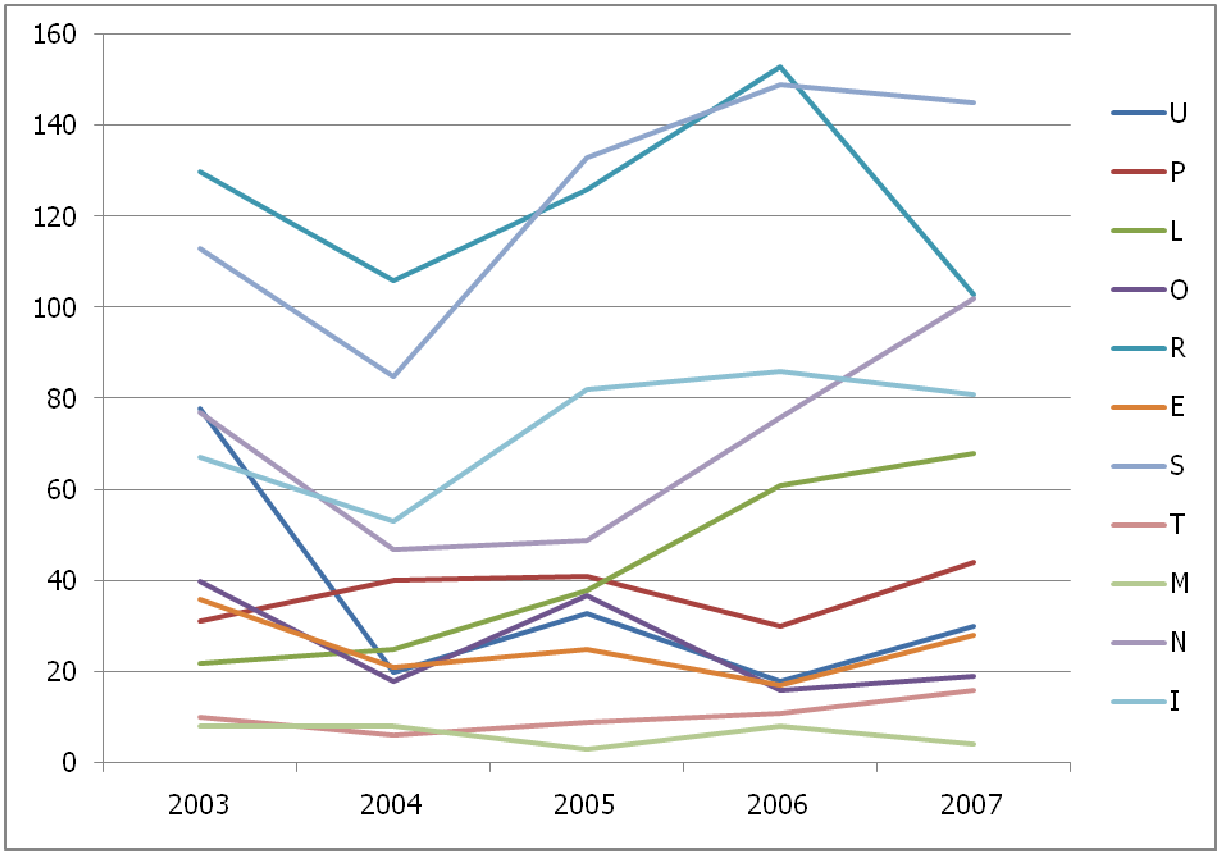

Źródło: opracowanie własne.

Wśród dorosłych zaliczonych do osób niepełnosprawnych w okresie 2003-2007 przeważają kobiety. Tylko w 2004 roku przeważali mężczyźni.

Tabela 31. Liczba wydanych orzeczeń o stopniu niepełnosprawności – według płci[11].

Rok	Płeć		
	kobiety	mężczyźni	Ogółem
2003	314	298	612
2004	197	232	429
2005	288	288	576
2006	330	295	625
2007	329	311	640

Źródło: dane Powiatowego Centrum Pomocy Rodzinie w Opolu Lubelskim.

[11] Osoby powyżej 16. r.ż.

Wykres 23. Porównanie liczby wydanych orzeczeń o stopniu niepełnosprawności - według płci.

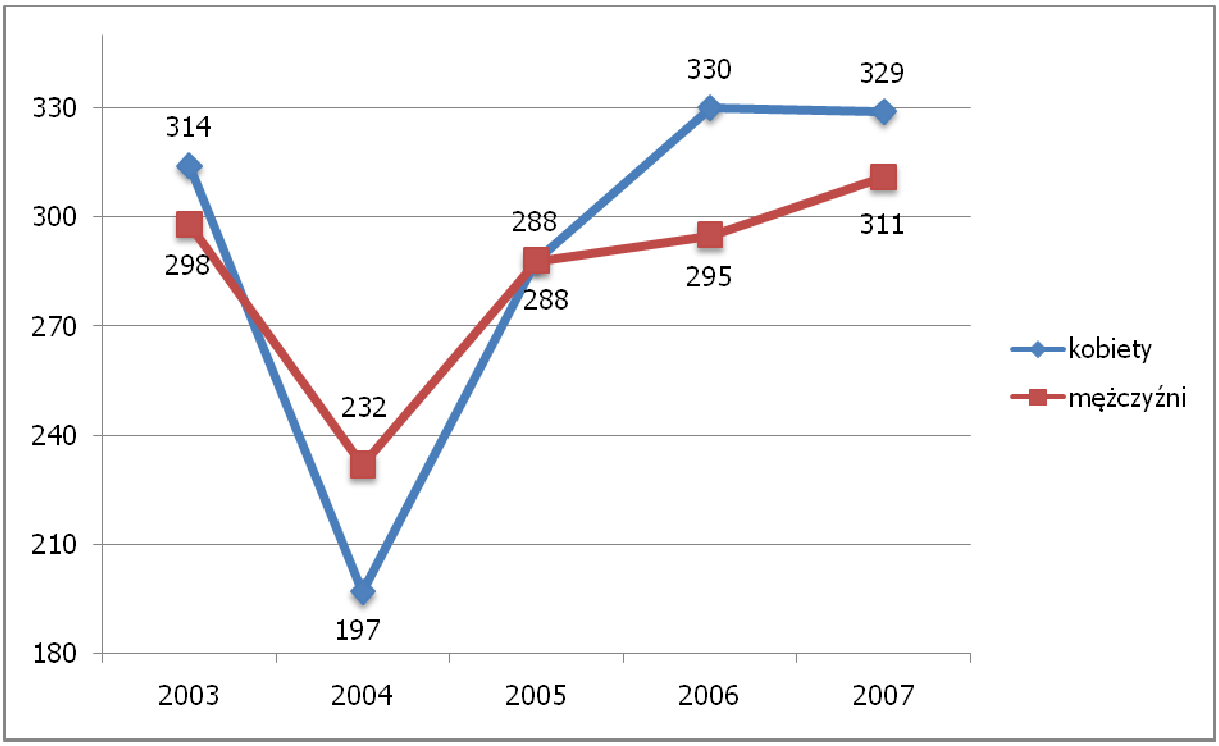

Źródło: opracowanie własne.

Osoby zaliczone w omawianym okresie przez PZOON do niepełnosprawnych w przeważającej większości znajdowały się w wieku 41-60 lat oraz pow. 60 r.ż. W 2003 roku najwięcej orzeczeń wydano dla osób w wieku 16-25 lat, ale w następnych latach nastąpił wyraźny spadek wydanych orzeczeń w tej grupie wiekowej.

Tabela 32. Liczba wydanych orzeczeń o stopniu niepełnosprawności – według wieku[12].

Rok	Wiek				
	16-25	26-40	41-60	pow. 60	Ogółem
2003	202	118	174	118	612
2004	98	71	157	103	429
2005	139	61	205	171	576
2006	102	49	243	231	625
2007	125	69	232	214	640

Źródło: dane Powiatowego Centrum Pomocy Rodzinie w Opolu Lubelskim.

[12] Osoby powyżej 16. r.ż.

Wykres 24. Porównanie liczby wydanych orzeczeń o stopniu niepełnosprawności – według grup wieku.

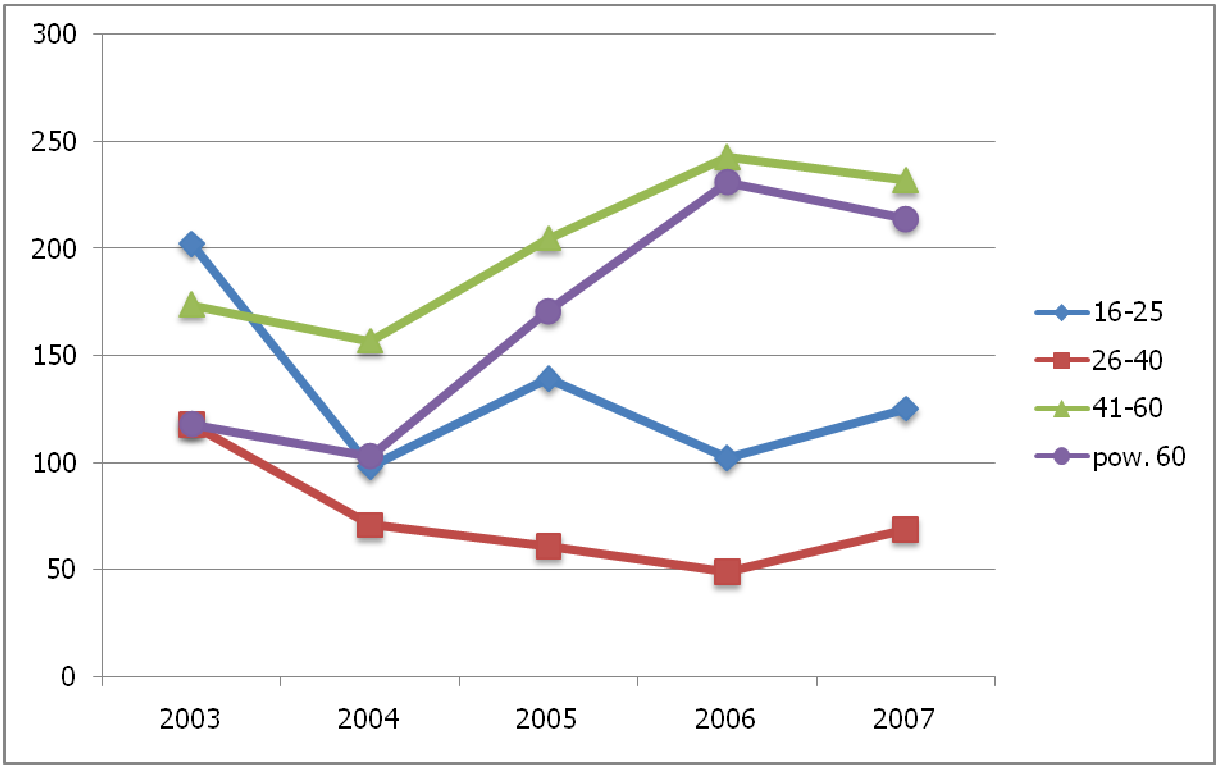

Źródło: opracowanie własne.

Osoby, które od 2003 roku otrzymywały orzeczenia o stopniu niepełnosprawności z Powiatowego Zespołu ds. Orzekania o Niepełnosprawności w Opolu Lubelskim to osoby z wykształceniem głównie podstawowym, średnim i zasadniczym. Najmniej stanowiły osoby, które nie ukończyły szkoły podstawowej oraz z wykształceniem wyższym.

Tabela 33. Liczba wydanych orzeczeń o stopniu niepełnosprawności – według wykształcenia[13].

Rok	Wykształcenie					
	podstawowe nieukończone	podstawowe	zasadnicze	średnie	wyższe	Ogółem
2003	19	281	172	127	13	612
2004	18	204	97	98	12	429
2005	17	272	131	138	18	576
2006	13	313	135	138	26	625
2007	17	285	147	155	36	640

Źródło: dane Powiatowego Centrum Pomocy Rodzinie w Opolu Lubelskim.

[13] Osoby powyżej 16. r.ż.

Wykres 25. Porównanie liczby wydanych orzeczeń o stopniu niepełnosprawności – według wykształcenia.

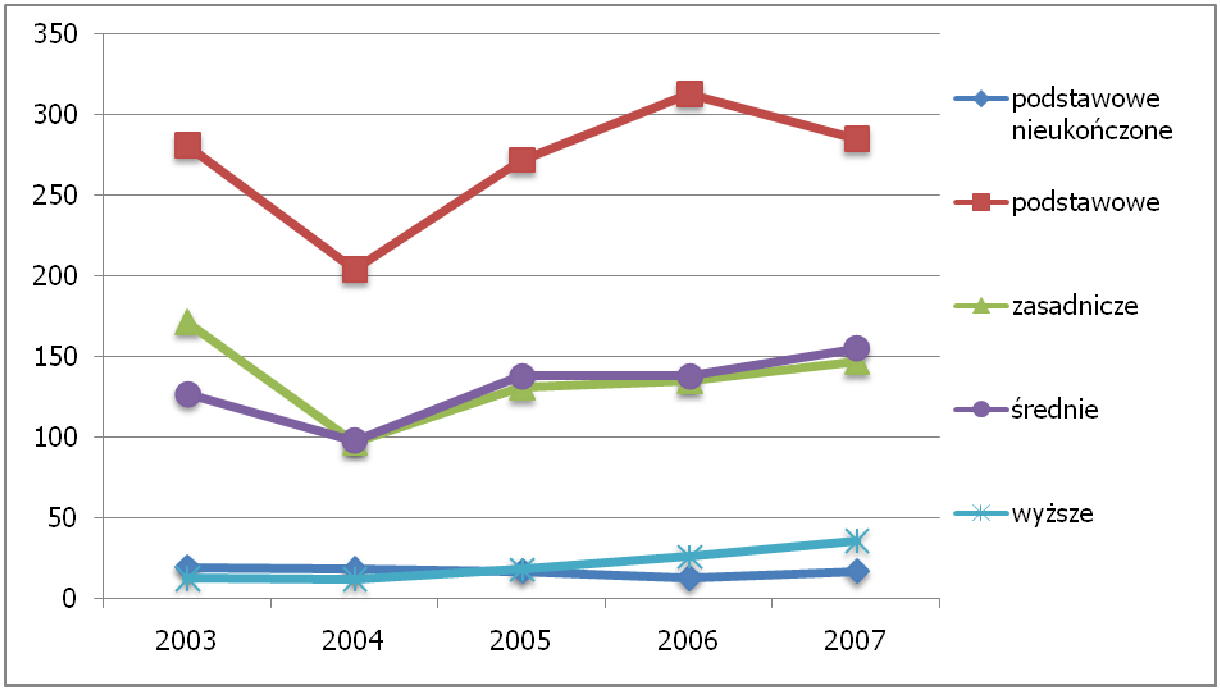

Źródło: opracowanie własne.

Bardzo mała liczba osób orzeczonych w Powiatowym Zespole ds. Orzekania o Niepełnosprawności w Opolu Lubelskim pracuje. W 2007 roku stanowili oni 7%.

Tabela 34. Liczba wydanych orzeczeń o stopniu niepełnosprawności – według aktywności zawodowej[14].

Rok	Aktywność zawodowa		
	pracuje	nie pracuje	Ogółem
2003	28	584	612
2004	35	394	429
2005	42	534	576
2006	26	599	625
2007	42	598	640

Źródło: dane Powiatowego Centrum Pomocy Rodzinie w Opolu Lubelskim.

[14] Osoby powyżej 16. r.ż.

Największa liczba wniosków o wydanie orzeczenia o stopniu niepełnosprawności została złożona w celu uzyskania zasiłku pielęgnacyjnego, świadczeń pieniężnych z pomocy społecznej, ulg i uprawnień. Dużo mniej składanych wniosków miało na celu uzyskanie dokumentu ułatwiającego korzystanie z systemu środowiskowego wsparcia w samodzielnej egzystencji, znalezienie odpowiedniego zatrudnienia czy zaopatrzenie w przedmioty ortopedyczne. Najmniejsza liczba ze składanych wniosków miała na celu uzyskanie uprawnień do uczestnictwa w warsztatach terapii zajęciowej, korzystania z karty parkingowej oraz możliwość uczestniczenia w szkoleniu. Od 2004 roku nie złożono żadnych wniosków w celu otrzymywania zasiłku stałego.

Tabela 35. Liczba wydanych orzeczeń o stopniu niepełnosprawności – według celu składania wniosków[15].

Rok	Cel składania wniosków								
	odpowiednie zatrudnienie	szkolenie	uczestnictwo w terapii zajęciowej	zaopatrzenie w sprzęt ortopedyczny i środki pomocnicze	Korzystanie z systemu środowiskowego wsparcia w samodzielnej egzystencji	zasiłek stały	zasiłek pielęgnacyjny	korzystanie z karty parkingowej	inne świadczenia pieniężne z pomocy społecznej, ulgi i uprawnienia
2003	34	1	23	25	38	6	224	4	300
2004	37	0	11	29	25	0	203	1	183
2005	51	0	5	46	38	0	304	0	207
2006	34	0	7	78	63	0	330	2	187
2007	40	0	6	82	106	0	323	4	166

Źródło: dane Powiatowego Centrum Pomocy Rodzinie w Opolu Lubelskim.

[15] Osoby powyżej 16. r.ż.

Wykres 26. Porównanie liczby wydanych orzeczeń o stopniu niepełnosprawności – według celu składania wniosków.

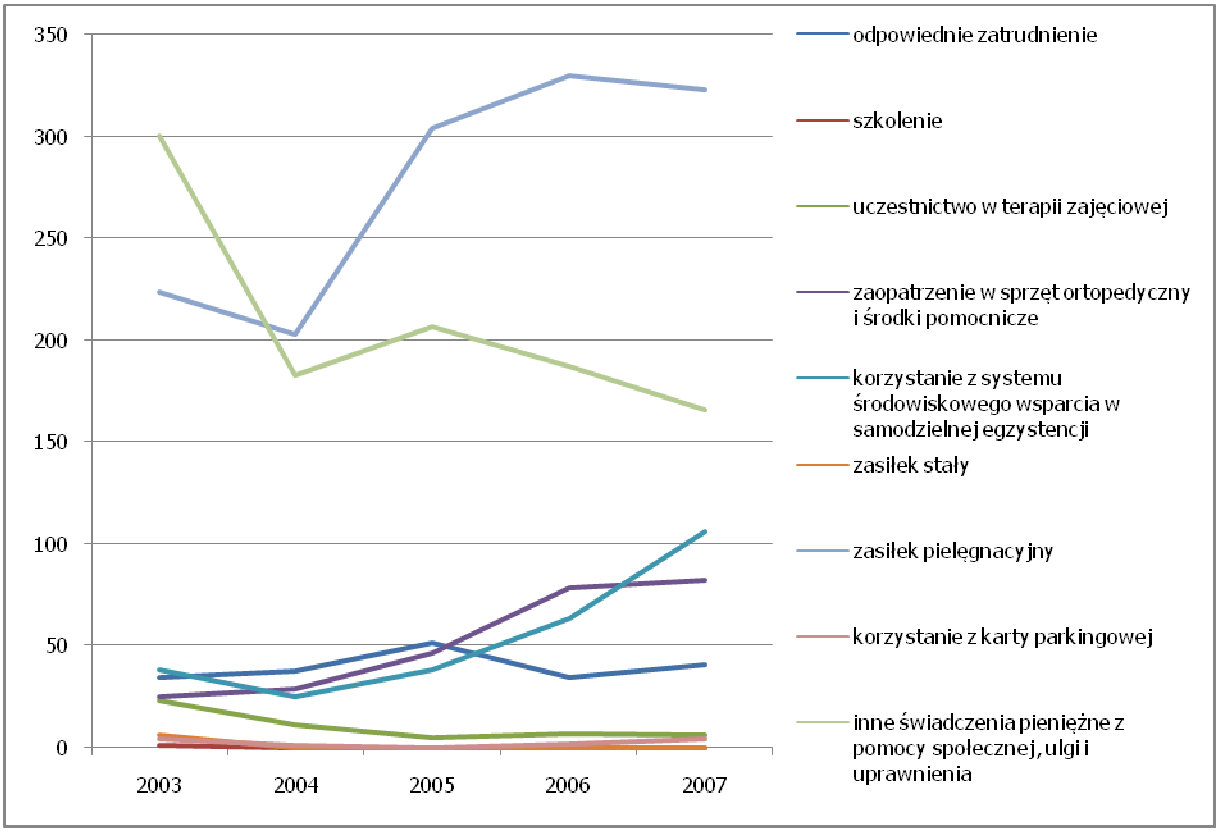

Źródło: opracowanie własne.

Osoby poniżej 16 roku życia

Od 2003 roku najwięcej osób poniżej 16. roku życia orzekanych w PZOON otrzymało orzeczenia z powodu chorób układu krążenia i układu oddechowego, a także z powodu zaburzeń ruchowych i neurologicznych. Warto zwrócić uwagę na stale malejącą liczbę orzeczeń wydanych z powodu chorób układu krążenia i układu oddechowego – w 2003 roku stanowiły one 38,2% ogółu, a w 2007 roku już tylko 22,7%.

Tabela 36. Liczba wydanych orzeczeń o zaliczeniu do osób niepełnosprawnych – według przyczyny niepełnosprawności[16].

Rok	Przyczyny niepełnosprawności											
	U	P	L	O	R	E	S	T	M	N	I	Ogółem
2003	25	1	12	53	31	15	138	16	14	35	21	361
2004	31	12	15	35	52	24	96	4	17	36	21	343
2005	20	12	19	31	46	11	76	5	13	47	14	294
2006	13	6	9	15	45	15	48	4	12	29	25	221
2007	18	5	11	15	36	11	47	4	9	35	16	207

Źródło: dane Powiatowego Centrum Pomocy Rodzinie w Opolu Lubelskim.

U – upośledzenie umysłowe
P – choroba psychiczna
L – zaburzenia słuchu, głosu, mowy
O – zaburzenia wzroku
R – zaburzenia ruchowe
E – epilepsja
S – choroby układu krążenia, oddechowego
T – choroby układu pokarmowego
M – choroby układu moczowo – płciowego
N – zaburzenia neurologiczne
I – inne

[16] Osoby poniżej 16. r.ż

Wykres 27. Porównanie liczby wydanych orzeczeń o zaliczeniu do osób niepełnosprawnych według przyczyny niepełnosprawności.

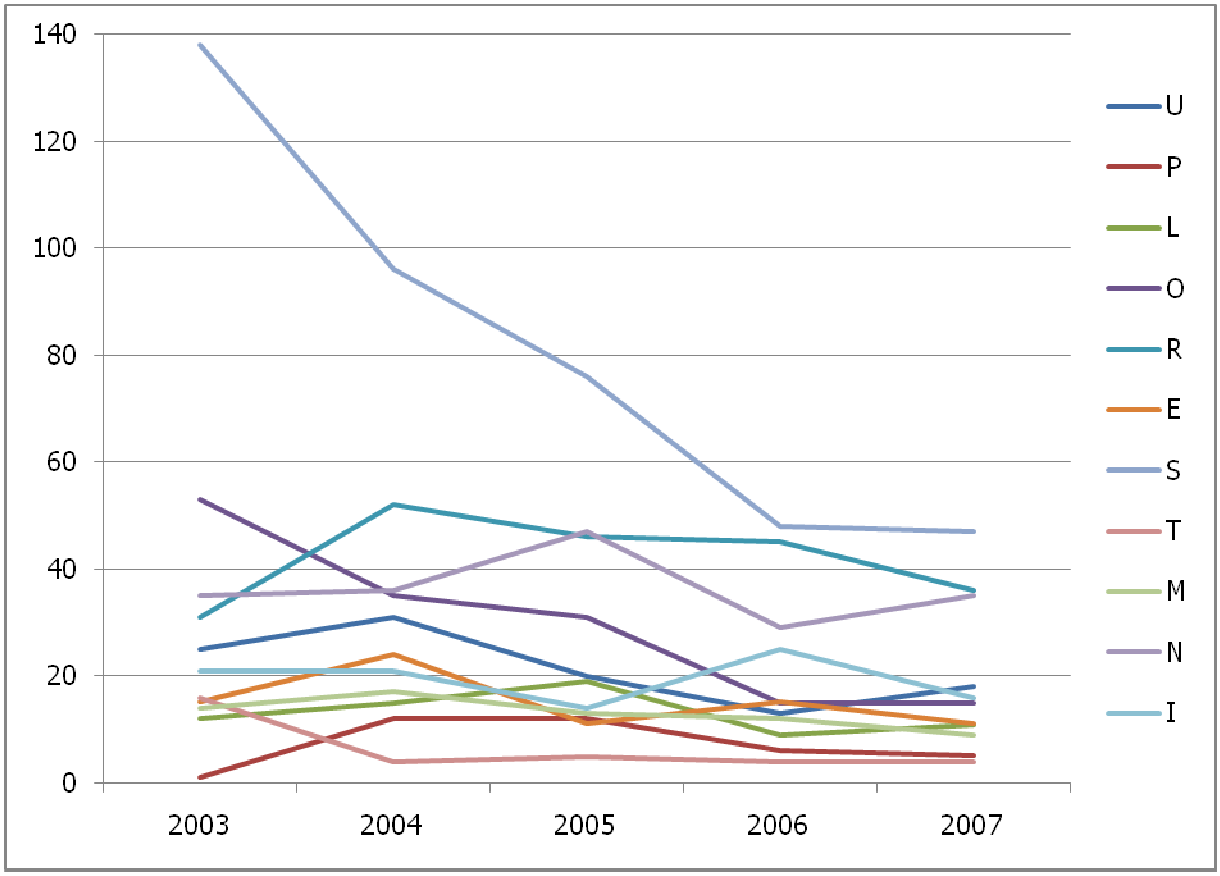

Źródło: opracowanie własne.

W okresie 2003-2007 wśród osób poniżej 16. roku życia orzeczenia częściej były wydawane dla chłopców niż dziewcząt. Tylko w 2003 roku liczba dziewcząt przeważała.

Tabela 37. Liczba wydanych orzeczeń o zaliczeniu do osób niepełnosprawnych – według płci[17].

Rok	Płeć		
	dziewczęta	chłopcy	Ogółem
2003	184	177	361
2004	147	196	343
2005	124	170	294
2006	91	130	221
2007	92	115	207

Źródło: dane Powiatowego Centrum Pomocy Rodzinie w Opolu Lubelskim.

[17] Osoby poniżej 16. r.ż

Wykres 28. Porównanie liczby wydanych orzeczeń o zaliczeniu do osób niepełnosprawnych według płci.

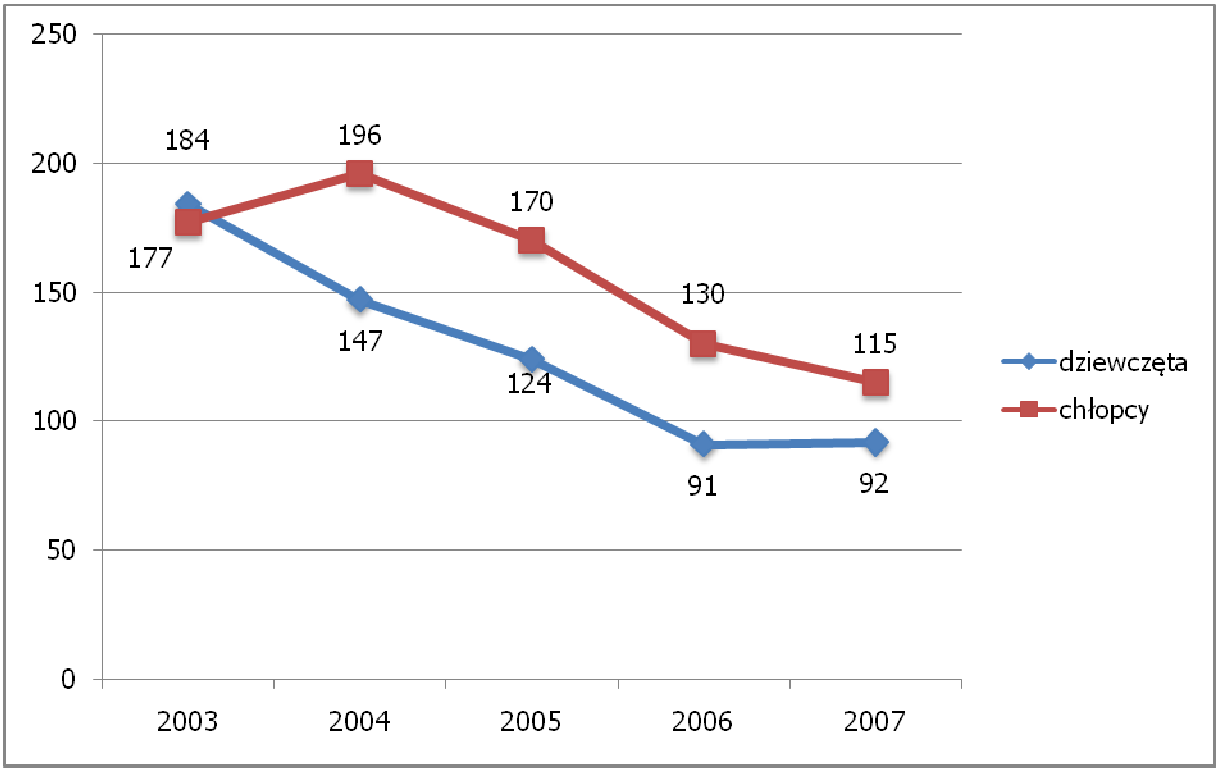

Źródło: opracowanie własne.

Wśród osób poniżej 16. roku życia, którym PZOON wydał w okresie 2003-2007 orzeczenia o niepełnosprawności, najwięcej było osób w wieku 8-16 lat, najmniej w wieku poniżej 3 lat. Warto jednak zwrócić uwagę, że liczba osób w wieku 8-18 i 4-7 w sukcesywny sposób maleje.

Tabela 38. Liczba wydanych orzeczeń o zaliczeniu do osób niepełnosprawnych – według wieku[18].

Rok	Wiek			
	pon. 3	4-7	8-16	Ogółem
2003	39	107	215	361
2004	39	82	222	343
2005	58	57	179	294
2006	44	48	129	221
2007	43	46	118	207

Źródło: dane Powiatowego Centrum Pomocy Rodzinie w Opolu Lubelskim.

[18] Osoby poniżej 16. r.ż

Wykres 29. Porównanie liczby wydanych orzeczeń o zaliczeniu do osób niepełnosprawnych według grup wieku.

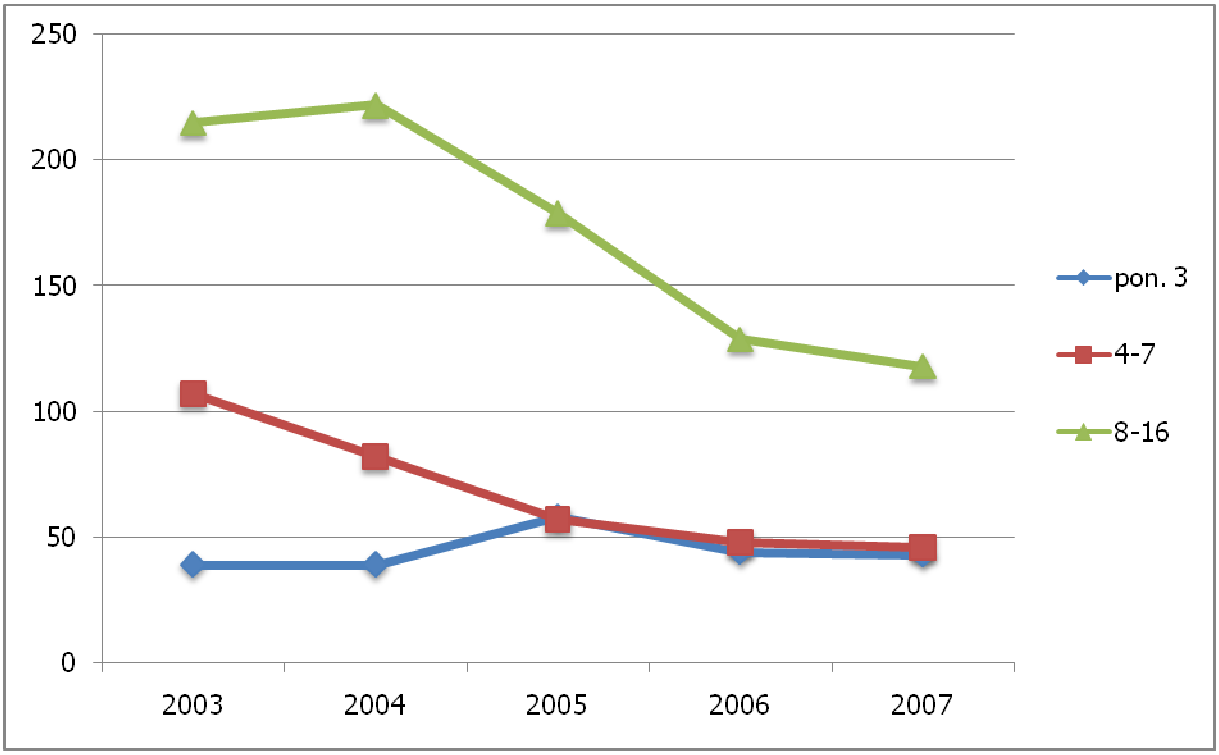

Źródło: opracowanie własne.

Prawie wszystkie wnioski o wydanie orzeczenia o niepełnosprawności, w omawianym okresie, zostały złożone w celu uzyskania uprawnień do otrzymywania zasiłku pielęgnacyjnego. Niewielka liczba złożonych wniosków dotyczyła uzyskania uprawnień do otrzymywania zasiłku stałego. Marginalną część stanowią wnioski dotyczące uzyskania uprawnień do otrzymania karty parkingowej.

Tabela 39. Liczba wydanych orzeczeń o zaliczeniu do osób niepełnosprawnych – według celu składania wniosków[19].

Rok	Cel składania wniosków		
	zasiłek pielęgnacyjny	zasiłek stały	inne – karta parkingowa
2003	399	15	0
2004	416	19	1
2005	356	13	1
2006	322	15	1
2007	262	11	1

Źródło: dane Powiatowego Centrum Pomocy Rodzinie w Opolu Lubelskim.

[19] Osoby poniżej 16. r.ż

Wykres 30. Porównanie liczby wydanych orzeczeń o zaliczeniu do osób niepełnosprawnych według celu składania wniosków.

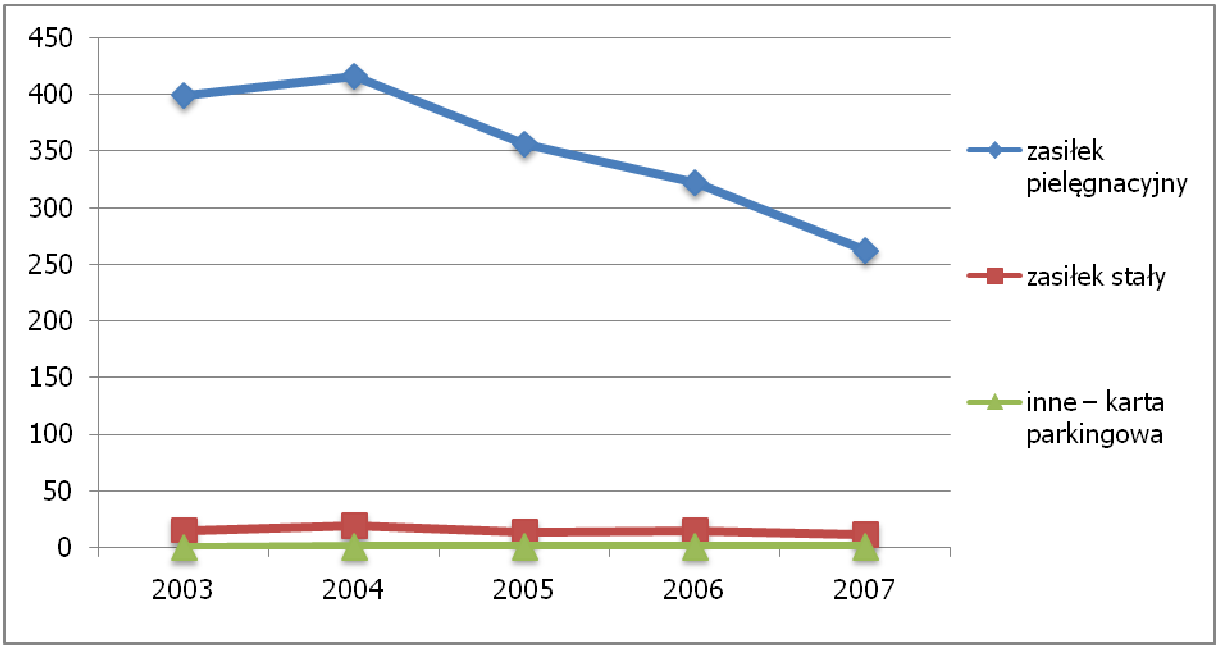

Źródło: opracowanie własne.

Powiatowa Społeczna Rada do spraw Osób Niepełnosprawnych

W 2003 roku na terenie powiatu opolskiego powołano Powiatową Społeczną Radę do spraw Osób Niepełnosprawnych, będącą organem opiniodawczo-doradczym, w skład której wchodzą przedstawiciele organizacji pozarządowych działających w powiecie na rzecz osób niepełnosprawnych, przedstawiciele samorządu powiatu i gmin.

Do zakresu działania Powiatowej Rady, zgodnie Ustawą o rehabilitacji zawodowej i społecznej oraz zatrudnianiu osób niepełnosprawnych z dnia 27 sierpnia 1997 r. z póź. zm., należy :

- inspirowanie przedsięwzięć zmierzających do :
  - integracji zawodowej i społecznej osób niepełnosprawnych,
  - realizacji praw osób niepełnosprawnych,
- opiniowania projektów powiatowych programów działań na rzecz osób niepełnosprawnych,
- ocena realizacji programów,
- opiniowanie projektów uchwał i programów przyjmowanych przez radę powiatu pod kątem ich skutków dla osób niepełnosprawnych.

4. Rehabilitacja zawodowa

Rehabilitacja zawodowa ma na celu ułatwienie osobie niepełnosprawnej uzyskania i utrzymania odpowiedniego zatrudnienia i awansu zawodowego przez umożliwienie jej korzystania z poradnictwa zawodowego, szkolenia zawodowego i pośrednictwa pracy.

Do realizacji celu niezbędne jest:

- dokonanie oceny zdolności do pracy, w szczególności przez:
  - przeprowadzenie badań lekarskich i psychologicznych umożliwiających określenie sprawności fizycznej, psychicznej i umysłowej do wykonywania zawodu oraz ocenę możliwości zwiększenia tej sprawności,
  - ustalenie kwalifikacji, doświadczeń zawodowych, uzdolnień i zainteresowań,
- prowadzenie poradnictwa zawodowego uwzględniającego ocenę zdolności do pracy oraz umożliwiającego wybór odpowiedniego zawodu i szkolenia,
- przygotowanie zawodowe z uwzględnieniem perspektyw zatrudnienia,
- dobór odpowiedniego miejsca pracy i jego wyposażenie,
- określenie środków technicznych umożliwiających lub ułatwiających wykonywanie pracy, a w razie potrzeby - przedmiotów ortopedycznych, środków pomocniczych, sprzętu rehabilitacyjnego itp.

Do zadań Powiatowego Urzędu Pracy (dalej: PUP) z zakresu zatrudniania i rehabilitacji zawodowej osób niepełnosprawnych należy:

- Finansowanie wydatków na instrumenty lub usługi rynku pracy określone w ustawie o promocji zatrudnienia (...) w odniesieniu do osób niepełnosprawnych zarejestrowanych jako poszukujące pracy nie pozostające w zatrudnieniu (art. 11)

  W latach 2002-2007 to zadanie nie było realizowane przez PUP w Opolu Lubelskim ze środków PFRON. Realizację tego zadania z ww. środków rozpoczęto w 2008r.

  Bezrobotne osoby niepełnosprawne kierowano na staże w ramach Funduszu Pracy.
- Finansowanie kosztów szkolenia i przekwalifikowania zawodowego osób niepełnosprawnych (art. 38, 40)

Wsparcie i pomoc w aktywizacji zawodowej osób niepełnosprawnych (pośrednictwo pracy, doradztwo zawodowe i szkolenia)

W latach 2002-2007 na szkolenia zawodowe mające na celu zwiększenie szans osób niepełnosprawnych na uzyskanie zatrudnienia skierowano łącznie **21 osób niepełnosprawnych** zarejestrowanych w PUP w Opolu Lubelskim, w tym 16 osób zarejestrowanych jako poszukujące pracy oraz 5 osób niepełnosprawnych bezrobotnych. Szkolenia w ramach środków PFRON organizowane były na wniosek indywidualny osób niepełnosprawnych. W każdym przypadku osoba składała uprawdopodobnienie podjęcia zatrudnienia po ukończonym kursie. Natomiast niepełnosprawni bezrobotni uczestniczyli

w kursach grupowych finansowanych z Funduszu Pracy. Większość kierunków szkoleń należy do obszaru: prace sekretarskie i biurowe oraz handel i usługi (w tym usługi osobiste). Kursy na rzecz osób niepełnosprawnych promowane były przez doradcę zawodowego głównie w trakcie porad indywidualnych. Dzięki szkoleniom zorganizowanym przez PUP 6 osób podjęło zatrudnienie.

Ze szkoleń korzysta ok. 4% osób niepełnosprawnych zarejestrowanych w PUP. Często barierą uniemożliwiającą podjęcie szkolenia jest stan zdrowia osób niepełnosprawnych.

W omawianym okresie na szkolenia ze środków PFRON wydatkowano łącznie **33.231,00 zł**.

Tabela 40. Dane dotyczące szkoleń organizowanych dla niepełnosprawnych.

Lp.	Nazwa kursu	Jednostka szkoląca	Ilość osób
Szkolenia finansowane z funduszu PFRON			
2002			
1.	„Operator równiarki kl. III uprawnień”	Ośrodek Centralnego Szkolenia Maszynistów w Radomiu	1
2003			
2.	„Podstawy obsługi komputera”	Ośrodek Usług Edukacyjnych w Opolu Lubelskim	1
3.	„Pracownik administracyjno-biurowy”	Ośrodek Usług Edukacyjnych w Opolu Lubelskim	1
2004			
4.	„Obsługa kas fiskalnych + minimum sanitarne”	Lubelska Szkoła Biznesu Sp. z o.o. Fundacji Rozwoju KUL w Lublinie	1
5.	„Sprzedawca z obsługą komputera i kas fiskalnych + minimum sanitarne”	P.U.T „UTECH” Sp z o.o. w Lublinie	1
2005			
6.	„Kurs grafiki komputerowej”	Centrum Kształcenia i Rehabilitacji Sp. z o.o. w Konstancinie-Jeziornej	2
7.	„Obsługa biura i sekretariatu”	Europejskie Centrum Kształcenia Zawodowego „EUREKA	1
8.	„Wizaż oraz modelowanie i zdobnictwo paznokci”	Centrum Usług Szkoleniowych „LIDER” Sp. z o.o. w Lublinie	1
2006			
9.	„Opiekunka dziecięca z językiem angielskim”	Centrum Kształcenia Proeuropejskiego w Lublinie	1
10.	„Profesjonalna obsługa komputera z językiem angielskim”	Centrum Kształcenia Proeuropejskiego w Lublinie	2
2007			
11.	„Pracownik administracyjno-biurowy”	Lubelska Szkoła Biznesu Sp. z o.o. Fundacji Rozwoju KUL w Lublinie	2
12.	„Profesjonalny pracownik branży handlowej z obsługą komputera, kas fiskalnych i minimum sanitarnym”	Centrum Kształcenia Kadr OMEGA w Lublinie	1
13.	„Pracownik małej gastronomii”	Centrum Kształcenia Proeuropejskiego w Lublinie	1

Szkolenia finansowane z Funduszu Pracy			
2004			
1.	„Obsługa kas fiskalnych + minimum sanitarne”	Lubelska Szkoła Biznesu Sp. z o.o. Fundacji Rozwoju KUL w Lublinie	2
2.	„Pracownik administracyjno-biurowy”	Centrum Usług Szkoleniowych „LIDER” Sp. z o.o. w Lublinie	1
3.	„Poszerzona obsługa komputera”	Ośrodek Usług Edukacyjnych w Opolu Lubelskim	1
2005			
4.	„Opiekunka osób starszych i chorych przewlekle”	Centrum Kształcenia Proeuropejskiego w Lublinie	1

Źródło: dane Powiatowego Urzędu Pracy w Opolu Lubelskim.

W okresie od 01.01.2002 roku do 31.12.2007 roku pracodawcy zgłosili łącznie 42 oferty pracy, głównie dla osób z wykształceniem zawodowym i średnim. W ramach zgłoszonych ofert skierowanych zostało 89 niepełnosprawnych, z czego 23 osoby zostały zatrudnione.

W celu zwiększenia efektywności **pośrednictwa pracy** prowadzony był rejestr osób niepełnosprawnych zawierający dane o ich wykształceniu, kwalifikacjach, stopniu niepełnosprawności. Przyczyniło się to do precyzyjnego doboru osób i szybszej realizacji ofert pracy.

Spośród zgłoszonych ofert pracy 15 nie zostało zrealizowanych, m.in. z powodu:

- stanu zdrowia osoby niepełnosprawnej nie pozwalającego na podjęcie zatrudnienia na danym stanowisku,
- trudności komunikacyjnych w dotarciu do miejsca pracy,
- braku osób w danym zawodzie.

Głównym zadaniem **poradnictwa zawodowego** było rozpoznanie potrzeb osób niepełnosprawnych oraz udzielanie im pomocy w rozwiązywaniu problemów zawodowych i sporządzanie indywidualnych planów działania. Osoby niepełnosprawne korzystały przede wszystkim z porad indywidualnych.

Porady te dotyczyły wyboru zawodu, kierunku szkolenia celem podwyższenia kwalifikacji lub przekwalifikowania się oraz podjęcia lub zmiany zatrudnienia, określenia psychofizycznej przydatności zawodowej z uwzględnieniem wskazań i przeciwwskazań do poszczególnych zawodów. Oprócz tego osoby niepełnosprawne korzystały z pomocy doradcy zawodowego przy przygotowaniu dokumentów aplikacyjnych w momencie ubiegania się o pracę, udzielane były im także informacje na temat specyfiki rozmowy kwalifikacyjnej z pracodawcą. Ponadto doradca zawodowy udzielał informacji o zawodach, sytuacji na rynku pracy, Zakładach Pracy Chronionej oraz udostępniał osobom niepełnosprawnym informacji o instytucjach i organizacjach zajmujących się świadczeniem pomocy i wsparcia w zakresie rehabilitacji zawodowej i społecznej osób niepełnosprawnych.

Organizowane były również spotkania grupowe z osobami niepełnosprawnymi zarejestrowanymi w PUP, których celem było zdiagnozowanie chęci tych osób do udziału w programach współfinansowanych przez Europejski Fundusz Społeczny czy w innych formach aktywizacji zawodowej skierowanych do osób niepełnosprawnych.

W latach 2002-2007 z pomocy doradcy zawodowego skorzystały 23 osoby niepełnosprawne poszukujące pracy oraz 41 osób niepełnosprawnych bezrobotnych.

W 2006 roku nawiązano współpracę z Agencją Zatrudnienia Fundacji Fuga Mundi w Lublinie. W ramach tej współpracy, wspólnie z Fundacją, w urzędzie pracy zostało zorganizowane spotkanie grupowe z bezrobotnymi osobami niepełnosprawnymi. Celem spotkania było zaprezentowanie oferty Agencji Zatrudnienia dla Osób Niepełnosprawnych oraz projektów realizowanych na rzecz tej grupy osób.

W 2007 roku nawiązano również współpracę z Warsztatem Terapii Zajęciowej w Poniatowej, w ramach której doradca zawodowy udzielał porad dotyczących możliwości zdobycia dodatkowych kwalifikacji zawodowych, możliwości podjęcia pracy, informował o sytuacji osób niepełnosprawnych na lokalnym i regionalnym rynku pracy. Z porad zawodowych skorzystały przede wszystkim osoby, które były zainteresowane wejściem na rynek pracy i podjęciem zatrudnienia. Ponadto zorganizowane zostały dla tej grupy osób zajęcia z zakresu aktywnego poszukiwania pracy, w ramach których osoby niepełnosprawne zdobywały umiejętności w zakresie samodzielnego poszukiwania pracy i autoprezentacji. W zajęciach tych uczestniczyło 8 osób.

Wsparcie doradcy zawodowego dla osób niepełnosprawnych jest szczególnie potrzebne. Doradca zawodowy w bezpośrednim kontakcie z osobami niepełnosprawnymi starał się poznać możliwości zawodowe tych osób i określić dalsze działania zmierzające do zatrudnienia.

Staż dla osób niepełnosprawnych realizowany w latach 2002-2007

W latach 2002-2007 Powiatowy Urząd Pracy w Opolu Lubelskim zrealizował staż dla 10 osób bezrobotnych niepełnosprawnych w ramach środków Funduszu Pracy.

Staż w wymienionych zakładach pracy zorganizowany został na podstawie wniosków złożonych przez pracodawców, u których niepełnosprawne osoby bezrobotne z własnej inicjatywy złożyły podania o realizację stażu.

Przeważająca liczba skierowanych osób posiadała wykształcenie średnie oraz lekki stopień niepełnosprawności.

Tabela 41. Wykaz staży dla osób niepełnosprawnych realizowanych w latach 2002-2007.

Rok	Ilość osób	Zakład pracy realizujący staż dla niepełnosprawnej osoby bezrobotnej	Stanowisko	Okres odbywania stażu
2002	**1**	PPH. „TARA" Sp. z o.o. Andrzej Jurak w Trojaczkowicach	robotnik gospodarczy	21.10.2002-03.11.2002
2003	**1**	Sklep Wielobranżowy AVENA J. Anasiewicz w Opolu Lubelskim	sprzedawca	04.06.2003-03.09.2003
2004	**0**	-	-	-

2005	**4**	Stowarzyszenie Na Rzecz Osób Niepełnosprawnych i Starszych w Opolu Lubelskim	terapeuta zajęciowy	07.02.2005-06.08.2005
		METALTON G. Olchawski w Poniatowej	pracownik biurowy	07.03.2005-06.09.2005
		AGRO LUX Miron Łakomy Opole Lubelskie	sprzedawca	25.07.2005-24.01.2006
		Zygmunt i Tomasz Wójtowicz S.J. w Poniatowej	mechanik samochodowy	01.08.2005-31.01.2006
2006	**2**	Gminna Biblioteka i Dom Kultury w Łaziskach	bibliotekarz	04.05.2006-03.09.2006
		Gminny Ośrodek Kultury i Sportu w Józefowie nad Wisłą	animator kultury	14.12.2006-13.04.2006
2007	**2**	SAMET Sp. z o.o. w Opolu Lubelskim	ślusarz	04.01.2007-03.05.2007
		Powszechna Kasa Oszczędności Bank Polski / Oddział I Opole Lubelskie	pracownik biurowy	21.05.2007-31.12.2007

Źródło: dane Powiatowego Urzędu Pracy w Opolu Lubelskim.

Oferty pracy w latach 2002-2007 dla osób z orzeczonym stopniem niepełnosprawności

Tabela 42. Wykaz ofert pracy w latach 2002-2007 dla osób z orzeczonym stopniem niepełnosprawności.

Lp.	Data zgłoszenia oferty	Pracodawca	Stanowisko	Liczba miejsc pracy	Osoby skierowane	Osoby zatrudnione
1	28.02.2002	Starostwo Powiatowe w Opolu Lubelskim	kierowca	1	1	1
2	16.05.2002	Piekarnia T. Zubrzycki	piekarz	1	1	1
3	20.06.2002	„Tara" Przedsiębiorstwo Produkcyjno-Handlowe	operator maszyny do produkcji tektury	1	3	1
4	25.06.2002	Remstar	sprzątaczka	1	1	1
5	02.07.2002	„Tara" Przedsiębiorstwo Produkcyjno-Handlowe	pracownik do obsługi maszyny	1	1	1
6	23.08.2002	OSM	pomocnik mleczarski	1	1	1
7	03.10.2002	Piekarnia T. Zubrzycki	robotnik pomocniczy w przemyśle spożywczym	1	1	1
8	07.10.2002	„Tara" Przedsiębiorstwo Produkcyjno-Handlowe	pracownik do obsługi maszyny	1	4	1
9	18.10.2002	Przedsiębiorstwo Wielobranżowe	sprzedawca	1	0	0
10	29.10.2002	Piekarnia J. Szlachetka	operator pieca piekarskiego	1	1	1

11	28.02.2003	Piekarnia T. Zubrzycki	operator pieca piekarskiego	1	1	1
12	18.09.2003	Piekarnia T. Zubrzycki	operator pieca piekarskiego	1	1	1
13	29.09.2003	Komenda Powiatowa Policji w Opolu Lubelskim	technik informatyk	1	1	1
14	09.02.2004	„Skarem" sp. z o. o.	sprzątaczka	1	1	1
15	17.02.2004	„Tara" Zakład Pracy Chronionej	pielęgniarka zakładowa	1	0	0
16	25.02.2004	„Tara" Zakład Pracy Chronionej	pozłotnik	1	1	1
17	08.03.2004	„Samet"	dozorca	1	1	1
18	13.07.2004	„Roka"	sprzątaczka	1	1	1
19	07.09.2004	OSM	pomocnik mleczarski	1	4	1
20	22.02.2005	„Samet"	ślusarz	1	2	1
21	08.08.2005	Spółdzielnia Handlowo-Produkcyjna „SCh"	piekarz	1	1	0
22	20.10.2005	Okręgowa Spółdzielnia Mleczarska	pomocnik mleczarski	1	3	0
23	08.03.2006	OSM	pomocnik mleczarski	1	3	1
24	29.03.2006	Mikrotech	operator wprowadzania danych	1	1	1
25	05.05.2006	STR	sprzedawca	1	0	0
26	12.06.2006	PUP Opole Lubelskie	pracownik administracyjny	1	0	0
27	20.09.2006	„Tara" Zakład Pracy Chronionej	sprzedawca	1	0	0
28	13.10.2006	Stolmako	magazynier	1	18	0
29	21.02.2007	Samet	pracownik biurowy	1	1	0
30	28.02.2007	Eco Natura	sprzedawca	1	1	1
31	26.03.2007	SZ i Z „SCh"	wędliniarz	1	1	0
32	21.06.2007	„Tara" Zakład Pracy Chronionej	pracownik produkcji	1	8	0
33	17.08.2007	SZ i Z „SCh"	pakowacz	1	1	1
34	17.09.2007	SHP „SCh"	pomocnik piekarza	1	1	1
35	28.09.2007	Komenda Powiatowa Policji	sekretarka	1	konkurs	
36	28.09.2007	Komenda Powiatowa Policji	technik informatyk	1	konkurs	
37	17.10.2007	Roka	sprzątaczka	1	5	0

38	17.10.2007	Roca	pracownik gospodarczy	1	1	0
39	25.10.2007	Komenda Powiatowa Policji	technik informatyk	1	konkurs	
40	25.10.2007	Skarem	pracownik ochrony	2	17	0
41	27.12.2007	Zakład Gospodarki Komunalnej i Mieszkaniowej	sprzątaczka	1	0	0
Ogółem:				**42**	**89**	**23**

Źródło: dane Powiatowego Urzędu Pracy w Opolu Lubelskim.

5. System szkolnictwa obejmujący osoby niepełnosprawne

Do systemu szkolnictwa obejmującego osoby niepełnosprawne w powiecie opolskim należy zaliczyć:

- gminne placówki oświatowe,
- powiatowe placówki oświatowe.

Za wydawanie orzeczeń i opinii dotyczących różnych dysfunkcji i niepełnosprawności pod kątem odpowiedniego kształcenia odpowiada Poradnia Psychologiczno-Pedagogiczna w Opolu Lubelskim.

Celem Poradni jest udzielanie pomocy psychologicznej, pedagogicznej, logopedycznej i rehabilitacyjnej dzieciom i młodzieży, ich rodzicom, nauczycielom i wychowawcom.

Do zadań Poradni należy w szczególności:

- diagnozowanie psychologiczno-pedagogiczne i logopedyczne opiniowanie w sprawach dzieci i młodzieży z odchyleniami i zaburzeniami rozwojowymi, w zakresie specjalnych potrzeb edukacyjnych,
- orzekanie i kwalifikowanie dzieci i młodzieży niepełnosprawnej do kształcenia specjalnego, indywidualnego nauczania oraz zajęć rewalidacyjno-wychowawczych,
- wczesna interwencja i wspomaganie rozwoju dziecka.

Tabela 43. Wykaz wydanych przez Poradnię Psychologiczno-Pedagogiczną orzeczeń i opinii dotyczących różnych dysfunkcji i niepełnosprawności w latach 2002-2008.

RODZAJ ORZECZENIA/OPINII		liczba osób					
		rok szkolny					
		2002/ 2003	2003/ 2004	2004/ 2005	2005/ 2006	2006/ 2007	2007/ 2008
orzeczenia o potrzebie kształcenia specjalnego	niepełnosprawność ruchowa	-	-	-	5	11	5
	upośledzenie umysłowe w stopniu lekkim	27	31	36	34	37	40
	upośledzenie umysłowe w stopniu umiarkowanym i znacznym	4	6	7	16	25	15
	upośledzenie umysłowe w stopniu głębokim	3	5	4	8	5	5
orzeczenia o potrzebie indywidualnego nauczania		27	31	28	26	34	29

opinia w sprawie odroczenia obowiązku szkolnego (dzieci z dysharmoniami w rozwoju lub opóźnionym rozwojem psychomotorycznym)	5	4	2	9	1	6
opinia w sprawie dostosowania wymagań edukacyjnych (dzieci dyslektyczne lub o obniżonych możliwościach intelektualnych)	463	428	507	510	534	462
opinia w sprawie dysfunkcji	142	191	185	145	233	120
opinia w sprawie ograniczonych możliwości kierunków kształcenia	2	4	3	1	-	-

Źródło: dane Poradni Psychologiczno-Pedagogicznej w Opolu Lubelskim.

Od 2000 roku działa w Poradni grupa wsparcia dla nauczycieli i terapeutów dzieci upośledzonych w głębszym stopniu. Grupa ta nawiązała współpracę ze Stowarzyszeniem Na Rzecz Osób z Niepełnosprawnością Intelektualną, w ramach której prowadzone są szkolenia oraz kursy wewnętrzne i zewnętrzne. Ważnym elementem wspierającym uczestników grupy jest wymiana doświadczeń pracowników różnych instytucji zajmujących się pomocą dzieciom niepełnosprawnym (SONI, PCPR, Poradnia, szkoły z terenu całego powiatu, Specjalny Ośrodek Szkolno–Wychowawczy w Karczmiskach).

Nauczanie indywidualne

Zgodnie z art. 71b ust. 1a ustawy o systemie oświaty (t.j. Dz.U. z 2004 r. nr 256, poz. 2572 z późn. zm.) „indywidualnym nauczaniem obejmuje się dzieci i młodzież, których stan zdrowia uniemożliwia lub znacznie utrudnia uczęszczanie do szkoły". Ta forma nauczania przeznaczona jest dla uczniów poważnie chorych, z ciężkimi urazami, po wypadkach, operacjach itp. Upośledzenie umysłowe, wady wzroku, słuchu - nawet poważne, nie kwalifikują dziecka do nauczania indywidualnego. Uczeń dotknięty niepełnosprawnością może być nauczany indywidualnie tylko ze względu na chorobę.

Przyczyny nauczania indywidualnego:

- upośledzenie umysłowe w stopniu lekkim, umiarkowanym, znacznym i głębokim,
- padaczka,
- mózgowe porażenie dziecięce,
- niepełnosprawność ruchowa,
- zaburzenia psychiczne,
- zaburzenia zachowania,
- przewlekła choroba,
- ślepota,
- zaburzenia sprzężone.

Tabela 44. Liczba osób niepełnosprawnych objętych nauczaniem indywidualnym w powiecie opolskim w roku szkolnym 2000/2001 - 2002/2003[20].

Gmina	Liczba osób
Chodel	8
Józefów nad Wisłą	16
Karczmiska	31
Łaziska	1
Opole Lubelskie	60
Poniatowa	86
Wilków	6
Ogółem	208

Źródło: Samorządowy Program Działań na Rzecz Osób Niepełnosprawnych na lata 2006-2008.

W powiecie opolskim w roku szkolnym 2000/2001 - 2002/2003 z nauczania indywidualnego skorzystało łącznie 208 uczniów niepełnosprawnych. Największa ich grupa pochodziła z terenu gmin: Poniatowa oraz Opole Lubelskie. Najmniejsza zaś z gmin: Wilków oraz Łaziska.

Tabela 45. Liczba osób niepełnosprawnych objętych nauką w klasach integracyjnych w powiecie opolskim - Szkoła Podstawowa w Poniatowej.

rok	liczba osób niepełnosprawnych	liczba uczniów objęta nauczaniem indywidualnym	liczba klas integracyjnych
2004	13	4	1
2005	21	4	2
2006	14	2	2
2007	12	3	2
2008	12	4	1

Źródło: dane Szkoły Podstawowej w Poniatowej.

[20] Nie udało się pozyskać od placówek bardziej aktualnych danych.

Na terenie powiatu opolskiego funkcjonuje tylko 1 klasa integracyjna - w Szkole Podstawowej w Poniatowej. W latach 2005-2007 w SP w Poniatowej były 2 klasy integracyjne, ale od roku szkolnego 2008/2009 funkcjonuje 1.

Na terenie powiatu opolskiego działa tyko 1 placówka kształcąca osoby niepełnosprawne. W Specjalnym Ośrodku Szkolno-Wychowawczym w Karczmiskach w 2007 roku uczyło się 71 niepełnosprawnych uczniów. Zdecydowana większość z nich była upośledzona umysłowo w stopniu lekkim, niewielu uczniów w stopniu umiarkowanym i znacznym

Tabela 46. Liczba osób niepełnosprawnych uczących się w SOS-W w Karczmiskach.

Lata	2002	2003	2004	2005	2006	2007
Uczęszczający do szkoły	80	89	74	64	66	71
objęci naucz. indywidualnym	4	4	4	2	3	4
uczący się w klasach integracyjnych	-	-	-	-	-	-

Źródło: dane SOS-W w Karczmiskach.

Informacja o projektach realizowanych na rzecz osób niepełnosprawnych[21]:

Gminne placówki oświatowe:

- **Szkoła Podstawowa im. M. Konopnickiej w Głusku**
  - w ramach współpracy z rodzicami realizowano projekt PFRON – „Komputer dla Homera", w ramach którego dwóm uczniom przyznano dofinansowanie PFRON na zakup zestawów komputerowych z oprzyrządowaniem na kwotę 7.800 zł każdy
- **Szkoła Podstawowa im. św. Maksymiliana M. Kolbe w Pusznie Godowskim**
  - uczeń niepełnosprawny uczestniczył w zajęciach logopedycznych w ramach projektu „Szkoła Marzeń" współfinansowanego ze środków EFS

Projekty infrastrukturalne realizowane w placówkach zostały opisane w tabeli 66.

Powiatowe placówki oświatowe:

Projekty infrastrukturalne realizowane w placówkach zostały opisane w tabeli 66.

[21] Na podstawie informacji przekazanych przez placówki oświatowe z terenu powiatu opolskiego.

Tabela 47. Projekty realizowane przez Specjalny Ośrodek Szkolno-Wychowawczy w Karczmiskach w roku 2006.

Projekt: „EDUKACJA – program pomocy w dostępie do nauki dzieci i młodzieży niepełnosprawnej" realizowany: styczeń - marzec 2006 r.		
CELE	KWOTA	REZULTATY
Obszar A Wyposażenie bazy dydaktycznej i rehabilitacyjnej SOS-W	41.849 zł	Zakupiono: • sprzęt sportowy • książki i lektury do biblioteki • mapy • komputer • urządzenia do praktycznej nauki zawodu • rowery turystyczne i rehabilitacyjne
Obszar B Doposażenie bazy socjalno-bytowej internatu SOS-W	106.600 zł	Zakupiono: • meble do internatu
Obszar C Doposażenie bazy techniczno-dydaktycznej	68.822 zł	Zakupiono: • komputery • telewizory • magnetowidy • radiomagnetofony • odtwarzacze DVD • drukarki • sprzęt nagłaśniający

Obszar C i obszar D należy do projektów likwidujących bariery infrastrukturalne dla osób niepełnosprawnych.

Źródło: dane SOS-W w Karczmiskach.

Projekt: „EDUKACJA – program pomocy w dostępie do nauki dzieci młodzieży niepełnosprawnych" realizowany: sierpień - listopad 2006 r.		
CELE	KWOTA	REZULTATY
Obszar A Wyposażenie bazy dydaktycznej i rehabilitacyjnej SOS-W	141.150 zł	Zakupiono: • pieca konwekcyjno-parowego • samochodu osobowego do nauki jazdy • urządzeń AGD do pracowni gastronomicznych • komputer • urządzenia do praktycznej nauki zawodu-mechanik pojazdów samochodowych • doposażenie pracowni: komputerowej, fizycznej, chemicznej Zakupiono: • kołdry • poduszki

Obszar B Doposażenie bazy socjalno-bytowej internatu SOS-W	4.800 zł	• malowanie sali gimnastycznej oraz wymiana w niej podłogi • położenie wykładziny antypoślizgowej na korytarzach i salach lekcyjnych
Obszar C Dostosowanie Sali gimnastycznej, korytarzy oraz części sal lekcyjnych do potrzeb osób niepełnosprawnych	165.621,58 zł	
Obszar D Zakup autobusu do przewozu niepełnosprawnych dzieci i młodzieży SOS-W	220.000 zł	• zakup autobusu na 19 miejsc i 2 wózki inwalidzkie

Źródło: dane SOS-W w Karczmiskach.

6. Wybrane instytucje działające na rzecz osób niepełnosprawnych

Starostwo Powiatowe w Opolu Lubelskim

Zadania powiatu z zakresu rehabilitacji społecznej określone są w art. 4 ust. 1 pkt 5 ustawy z dnia 5 czerwca 1998 roku o samorządzie powiatowym (tekst jednolity – Dz.U. z 2001 r. Nr 142, poz. 1592 z późn. zm.) oraz w art. 35 a ustawy z dnia 27 sierpnia 1997 r. o rehabilitacji zawodowej i społecznej oraz zatrudnianiu osób niepełnosprawnych (Dz. U. 1997, nr 123, poz. 776 z późn. zm.).

W roku 2006 dzięki dofinansowaniu ze środków PFRON zrealizowano następujące projekty:

1. **Program „Edukacja - program pomocy w dostępie do nauki dzieci i młodzieży niepełnosprawnych”.** Celem programu jest poprawa procesu dydaktyczno-wychowawczego Specjalnego Ośrodka Szkolno-Wychowawczego w Karczmiskach. W ramach tego programu dokonano zakupu n/w sprzętu na następującą kwotę **171.200 zł**:
   - sprzęt elektroniczny, sportowy, AGD do pracowni gospodarstwa domowego w internacie,
   - wyposażenie biblioteki szkolnej
   - pomoce naukowe do pracowni, pomoce dydaktyczne na warsztaty oraz do działu gastronomicznego i mechanicznego.
2. Program pn. **„Edukacja - program pomocy w dostępie do nauki dzieci i młodzieży niepełnosprawnej”** dla Specjalnego Ośrodka Szkolno-Wychowawczego w Karczmiskach. Wniosek uzyskał akceptację. Specjalny Ośrodek Szkolno-Wychowawczy wzbogacił się m.in. o nowe pomoce dydaktyczne, dwa komputery, 80 zestawów pościelowych oraz piec konwekcyjno-parowy. Położona została wykładzina antypoślizgowa w sali gimnastycznej, na korytarzach. Zakupione zostały także dwa samochody. Osobowy do nauki jazdy i autobus do przewozu osób niepełnosprawnych. Łączna kwota dofinansowania ze środków PFRON wyniosła **486.000 zł,** powiat opolski dołożył 45.000 zł.
3. Program pn. **„Edukacja - program pomocy w dostępie do nauki dzieci i młodzieży niepełnosprawnej”** dla Specjalnego Ośrodka Szkolno-Wychowawczego w Karczmiskach obszar A – obejmujący poprawę dostępności do nauki, obszar B – zakup wyposażenia socjalno-bytowego internatu SOS-W w Karczmiskach dla dzieci i młodzieży niepełnosprawnej. W ramach w/w programu został zakupiony sprzęt komputerowy, multimedialny, doposażono pracownie szkolne w materiały i pomoce dydaktyczne oraz wyposażenie socjalno-bytowe w pomieszczeniach mieszkalnych, pokojach cichej nauki i świetlicy (stoliki, krzesła, tapczaniki, szafy, stoliki nocne, biurka komputerowe). Kwota dofinansowania realizacji w/w projektu wynosi – **177.466,25 zł.**
4. W roku 2007 powiat opolski przystąpił do uczestnictwa jako „Realizator” **„Programu wyrównywania różnic miedzy regionami”** Państwowego Funduszu Rehabilitacji Osób Niepełnosprawnych w obszarze zatrudnienia i rehabilitacji osób niepełnosprawnych, w tym na wyposażenie nowych miejsc pracy dla osób niepełnosprawnych odpowiednio

do ich potrzeb i możliwości. O dofinansowanie ze środków PFRON projektów w ramach w/w programu ubiegali się przedsiębiorcy z terenu powiatu, tj. Spółdzielnia Zaopatrzenia i Zbytu „SCH" w Opolu Lubelskim oraz Spółdzielnia Handlowo-Produkcyjna „SCH" w Łaziskach. Beneficjenci pomocy zorganizowali po 1 stanowisku pracy w swoich zakładach i zatrudnili na nie osoby niepełnosprawne, otrzymując łącznie dofinansowanie na wyposażenie nowych miejsc pracy dla osób niepełnosprawnych **kwotę 37.725 zł.**

Ośrodki Pomocy Społecznej

Ośrodki Pomocy Społecznej pomagają potrzebującym, w tym także osobom niepełnosprawnym, m.in. poprzez: organizację usług opiekuńczych dla osób starszych i chorych, pokrywanie wydatków na świadczenia zdrowotne, organizowanie poradnictwa prawnego i psychologicznego, prowadzenie dziennych ośrodków wsparcia, pracę socjalną itd. OPS właściwy ze względu na miejsce zamieszkania osoby niepełnosprawnej udziela pomocy finansowej w postaci:

- **świadczenia rehabilitacyjnego** - przysługuje ono osobie zdolnej do pracy, lecz nie pozostającej w zatrudnieniu ze względu na konieczność sprawowania opieki nad dzieckiem wymagającym stałej pielęgnacji, polegającej na bezpośrednim, systematycznym współdziałaniu w postępowaniu leczniczym, rehabilitacyjnym oraz edukacyjnym.

Tabela 48. Pomoc udzielona osobom niepełnosprawnym przez Gminne Ośrodki Pomocy Społecznej w powiecie opolskim w l. 2002-2004.

Rok	Gmina - liczba rodzin							Razem
	Chodel	Józefów nad Wisłą	Karczmiska	Łaziska	Opole Lubelskie	Poniatowa	Wilków	
2002	161	115	108	79	294	145	85	987
2003	139	116	92	87	337	183	107	1.061
2004	73	40	64	32	189	143	41	582

Źródło: Samorządowy Program Działań na Rzecz Osób Niepełnosprawnych na lata 2006-2008.

W omawianym okresie Gminne Ośrodki Pomocy Społecznej w powiecie opolskim najwięcej pomocy z tytułu niepełnosprawności udzieliły w roku 2003 oraz 2002. Najwięcej rodzin z osobą niepełnosprawną mieszkało w gminie Opole Lubelskie, nieco mniej w gminie Poniatowa. Natomiast najmniej rodzin z osobą niepełnosprawną otrzymało pomoc z Ośrodka Pomocy Społecznej w Łaziskach.

Ośrodek Pomocy Społecznej w Opolu Lubelskim

Tabela 49. Formy i kwota pomocy dla osób niepełnosprawnych udzielonej przez OPS w Opolu Lubelskim.

formy pomocy	liczba osób, którym przyznano decyzją świadczenie	kwota świadczeń [w zł]	liczba rodzin	liczba osób w rodzinach
2002				
Zasiłek stały wyrównawczy oraz zasiłek stały	89	241.723	87	185
Renta socjalna	149	658.364	138	530
Zasiłek stały z tytułu opieki nad dzieckiem niepełnosprawnym oraz świadczenie pielęgnacyjne	79	282.762	78	365
Liczba dzieci z zasiłkiem pielęgnacyjnym w rodzinie, którym wypłacany jest zasiłek stały oraz świadczenie pielęgnacyjne	2	2.044,16	2	10
Liczba dzieci z zasiłkiem pielęgnacyjnym w rodzinie, którym nie wypłacany jest zasiłek stały oraz świadczenie pielęgnacyjne	7	9.407,76	7	27
Usługi opiekuńcze	21	81.340	20	22
2003				
Zasiłek stały wyrównawczy oraz zasiłek stały	104	257.583	101	207
Renta socjalna	163	553.508	151	566
Zasiłek stały z tytułu opieki nad dzieckiem niepełnosprawnym oraz świadczenie pielęgnacyjne	42	163.722	42	185
Liczba dzieci z zasiłkiem pielęgnacyjnym w rodzinie, którym wypłacany jest zasiłek stały oraz świadczenie pielęgnacyjne	1	1.690,28	1	5
Liczba dzieci z zasiłkiem pielęgnacyjnym w rodzinie, którym nie wypłacany jest zasiłek stały oraz świadczenie pielęgnacyjne	8	9.428,40	8	34
Usługi opiekuńcze	21	76.506	20	21
2004				
Zasiłek stały wyrównawczy oraz zasiłek stały	102	232.415	99	241
Zasiłek stały z tytułu opieki nad dzieckiem niepełnosprawnym oraz świadczenie pielęgnacyjne	41	174.234	41	176

Liczba dzieci z zasiłkiem pielęgnacyjnym w rodzinie, którym wypłacany jest zasiłek stały oraz świadczenie pielęgnacyjne	45	52.412	41	176
Liczba dzieci z zasiłkiem pielęgnacyjnym w rodzinie, którym nie wypłacany jest zasiłek stały oraz świadczenie pielęgnacyjne	53	65.058	50	216
Usługi opiekuńcze	17	87.128	16	17
2005				
Zasiłek stały wyrównawczy oraz zasiłek stały	108	262.082	104	261
Zasiłek stały z tytułu opieki nad dzieckiem niepełnosprawnym oraz świadczenie pielęgnacyjne	40	182.714	40	174
Liczba dzieci z zasiłkiem pielęgnacyjnym w rodzinie, którym wypłacany jest zasiłek stały oraz świadczenie pielęgnacyjne	44	76.032	40	174
Liczba dzieci z zasiłkiem pielęgnacyjnym w rodzinie, którym nie wypłacany jest zasiłek stały oraz świadczenie pielęgnacyjne	48	82.944	42	193
Usługi opiekuńcze	16	85.019	15	16
2006				
Zasiłek stały wyrównawczy oraz zasiłek stały	94	244.560	89	232
Zasiłek stały z tytułu opieki nad dzieckiem niepełnosprawnym oraz świadczenie pielęgnacyjne	43	179.382	43	175
Liczba dzieci z zasiłkiem pielęgnacyjnym w rodzinie, którym wypłacany jest zasiłek stały oraz świadczenie pielęgnacyjne	47	82.908	43	175
Liczba dzieci z zasiłkiem pielęgnacyjnym w rodzinie, którym nie wypłacany jest zasiłek stały oraz świadczenie pielęgnacyjne	134	236.376	132	592
Usługi opiekuńcze	18	99.808	17	18
2007				
Zasiłek stały wyrównawczy oraz zasiłek stały	89	259.100	86	185
Zasiłek stały z tytułu opieki nad dzieckiem niepełnosprawnym oraz świadczenie pielęgnacyjne	42	179.578	42	182
Liczba dzieci z zasiłkiem pielęgnacyjnym w rodzinie, którym wypłacany jest zasiłek stały oraz świadczenie pielęgnacyjne	46	84.456	42	182

Liczba dzieci z zasiłkiem pielęgnacyjnym w rodzinie, którym nie wypłacany jest zasiłek stały oraz świadczenie pielęgnacyjne	122	223.992	119	515
Usługi opiekuńcze	17	104.851	16	21

Źródło: dane OPS w Opolu Lubelskim.

Tabela 50. Formy pomocy dla osób niepełnosprawnych udzielone przez OPS w Opolu Lubelskim – ze względu na liczbę osób niepełnosprawnych.

Lp.	Rok	Zasiłek stały wyrów-nawczy oraz zasiłek stały	Renta socjal-na	Zasiłek stały z tyt. opieki nad dzieckiem niepełnospra-wnym oraz świadczenie pielęgnacyjne	Liczba dzieci z zasiłkiem pielęgnacyj-nym w rodzinie, którym wypłacany jest zasiłek stały oraz świadczenie pielęgnacyjne	Liczba dzieci z zasiłkiem pielęgnacyjnym w rodzinie, którym nie wypłacany jest zasiłek stały oraz świadczenie pielęgnacyjne	Praca socjal-na	Usługi opie-kuńcze	Usługi specja-listyczne
1.	2002	89	149	79	2	7	0	21	0
2.	2003	104	163	42	1	8	0	21	0
3.	2004	102	0	41	45	53	0	17	0
4.	2005	108	0	40	44	48	0	16	0
5.	2006	94	0	43	47	134	0	18	0
6.	2007	89	0	42	46	122	0	17	0

Źródło: dane OPS w Opolu Lubelskim.

Ośrodek Pomocy Społecznej w Józefowie nad Wisłą

W roku 2008 Ośrodek Pomocy Społecznej w Józefowie nad Wisłą, w ramach Poakcesyjnego Programu Wspierania Obszarów Wiejskich – Programu Integracji Społecznej, realizuje projekt „Asystent Osoby Niepełnosprawnej i Starszej" (wniosek konkursowy). Podobnym projektem jest „Wolontariat w OPS", w ramach którego wolontariusze świadczą pomoc na rzecz osób niepełnosprawnych i starszych.

Tabela 51. Formy i kwota pomocy dla osób niepełnosprawnych udzielonej przez OPS w Józefowie nad Wisłą.

Lp.	Rok	Liczba osób, którym przyznano pomoc	Liczba rodzin	Liczba osób w rodzinach	Łączna kwota świadczeń [zł]
1.	2002	172	163	520	554.160
2.	2003	176	166	529	481.191
3.	2004	55	55	170	131.352
4.	2005	90	90	274	150.234
5.	2006	84	84	254	157.232
6.	2007	75	75	235	152.428

Źródło: dane OPS w Józefowie nad Wisłą.

Tabela 52. Formy pomocy dla osób niepełnosprawnych udzielone przez OPS w Józefowie nad Wisłą – ze względu na liczbę osób niepełnosprawnych.

Lp.	Rok	Zasiłek stały wyrów-nawczy oraz zasiłek stały	Renta socjal-na	Zasiłek stały z tyt. opieki nad dzieckiem niepełnospra-wnym oraz świadczenie pielęgnacyjne	Liczba dzieci z zasiłkiem pielęgnacyj-nym w rodzinie, którym wypłacany jest zasiłek stały oraz świadczenie pielęgnacyjne	Liczba dzieci z zasiłkiem pielęgnacyjnym w rodzinie, którym nie wypłacany jest zasiłek stały oraz świadczenie pielęgnacyjne	Praca socjal-na	Usługi opie-kuńcze	Usługi specja-listyczne
1.	2002	30	65	18	20	5	10	6	0
2.	2003	34	68	14	16	6	11	8	0
3.	2004	35	0	7	9	8	24	9	0
4.	2005	40	0	8	10	8	30	8	0
5.	2006	43	0	11	13	7	35	7	0
6.	2007	41	0	13	15	6	38	5	0

Źródło: dane OPS w Józefowie nad Wisłą.

Ośrodek Pomocy Społecznej w Poniatowej

Tabela 53. Formy pomocy dla osób niepełnosprawnych udzielone przez OPS w Poniatowej – ze względu na liczbę osób niepełnosprawnych.

Lp.	Rok	Zasiłek stały wyrów-nawczy oraz zasiłek stały	Renta socjal-na	Zasiłek stały z tyt. opieki nad dzieckiem niepełnospra-wnym oraz świadczenie pielęgnacyjne	Liczba dzieci z zasiłkiem pielęgnacyj-nym w rodzinie, którym wypłacany jest zasiłek stały oraz świadczenie pielęgnacyjne	Liczba dzieci z zasiłkiem pielęgnacyjnym w rodzinie, którym nie wypłacany jest zasiłek stały oraz świadczenie pielęgnacyjne	Praca socjal-na	Usługi opie-kuńcze	Usługi specjali-styczne
1.	2002	25	113	60	60	2	11	11	3
2.	2003	30	124	26	26	2	3	10	2
3.	2004	48	-	27	28	4	12	8	4
4.	2005	31	-	32	34	3	25	6	4
5.	2006	36	-	33	35	-	31	7	4
6.	2007	34	-	28	29	-	28	10	8

Źródło: dane OPS w Poniatowej.

Ośrodek Pomocy Społecznej w Wilkowie

Tabela 54. Formy pomocy dla osób niepełnosprawnych udzielone przez OPS w Wilkowie – ze względu na liczbę osób niepełnosprawnych.

Lp.	Rok	Zasiłek stały wyrów-nawczy oraz zasiłek stały	Renta socjal-na	Zasiłek stały z tyt. opieki nad dzieckiem niepełnospra-wnym oraz świadczenie pielęgnacyjne	Liczba dzieci z zasiłkiem pielęgnacyj-nym w rodzinie, którym wypłacany jest zasiłek stały oraz świadczenie pielęgnacyjne	Liczba dzieci z zasiłkiem pielęgnacyjnym w rodzinie, którym nie wypłacany jest zasiłek stały oraz świadczenie pielęgnacyjne	Praca socjal-na	Usługi opie-kuńcze	Usługi specjali-styczne
1.	2002	31	59	19	0	0	100	0	1
2.	2003	13	62	0	6	95	169	0	0
3.	2004	13	0	0	8	97	141	0	0
4.	2005	13	0	0	7	97	114	0	0
5.	2006	11	0	0	9	98	120	0	0
6.	2007	12	0	0	8	76	125	1	0

Źródło: dane OPS w Wilkowie.

Ośrodek Pomocy Społecznej w Łaziskach

Tabela 55. Formy i kwota pomocy dla osób niepełnosprawnych udzielonej przez OPS w Łaziskach.

Rok	Liczba osób	Liczba rodzin	Kwota [w zł]
2002	88	85	292.881
2003	78	73	230.571
2004	53	44	110.252
2005	48	47	100.154
2006	61	61	319.610
2007	47	47	334.302

Źródło: dane OPS w Łaziskach.

Tabela 56. Formy pomocy dla osób niepełnosprawnych udzielone przez OPS w Łaziskach – ze względu na liczbę osób niepełnosprawnych.

Lp.	Rok	Zasiłek stały wyrów-nawczy oraz zasiłek stały	Renta socjal-na	Zasiłek stały z tyt. opieki nad dzieckiem niepełnospra-wnym oraz świadczenie pielęgnacyjne	Liczba dzieci z zasiłkiem pielęgnacyj-nym w rodzinie, którym wypłacany jest zasiłek stały oraz świadczenie pielęgnacyjne	Liczba dzieci z zasiłkiem pielęgnacyjnym w rodzinie, którym nie wypłacany jest zasiłek stały oraz świadczenie pielęgnacyjne	Praca socjal-na	Usługi opie-kuńcze	Usługi specjali-styczne
1.	2002	22	42	21	-	-	19	9	-
2.	2003	13	43	11	-	-	21	11	-
3.	2004	17	-	13	13	14	19	9	-
4.	2005	15	-	13	13	12	17	8	-
5.	2006	20	-	18	18	15	24	8	-
6.	2007	20	-	15	15	7	22	5	-

Źródło: dane OPS w Łaziskach.

W ramach projektu Gminnego Centrum Informacji w Łaziskach realizowane są działania na rzecz osób niepełnosprawnych. Osoby te mogą korzystać nieodpłatnie z urządzeń techniki biurowej i dostępu do Internetu.

Ośrodek Pomocy Społecznej w Chodlu

Tabela 57. Formy i kwota pomocy dla osób niepełnosprawnych udzielonej przez OPS w Chodlu.

Rok	Liczba osób niepełnosprawnych i rodzin, którym udzielono pomocy	Kwota [w zł]
2002	-	-
2003	28	20.868
2004	73	121.778
2005	91	133.030
2006	107	136.453
2007	112	132.761

Źródło: dane OPS w Chodlu.

Tabela 58. Formy pomocy dla osób niepełnosprawnych udzielone przez OPS w Chodlu – ze względu na liczbę osób niepełnosprawnych.

Lp.	Rok	Zasiłek stały wyrów-nawczy oraz zasiłek stały	Renta socjal-na	Zasiłek stały z tyt. opieki nad dzieckiem niepełnospra-wnym oraz świadczenie pielęgnacyjne	Liczba dzieci z zasiłkiem pielęgnacyj-nym w rodzinie, którym wypłacany jest zasiłek stały oraz świadczenie pielęgnacyjne	Liczba dzieci z zasiłkiem pielęgnacyjnym w rodzinie, którym nie wypłacany jest zasiłek stały oraz świadczenie pielęgnacyjne	Praca socjal-na	Usługi opie-kuńcze	Usługi specjali-styczne
1.	2002	-	-	-	-	-	-	0	-
2.	2003	28	80	22	7	-	2	0	28
3.	2004	32	0	15	31	199	10	0	32
4.	2005	35	0	13	44	236	12	0	35
5.	2006	33	0	14	52	387	10	0	33
6.	2007	34	0	14	47	305	11	0	34

Źródło: dane OPS w Chodlu.

Ośrodek Pomocy Społecznej w Karczmiskach

Tabela 59. Formy i kwota pomocy dla osób niepełnosprawnych udzielonej przez OPS w Karczmiskach.

Lp.	Rok	Zasiłek stały wyrów-nawczy oraz zasiłek stały	Renta socjal-na	Zasiłek stały z tyt. opieki nad dzieckiem niepełnospra-wnym oraz świadczenie pielęgnacyjne	Liczba dzieci z zasiłkiem pielęgnacyj-nym w rodzinie, którym wypłacany jest zasiłek stały oraz świadczenie pielęgnacyjne	Liczba dzieci z zasiłkiem pielęgnacyjnym w rodzinie, którym nie wypłacany jest zasiłek stały oraz świadczenie pielęgnacyjne	Praca socjal-na	Usługi opie-kuńcze	Usługi specjali-styczne
1.	2002	Liczba osób: 18	65	42	-	-	165	6	-
		Liczba rodzin: 18	59	42	-	-	55	4	-
		Kwota pomocy: 63.749	288.492	170.203	-	-	-	34.876	-
2.	2003	Liczba osób: 24	65	21	-	-	158	9	-
		Liczba rodzin: 21	59	21	-	-	41	5	-
		Kwota pomocy: 76.574	227.688	77.915	-	-	-	35.517	-
3.	2004	Liczba osób: 57	-	133	133	13	101	7	-
		Liczba rodzin: 29	-	19	19	13	32	6	-
		Kwota pomocy: 9.676	-	55.468	55.468	22.464	-	33.610	-
4.	2005	Liczba osób: 71	-	142	183	26	126	9	-
		Liczba rodzin: 33	-	15	16	18	34	8	-
		Kwota pomocy: 10.658	-	59.556	76.860	32.930	-	37.455	-

5.	2006	Liczba osób: 75	-	162	14	45	104	11	-
		Liczba rodzin: 36	-	18	10	33	32	10	-
		Kwota pomocy: 108.500	-	68.040	68.040	47.650	-	38.582	-
6.	2007	Liczba osób: 54	-	136	136	34	-	13	-
		Liczba rodzin: 34	-	15	12	20	-	11	-
		Kwota pomocy: 127.700	-	568.54	568.54	420.60	-	40.384	-

Źródło: dane OPS w Karczmiskach.

7. Organizacje pozarządowe działające na rzecz osób niepełnosprawnych

Wykaz organizacji pozarządowych z terenu powiatu opolskiego działających na rzecz osób niepełnosprawnych:

1. Stowarzyszenie Na Rzecz Osób z Niepełnosprawnością Intelektualną z/s w Poniatowej
2. Stowarzyszenie Na Rzecz Osób Niepełnosprawnych i Starszych z/s w Opolu Lubelskim
3. Stowarzyszenie Przyjaciół Młodzieży Niepełnosprawnej „Daj Szansę" przy Specjalnym Ośrodku Szkolno-Wychowawczym w Karczmiskach
4. Stowarzyszenie AMAZONKI w Poniatowej
5. Polskie Stowarzyszenie Diabetyków – Koła w Poniatowej i Opolu Lubelskim
6. Polski Związek Niewidomych - Koło w Opolu Lubelskim
7. Polski Związek Emerytów, Rencistów i Inwalidów - Koła w Opolu Lubelskim i Poniatowej

I. Stowarzyszenie Na Rzecz Osób z Niepełnosprawnością Intelektualną z/s w Poniatowej

ul. Młodzieżowa 6, 24-320 Poniatowa

wpisano do KRS pod poz. 0000012774 dnia 15.05.2001.

Celem Stowarzyszenia w zakresie wspierania osób niepełnosprawnych jest:

- podejmowanie działań na rzecz zdrowia,
- kształcenie i szczęście osób niepełnosprawnych a szczególnie z niepełnosprawnością intelektualną oraz poszkodowanych w wypadkach drogowych,
- przestrzeganie wobec nich praw człowieka i dziecka,
- stworzenie im warunków do wszechstronnego rozwoju, godnego życia w otwartym społeczeństwie poprzez działalność w zakresie dobroczynności, ochrony zdrowia i opieki społecznej tych osób oraz ich rodzin i opiekunów.

Stowarzyszenie liczy 118 członków. Są to osoby pełnosprawne – rodzice i opiekunowie dzieci i młodzieży niepełnosprawnej. Członkami są też pełnoletnie osoby niepełnosprawne nie pozbawione praw obywatelskich. Stowarzyszenie obejmuje opieką dzieci i młodzież niepełnosprawną, szczególnie z niepełnosprawnością intelektualną oraz poszkodowanych w wypadkach drogowych. Jest to 110 osób.

II. Stowarzyszenie Na Rzecz Osób Niepełnosprawnych i Starszych z/s w Opolu Lubelskim

ul. Fabryczna 27, 24-300 Opole Lubelskie

wpisano do KRS pod poz. 0000170796 dnia 22.08.2003.

Celem Stowarzyszenia w zakresie wspierania osób niepełnosprawnych jest:

- reprezentowanie interesów osób niepełnosprawnych i starszych, emerytów, rencistów wobec organów władzy i administracji publicznej oraz samorządowej, a także popularyzowanie ich problemów wśród społeczeństwa,
- tworzenie platformy uczestniczenia osób niepełnosprawnych i starszych, emerytów, rencistów w życiu społecznym poprzez współdziałanie z organami władzy i administracji publicznej i samorządowej, ze związkami zawodowymi rolników, izbami rolniczymi oraz innymi organizacjami społecznymi,
- pomoc ofiarom wypadków drogowych,
- zapewnienie zorganizowanej opieki byłym żołnierzom zawodowym, którzy uzyskali uprawnienie do emerytury wojskowej lub wojskowej renty inwalidzkiej, inwalidom wojennym i wojskowym oraz kombatantom.

III. Stowarzyszenie Przyjaciół Młodzieży Niepełnosprawnej „Daj Szansę" przy Specjalnym Ośrodku Szkolno-Wychowawczym w Karczmiskach

Karczmiska Pierwsze 304, 24-310 Karczmiska

Wpisano do KRS pod poz. 0000297308 dnia 18.01.2008.

Celem Stowarzyszenia jest działanie na rzecz tworzenia jak najkorzystniejszych warunków do pełnego fizycznego i osobowego rozwoju ludzi z niepełnosprawnością intelektualną, aktywnego i godnego ich uczestnictwa w życiu społecznym, a także pomoc ich rodzinom znajdującym się w trudnej sytuacji życiowej.

Szczegółowymi celami Stowarzyszenia w zakresie wspierania osób niepełnosprawnych są:

- działania na rzecz osób niepełnosprawnych umysłowo,
- integracja osób niepełnosprawnych umysłowo z osobami pełnosprawnymi,
- prowadzenie działalności edukacyjnej,
- wspomaganie aktywności i rozwoju osób z upośledzeniem umysłowym,
- podniesienie poziomu życia ludzi z upośledzeniem umysłowym i ich rodzin,
- udzielanie wsparcia rodzinom osób niepełnosprawnych,
- propagowanie prawa do równych szans i udziału w ekonomicznym i społecznym rozwoju osób niepełnosprawnych,
- wspieranie twórczości osób niepełnosprawnych,
- działalność w środowisku lokalnym, regionalnym, ogólnopolskim i międzynarodowym,
- organizowanie turnusów rehabilitacyjnych.

IV. Stowarzyszenie AMAZONKI w Poniatowej

ul. Fabryczna 1, 24-320 Poniatowa

Wpisano do KRS pod poz. 0000266881 dnia 31.10.2006

Celem Stowarzyszenia jest wszechstronne działanie na rzecz:

- kobiet przed i po leczeniu raka piersi,
- edukacji prorozwojowej w ramach profilaktyki onkologicznej,
- rehabilitacji psychofizycznej po leczeniu raka piersi.

V. Polskie Stowarzyszenie Diabetyków – Koła w Poniatowej i Opolu Lubelskim

ul. Modrzewiowa 1, 24-320 Poniatowa

ul. Fabryczna 13, 24-300 Opole Lubelskie

Celem statutowym Kół jest integracja środowisk chorych, propagowanie wiedzy o cukrzycy. Koła liczą kilkudziesięciu członków. Głównie są to osoby starsze, przede wszystkim renciści i emeryci. Koła prowadzą działalność przede wszystkim dla swoich członków. Działalność ta obejmuje: edukację w zakresie samo opieki diabetyka, pomoc w pozyskiwaniu sprzętu pomiarowo-kontrolnego, integrację osób chorych na cukrzycę.

VI. Polski Związek Niewidomych - Kolo w Opolu Lubelskim

ul. Popijarska 2, 24-300 Opole Lubelskie

Celem Polskiego Związku Niewidomych jest społeczna integracja, rehabilitacja, ochrona interesów zawodowych, ekonomicznych i społecznych oraz przeciwdziałanie dyskryminacji osób niewidomych i słabowidzących, a także reprezentowanie członków Związku wobec organów naczelnych państwa, administracji rządowej i samorządu terytorialnego oraz innych instytucji.

Koło w Opolu Lubelskim swoją działalnością obejmuje ok. 185 osób. Główne cele działań Koła to integracja środowiska osób z zaburzeniami wzroku, zwiększenie aktywności życiowej oraz zaradności niewidomych.

VII. Polski Związek Emerytów, Rencistów i Inwalidów - Kola w Opolu Lubelskim i Poniatowej

ul. Lubelska 4, 24-300 Opole Lubelskie

ul. Fabryczna 1, 24-320 Poniatowa

Misją organizacji jest poprawienie warunków socjalno-bytowych emerytów, rencistów i inwalidów oraz ich uczestniczenie w życiu społecznym, organizowanie życia kulturalnego członków, reprezentowanie interesów członków wobec organów władz i administracji oraz popularyzowanie ich problemów wśród społeczeństwa.

Organizacja zrzesza ok. 200 osób, w tym ok. 80% niepełnosprawnych.

Projekty na rzecz osób niepełnosprawnych realizowane przez organizacje pozarządowe w okresie 2002-2008

Stowarzyszenie Na Rzecz Osób z Niepełnosprawnością Intelektualną (SONI)

Stowarzyszenie organizuje cykliczne imprezy: „Festyn o Godność Osoby Niepełnosprawnej" oraz „Przegląd Małych Form Teatralnych". Prowadzi Środowiskowy Ośrodek Wsparcia „Pinokio". Realizuje program „PARTNER".

Ponadto w latach 2002-2007 uzyskał wsparcie w następujących projektach:

Nazwa	Cele	Opis działań	Kwota [w zł]	Rezultaty
Spójrz inaczej	- Postrzegania siebie i rozumienie swoich uczuć - uczestnictwo w grupie - rozwiązywanie problemów - dbamy o swoje zdrowie	Edukacja, terapia i profilaktyka uzależnień rodzin z dzieckiem niepełnosprawnym intelektualnie	5.000	Umiejętność współdziałania w grupie, usprawnienie ruchowe i psychoruchowe, ułatwienie opanowania wiadomości i umiejętności, które pomogły lepiej funkcjonować osobom niepełnosprawnym, poprawa funkcji poznawczych, poprawa w zakresie kierowania swoimi emocjami, zachowaniem i radzenia sobie ze stresem, konfliktem, poprawa w zakresie komunikacji niewerbalnej i słownej, poznawanie i rozumienie otoczenia, poprawa rozwoju osobowego.
Sala multimedialna			900	
Prowadzenie grupy wsparcia dla rodziców dzieci niepełno-sprawnych	Budowanie systemu wsparcia dla rodziców w środowisku osób niepełnosprawnych, a przez to pomoc rodzinie w wychowaniu dziecka niepełnosprawnego, wypełnianiu jej funkcji socjalnej i opiekuńczej. Zapobieganie izolacji i wykluczeniu społecznemu poprzez ukazanie	- Informacja o projekcie i rekrutacja rodziców-uczestników szkoleń, organizowanie grupy wsparcia - organizowanie spotkań dla rodziców w postaci grupy wsparcia, prowadzonych przez psychologów - założenie biblioteczki fachowej dla rodziców - założenie	2.000	Wspieranie rodziny, danie niezbędnych narzędzi do efektywniejszej pracy wychowawczej z dzieckiem oraz radzenia sobie ze stresem, trudnościami i konfliktami życia codziennego, własnymi ograniczeniami itp. Wzmocnienie rodziców osób niepełnosprawnych, szczególnie ze środowisk wiejskich o niskim statusie materialnym

	form socjalizacji i integracji społecznej	wypożyczalni pomocy dydaktycznych dla rodziców dzieci niepełnosprawnych		
Prowadzenie zajęć grupowych w ŚOW „Pinokio”	Prowadzenie zajęć z podziałem na grupy wiekowe	- pozytywne programowanie planów z rehabilitacji społecznej i zajęć edukacyjno-wychowawczych - rozwijanie gotowości do pracy, rozwijanie umiejętności komunikowania się w grupie - motywowanie do funkcjonowania w oparciu o własne możliwości, - kształtowanie i rozwijanie zaradności życiowej i poprawa funkcjonowania w codziennym życiu - rozwijanie własnych zainteresowań	4.400	- aktywizacja społeczna dzieci niepełnosprawnych, kształtowanie umiejętności społecznych - zwiększenie samodzielności dzieci niepełnosprawnych, wsparcie rodziców w wypełnianiu funkcji opiekuńczych i ich odciążenie psychiczne - umożliwienie rozwijania samodzielności wyboru aktywności i poznania nowych rodzajów aktywności przez dzieci niepełnosprawne - rozbudzenie ciekawości świata w dzieciach, które ze względu na swoją niepełnosprawność są izolowane w domach
Smak kultury	Zapewnienie dostępu do dóbr kultury osobom niepełnosprawnym, uczestnikom ŚOW „Pinokio”	Wyjazd dzieci i młodzieży niepełnosprawnej do Teatru Muzycznego w Lublinie na spektakl „Królewna Śnieżka” lub „O dwóch takich, co ukradli księżyc”	800	- Dostarczenie dzieciom i młodzieży niepełnosprawnej doznań artystycznych i estetycznych podczas oglądania sztuki - integracja społeczna - realizacja procesów rehabilitacyjnych i rewalidacyjnych u osób niepełnosprawnych związanych z dostarczeniem nowych bodźców
Motylkowe szpitale		Pomalowanie pomieszczeń w ŚOW „Pinokio”	5.000	

Źródło: dane SONI.

SONI prowadzi Środowiskowy Ośrodek Wsparcia „Pinokio" w Poniatowej. Coraz większe zainteresowanie taką formą pomocy osobom niepełnosprawnym sprawia, że co roku liczba osób w Ośrodku zwiększa się. By podnieść jakość usług prowadzonych dla tak dużej liczby podopiecznych, Ośrodek powiększa swoje zasoby lokalowe.

Tabela 60. Charakterystyka demograficzna uczestników zajęć w Środowiskowym Ośrodku Wsparcia „Pinokio" w Poniatowej.

rok	liczba uczestników	kobiety	mężczyźni	mieszkańcy wsi	mieszkańcy miast	rozpiętość wieku uczestników
2002	27	13	14	11	16	1 rok- 20 lat
2003	51	22	29	32	19	2-25
2004	61	30	31	42	19	do 23. r.ż.
2005	91	43	48	57	34	8 m-cy-23 lata
2006	104	49	55	63	41	9 m-cy- 41 lat
2007	89	44	45	57	32	1 m-c- 57 lat

Źródło: dane Środowiskowego Ośrodka Wsparcia „Pinokio" w Poniatowej.

W chwili obecnej uczestnikami Ośrodka są osoby w wieku od 1 miesiąca do 57 lat. Zdecydowanie największą grupę stanowią osoby od 5 do 16 roku życia – prawie 70%.

Tabela 61. Liczba uczestników zajęć w Środowiskowym Ośrodku Wsparcia „Pinokio" w Poniatowej w poszczególnych przedziałach wiekowych.

Rok	Przedział wiekowy			
	Poniżej 5 r.ż.	5-10	11-16	Powyżej 16 r.ż.
2002	5	11	5	6
2003	5	29	10	7
2004	9	27	20	5
2005	23	33	27	8
2006	26	35	23	20
2007	17	29	30	13

Źródło: dane Środowiskowego Ośrodka Wsparcia „Pinokio" w Poniatowej.

Dominującą grupą podopiecznych Ośrodka są osoby z upośledzeniem umysłowym ze sprzężonymi chorobami.

Głównymi przyczynami niepełnosprawności podopiecznych Ośrodka są:

- mózgowe porażenie dziecięce,
- niedowłady kończyn,
- zespół Downa,
- epilepsja,
- uszkodzenia mózgu i zaburzenia neurologiczne.

Ośrodek Wsparcia prowadzi zajęcia w formie grupowej oraz indywidualnej. Proponowane formy rehabilitacyjno - edukacyjno - terapeutyczne:

- terapia logopedyczna,
- terapia psychologiczna,
- terapia pedagogiczna,
- rehabilitacja,
- rehabilitacja społeczna (trening samoobsługi oraz zaradności życiowej),
- zajęcia profilaktyczno-wychowawcze,
- zajęcia plastyczne,
- hipoterapia.

Ponadto uczestnicy biorą udział w wycieczkach, spotkaniach okazjonalnych, np. Wigilia, oraz festynach integracyjnych.

Środowiskowy Ośrodek Wsparcia „Pinokio" obejmuje wsparciem także rodziców i opiekunów swych niepełnosprawnych podopiecznych poprzez prowadzenie dla nich działalności edukacyjnej i szkoleniowej, usług konsultacyjnych i poradnictwa.

Stowarzyszenie Na Rzecz Osób Niepełnosprawnych i Starszych (SONS)

Festyny:

Cel: integracja osób niepełnosprawnych ze środowiskiem lokalnym, promowanie twórczości osób niepełnosprawnych, promowanie zdrowego trybu życia.

Działania: zorganizowanie stoisk promujących twórczość osób niepełnosprawnych, blok medyczny.

Rezultaty: integracja osób niepełnosprawnych ze społecznością lokalną, podniesienie świadomości społeczności o zagrożeniach dla zdrowia i życia wynikających ze złej diety, stylu życia, pokazanie dorobku artystycznego osób niepełnosprawnych, zacieranie barier pomiędzy środowiskiem osób zdrowych i niepełnosprawnych.

- **Festyn integracyjny w Opolu Lubelskim** (2003 r.)
- **Festyn integracyjny w Poniatowej „Zadbaj o zdrowie już dziś”** (listopad 2004 r.)
- **Festyn integracyjny w Łaziskach „Dzień dla zdrowia i kultury”** (czerwiec 2005 r.)
- **Festyn integracyjny w Karczmiskach „ Okaż serce sercu”** (czerwiec 2006 r.)

Wycieczki:

Cel: integracja społeczna, poznawanie nowych zakątków Polski, poprawa zaradności osobistej, trening umiejętności społecznych.

- **Wycieczka w Pieniny** (wrzesień 2006 r.)
- **Wycieczka do Krakowa, Wadowic, Kalwarii Zebrzydowskiej** (maj 2006 r.)
- **Wycieczka do Wrocławia i w Góry Stołowe** (maj 2007 r.)

Inne projekty:

- **Projekt „Jestem - mówię", przełom 2007/2008 r.**, - cel: wyrównywanie szans edukacyjnych i społecznych dorosłych osób niepełnosprawnych, zamieszkujących powiat opolski. W ramach projektu odbyły się zajęcia z logopedą. Dofinansowanie Fundacji na Rzecz Rozwoju Wsi Polska Wieś 2000 im. Macieja Rataja.

Warsztat Terapii Zajęciowej w Poniatowej:

- **Utworzenie Warsztatu Terapii Zajęciowej w Poniatowej** (2003 r.) – cel: rehabilitacja społeczna, zawodowa 25 osób niepełnosprawnych.

  Rezultat: powstanie i działalność WTZ na rzecz osób niepełnosprawnych.
- **Poszerzenie Warsztatu Terapii Zajęciowej** o 2 pracownie (grudzień 2005 r.) – cel: rehabilitacja społeczna i zawodowa dla kolejnych 10 osób niepełnosprawnych.

  Rezultat: działalność WTZ na rzecz 35 osób niepełnosprawnych.
- **Zakup busa marki ford transit (15 - osobowy),** marzec 2004 r. – cel: dowóz osób niepełnosprawnych na zajęcia do WTZ.
- **Remont dachu na obiekcie WTZ w Poniatowej**, dofinansowanie przez samorząd województwa lubelskiego

  Rezultat: szczelny dach, lepszy komfort i samopoczucie uczestników WTZ.

Warsztat Terapii Zajęciowej powstał w grudniu 2003 r . w Poniatowej. Jest prowadzony przez Stowarzyszenie Na Rzecz Osób Niepełnosprawnych i Starszych w Opolu Lubelskim. W 2005 r. zwiększył o 10 liczbę miejsc prowadzonej terapii. Obecnie, liczba podopiecznych WTZ wynosi 35 osób. Zwiększono również liczbę pracowni – do 7.

Tabela 62. Charakterystyka demograficzna uczestników zajęć w Warsztacie Terapii Zajęciowej w Poniatowej.

Rok	Liczba uczestników	Kobiety	Mężczyźni	Mieszkańcy wsi	Mieszkańcy miast	Wiek uczestników
2004	25	12	13	16	9	19-48
2005	25[22]	12	13	16	19	18-41
2006	35	18	17	19	16	18-50
2007	35	19	17	21	14	18-41

Źródło: dane WTZ w Poniatowej.

Tyle samo uczestników zajęć w Warsztacie Terapii Zajęciowej w Poniatowej w 2004 roku znajdowało się w przedziale wiekowym 21-25 lat oraz 26-30 lat. Podobne relacje były również w 2007 roku. Wyraźnie więc widać, że ta grupa wiekowa jest dominująca.

Tabela 63. Liczba uczestników zajęć w Warsztacie Terapii Zajęciowej w Poniatowej w poszczególnych przedziałach wiekowych.

Rok	Przedział wiekowy				
	18-20	21-25	26-30	31-40	pow. 40. r. ż
2004	5	8	8	3	1
2005	3	9	8	3	2
2006	4	10	11	7	4
2007	1	10	10	9	5

Źródło: dane WTZ w Poniatowej.

W ogólnej liczbie podopiecznych WTZ w 2004 roku 13 posiadało orzeczenie o umiarkowanym stopniu niepełnosprawności, zaś 12 osób o stopniu znacznym. W 2007 roku proporcje te wynosiły 17:18 ze wskazaniem na orzeczenia w stopniu znacznym.

[22] Od grudnia 2005 roku liczba uczestników zwiększy al się do 35 osób.

Tabela 64. Orzeczenia o stopniu niepełnosprawności uczestników zajęć Warsztatu Terapii Zajęciowej w Poniatowej.

Orzeczenie o niepełnosprawności	Liczba osób w danym roku			
	2004	2005	2006	2007
w stopniu umiarkowanym	13	11	18	17
w stopniu znacznym	12	14	17	18

Źródło: dane WTZ w Poniatowej.

Przyczyny niepełnosprawności uczestników zajęć w WTZ w Poniatowej:

- upośledzenie umysłowe,
- choroby neurologiczne,
- schorzenia sprzężone,
- choroby metaboliczne,
- choroby psychiczne.

Początkowo terapia odbywała się w pięciu pracowniach: gospodarstwa domowego, plastyczno-ceramicznej, komputerowej, krawieckiej i stolarskiej. Począwszy od grudnia 2005 roku terapię poszerzono o 2 kolejne pracownie: rękodzieła artystycznego i muzyczno-teatralną.

Uczestnicy mają możliwość brania udziału w następujących zajęciach:

- indywidualne i grupowe zajęcia rehabilitacyjne,
- indywidualne i grupowe konsultacje zdrowotne,
- indywidualne i grupowe zajęcia psychospołeczne,
- zajęcia w kółku teatralnym,
- zajęcia na świeżym powietrzu.

Cele rehabilitacji prowadzonej w WTZ w Poniatowej:

- kształtowanie umiejętności społecznych uczestników,
- rozwijanie ich samodzielności przy wykonywanej pracy,
- przysposobienie do pracy,
- rozwijanie posiadanych uzdolnień i wrażliwości estetycznej, podnoszenie poczucia własnej wartości,
- usprawnianie i poprawa kondycji psychoruchowej,
- trening ekonomiczny.

Polskie Stowarzyszenie Diabetyków – Koła w Poniatowej i Opolu Lubelskim

Uczestnictwo w turnusach rehabilitacyjnych ok. 10 osób, m.in:

- w latach 2005-2007 wyjazdy do sanatorium w Iwoniczu Zdroju, Muszynie

PCPR udziela dofinansowania w zakresie sportu, kultury, turystyki i rekreacji osób niepełnosprawnych m.in. na:

- wycieczki,
- spotkania z lekarzami i dietetyczką,
- badania krwi,
- wyjazdy integracyjne.

Polski Związek Niewidomych - Koło w Opolu Lubelskim

Coroczne uczestnictwo w turnusach rehabilitacyjnych ok. 30 osób.

PCPR udziela dofinansowania w zakresie sportu, kultury, turystyki i rekreacji osób niepełnosprawnych m.in. na:

- wyjazdowe spotkania integracyjno-pielgrzymkowe,
- organizacja imprez z okazji obchodów Międzynarodowego Święta Białej Laski.

II. OCENA MOCNYCH I SŁABYCH STRON - ANALIZA SWOT

SILNE STRONY	SŁABE STRONY
▪ rozwijający się system organizacji pozarządowych realizujących działania na rzecz osób niepełnosprawnych ▪ działalność placówek rehabilitacyjnych: ŚOW „Pinokio" i WTZ w Poniatowej ▪ rosnąca aktywność indywidualnych osób i org. pozarząd. w wykorzystaniu środków PFRON za pośrednictwem PCPR ▪ stale malejąca liczba wydanych orzeczeń o zaliczeniu do osób niepełnosprawnych wśród dzieci i młodzieży ▪ małe bezrobocie wśród aktywnych zawodowo niepełnosprawnych ▪ malejąca liczba wydanych orzeczeń o zaliczeniu do osób niepełnosprawnych ze względu na znaczny i umiarkowany stopień niepełnosprawności ▪ rosnąca aktywność organizacji pozarządowych w pozyskiwaniu środków ze źródeł zewnętrznych	▪ bardzo duży odsetek osób niepełnosprawnych ▪ słabo rozwinięty system edukacji osób niepełnosprawnych w powiecie ▪ niekorzystna struktura wykształcenia niepełnosprawnych ▪ brak udogodnień infrastrukturalnych dla osób niepełnosprawnych w większości budynków użyteczności publicznej ▪ niewystarczająca aktywność samorządu w zakresie działalności inwestycyjnej likwidującej bariery architektoniczne ▪ wysokie uzależnienie osób niepełnosprawnych od sfery socjalnej ▪ brak zrzeszenia organizacji pozarządowych (forum współpracy i lobbingu) ▪ duża liczba niepełnosprawnych w wieku poprodukcyjnym ▪ mała aktywność szkół w działaniach na rzecz osób niepełnosprawnych ▪ duża liczba biernych zawodowo niepełnosprawnych
SZANSE	**ZAGROŻENIA**
▪ wykorzystanie szans poprawy sytuacji osób niepełnosprawnych wynikających z funduszy strukturalnych ▪ skuteczna integracja osób niepełnosprawnych ze środowiskiem ▪ likwidacja barier architektonicznych na terenie powiatu ▪ efektywna promocja źródeł finansowania działań i pomocy osobom niepełnosprawnym ▪ dalsze wzmocnienie III sektora ▪ rozwój społeczeństwa informacyjnego – zapewnienie dostępu do Internetu – dostęp mieszkańców do informacji, wiedzy i zatrudnienia	▪ brak funduszy na likwidację barier architektonicznych ▪ wzrost bezrobocia wśród niepełnosprawnych ▪ brak poprawy wykształcenia osób niepełnosprawnych ▪ dalszy wzrost uzależnienia od sfery socjalnej wśród osób niepełnosprawnych ▪ brak działań antycypacyjnych samorządu w kontekście osób niepełnosprawnych ▪ zbyt mała aktywność osób niepełnosprawnych do zmiany swojej sytuacji życiowej

III. PROGRAM DZIAŁAŃ NA RZECZ OSÓB NIEPEŁNOSPRAWNYCH

1. Cel strategiczny

Cel strategiczny Programu jest zgodny z nadrzędnym celem długoterminowym w Powiatowej Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych, a więc dążeniem do zapewnienia godnego życia całemu społeczeństwu powiatu poprzez stworzenie osobom i rodzinom znajdującym się w trudnej sytuacji warunków do harmonijnego funkcjonowania w sferze psychicznej, ekonomicznej i społecznej, poprzez umożliwienie im zaspokojenia niezbędnych potrzeb życiowych.

Celem Strategicznym Powiatowego Programu Działań na Rzecz Osób Niepełnosprawnych na lata 2009-2013 jest:

PODEJMOWANIE DZIAŁAŃ MAJĄCYCH NA CELU ZWIĘKSZENIE AKTYWNEGO UDZIAŁU OSÓB NIEPEŁNOSPRAWNYCH W ŻYCIU SPOŁECZNYM ORAZ WYRÓWNYWANIE SZANS ŻYCIOWYCH OSÓB NIEPEŁNOSPRAWNYCH

Cel strategiczny Programu jest celem operacyjnym w w/w Powiatowej Strategii. Program jest formą strategii sektorowej w stosunku do Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych. Wybór niniejszego celu strategicznego wydaje się być optymalnym rozwiązaniem zapewniającym efektywny sposób osiągnięcia zaplanowanych rezultatów działań.

2. Cele operacyjne

W celu osiągnięcia planowanego celu strategicznego przewidziano realizację następujących 7 celów operacyjnych:

I. **Zapobieganie powstawaniu zjawiska niepełnosprawności**

II. **Podejmowanie działań na rzecz likwidacji barier funkcjonalnych, w tym architektonicznych, technicznych i w komunikowaniu się**

III. **Wspieranie działalności osób niepełnosprawnych w kulturalno-rekreacyjno-sportowej sferze życia**

IV. **Budowanie systemu wsparcia osób niepełnosprawnych**

V. **Ochrona praw i interesów osób niepełnosprawnych**

VI. **Edukacja i podnoszenie kwalifikacji osób niepełnosprawnych w celu zwiększenia szans na lokalnym rynku pracy**

VII. **Aktywizacja zawodowa osób niepełnosprawnych zarejestrowanych w Powiatowym Urzędzie Pracy jako bezrobotne i poszukujące pracy niepozostające w zatrudnieniu**

Zapobieganie powstawaniu zjawiska niepełnosprawności

Prawo do ochrony zdrowia jest jednym z podstawowych praw człowieka. W polskim systemie prawnym chronione jest ono przez Konstytucję, ustawy oraz szereg konwencji i umów międzynarodowych. Głównym sposobem poprawy stanu zdrowia społeczeństwa jest profilaktyka.

Szeroko rozumiana profilaktyka to zapobieganie powstaniu chorób, wczesne ich wykrywanie, diagnozowanie, natychmiastowe i skuteczne leczenie oraz minimalizacja powikłań i niepełnosprawności. Istotną rolę w tym zakresie odgrywa promocja zdrowia oraz oświata zdrowotna, której działania zmierzają do kształtowania odpowiednich postaw i zachowań zdrowotnych. Pomocne w podnoszeniu jakości wychowania zdrowotnego, kształtowaniu nawyków dbania o swoje zdrowie, jako wartości nadrzędnej, są różnego typu akcje i programy profilaktyczne, realizowane już na etapie wczesnoprzedszkolnym.

Wdrażanie programów, których celem jest podniesienie poziomu wiedzy oraz wykształcenie odpowiednich postaw i zachowań zdrowotnych, realizowanych przez różne placówki oświatowo-wychowawcze, służby zdrowia oraz lokalne środowiska, jest zadaniem wspieranym w ramach niniejszego Programu.

Podejmowanie działań na rzecz likwidacji barier funkcjonalnych, w tym architektonicznych, technicznych i w komunikowaniu się

Osobom niepełnosprawnym przysługuje prawo do pełnego uczestnictwa w życiu społeczno - zawodowym oraz zaspokajania potrzeb na równi z innymi. Jednak istniejące w środowisku bariery architektoniczne — urbanistyczne w znacznym stopniu utrudniają lub uniemożliwiają zaspokajanie tych potrzeb.

W powiecie opolskim wiele obiektów użyteczności publicznej nadal pozostaje niedostępnych dla osób niepełnosprawnych, zwłaszcza dla osób poruszających się na wózkach inwalidzkich i z uszkodzonym narządem wzroku. Z dokonanej częściowej analizy dostępności obiektów pod względem ich dostosowania dla osób niepełnosprawnych wynika, iż do najczęściej spotykanych barier architektonicznych należą:

- różnice wysokości pomiędzy poziomem terenu a poziomem wejścia do budynku, bez możliwości pokonania ich za pomocą pochylni czy podnośników,
- zbyt strome, wąskie, długie i bardzo niebezpieczne pochylnie o śliskiej nawierzchni,
- zbyt małe powierzchnie podestów na początku i na końcu schodów i pochylni,
- niewystarczające powierzchnie podestów wejściowych i przedsionków uniemożliwiające swobodny wjazd wózkiem inwalidzkim do budynku,
- wąskie, trudne w obsłudze drzwi wejściowe, często z wysokim progiem.
- niewłaściwy kierunek otwierania się skrzydeł drzwi w stosunku do kierunku podejścia osób niepełnosprawnych,
- nieodpowiednie profile i sposób umieszczania uchwytów i klamek drzwiowych,
- niewłaściwe oświetlenie i oznakowanie wejść do budynków lub ich brak,
- brak odpowiedniej komunikacji pionowej bez możliwości pokonania schodów wewnątrz budynków,
- zbyt małe powierzchniowo, z wąskimi drzwiami, brakiem odpowiedniej armatury i poręczy pomieszczenia sanitarne,
- brak jakichkolwiek udogodnień dla osób z dysfunkcją narządu wzroku i słuchu,
- niewystarczający nadzór i egzekucja ze strony Służb Nadzoru Budowlanego odpowiedzialnych za respektowanie obowiązujących przepisów mających za zadanie ułatwienie funkcjonowania osobom niepełnosprawnym.

Ze względu na duże zaległości w procesie likwidacji barier architektonicznych w powiecie, zadania w tym zakresie winny być realizowane konsekwentnie i sukcesywnie na przestrzeni kolejnych lat. Źródeł finansowania tych przedsięwzięć należy poszukiwać w środkach własnych samorządów gmin i powiatu, w możliwości pozyskania środków PFRON, a także udziału w różnego rodzaju programach pomocowych Unii Europejskiej.

Ponadto, w stosunku do właścicieli i inwestorów obiektów wybudowanych niezgodnie z obowiązującymi od 1995 roku przepisami prawa budowlanego, w których nadal występują

bariery architektoniczne, winno być egzekwowane natychmiastowe ich usunięcie, a w przypadku bieżących inwestycji, zapewnienie właściwego nadzoru ze strony Służb Budowlanych.

Inwestycje w zakresie likwidacji barier architektonicznych i istniejące niedogodności infrastrukturalne dla niepełnosprawnych

Tabela 65. Istniejące niedogodności infrastrukturalne na terenie powiatu opolskiego[23].

L.p.	Instytucja	Opis niedogodności infrastrukturalnych
Placówki oświatowe gminne		
Oprócz Gimnazjum w Łaziskach i Chodlu pozostałe placówki nie są dostosowane do potrzeb osób niepełnosprawnych (ew. placówki nie przekazały informacji w tym zakresie)		
Placówki oświatowe powiatowe		
1.	**Zespół Szkół w Opolu Lubelskim**	▪ brak windy dla osób niepełnosprawnych
2.	**Zespół Szkół w Chodlu**	▪ brak udogodnień infrastrukturalnych dla osób niepełnosprawnych
3.	**Liceum Ogólnokształcące w Poniatowej**	▪ brak udogodnień infrastrukturalnych dla osób niepełnosprawnych
4.	**Zespół Szkół Technicznych w Poniatowej**	▪ brak udogodnień infrastrukturalnych dla osób niepełnosprawnych
5.	**Poradnia Psychologiczno-Pedagogiczna**	▪ brak podjazdu – w tej chwili wejście do Poradni poprzedzają strome – kilkustopniowe schody ▪ sanitariaty nie spełniają warunku dostosowania do potrzeb osób niepełnosprawnych (strome schody, brak poręczy dla osób niepełnosprawnych)
Instytucje publiczne		
1.	**Starostwo Powiatowe w Opolu Lubelskim / Urząd Miejski w Opolu Lubelskim**	▪ tylko wejście na parter dostosowane jest do potrzeb osób niepełnosprawnych
2.	**Gmina Józefów nad Wisłą**	▪ brak podjazdów do wszystkich instytucji i placówek, brak wind (Urząd Gminy, Zespół Szkół Ogólnokształcących w Józefowie nad Wisłą, Poczta) ▪ brak środka transportu przystosowanego do osób niepełnosprawnych (starszych i dzieci) ▪ rozległy teren gminy wpływający na utrudniony dostęp do

[23] Niedogodności wskazane przez ankietowane podmioty.

		instytucji, brak również publicznego środka transportu przystosowanego do przewozu osób niepełnosprawnych ▪ niedostosowanie mieszkań do inwalidztwa – niepełnosprawności, brak sprzętu rehabilitacyjnego
3.	**Gmina Poniatowa**	▪ brak udogodnień infrastrukturalnych w budynku Urzędu Miejskiego ▪ brak udogodnień infrastrukturalnych w budynku krytej pływalni w Poniatowej ▪ brak udogodnień infrastrukturalnych w budynku Przychodni Zdrowia w Poniatowej
4.	Pozostałe urzędy gmin i jednostki organizacyjne	▪ brak informacji, ale z wizji lokalnych wynika, że nie są one dostosowane do potrzeb osób niepełnosprawnych
5.	**Powiatowy Urząd Pracy w Opolu Lub.**	▪ tylko parter dostosowany jest do potrzeb osób niepełnosprawnych
6.	**Szpital w Poniatowej ul. Fabryczna 18**	od bramy wjazdowej do budynku głównego: ▪ brak odpowiednich chodników do samodzielnego przemieszczania się niepełnosprawnych pacjentów na wózkach Oddział dziecięcy , Oddział internistyczny: ▪ brak dźwigu do przewozu pacjentów na łóżkach i wózkach Oddział ginekologiczno-położniczy, Oddział internistyczny, Oddział dziecięcy, Oddział laryngologiczny, Izba przyjęć: ▪ brak przystosowanych powierzchni pomieszczeń łazienek i ubikacji oraz szerokość drzwi - do przebywania w nich osób niepełnosprawnych na wózkach, ▪ brak poręczy i uchwytów w łazienkach i ubikacjach ▪ brak poręczy i uchwytów na korytarzach
7.	**Szpital w Opolu Lubelskim ul. Szpitalna 9**	od bramy wjazdowej do oddziałów szpitalnych: ▪ brak odpowiednich chodników do samodzielnego przemieszczania się niepełnosprawnych pacjentów na wózkach Oddział chirurgiczny: ▪ brak dźwigu do przewozu pacjentów na łóżkach i wózkach oraz pochylni do transportu pacjentów niepełnosprawnych ▪ brak poręczy i uchwytów łazienkach i ubikacjach Oddział internistyczno-kardiologiczny: ▪ brak dźwigu do przewozu pacjentów na łóżkach i wózkach oraz pochylni do transportu pacjentów niepełnosprawnych ▪ brak poręczy i uchwytów na korytarzach, łazienkach i ubikacjach Izba przyjęć: ▪ brak pomieszczenia zadaszonego, zamkniętego do rozładunku pacjenta z karetki do Izby przyjęć

		Oddział neurologiczny: ▪ brak poręczy i uchwytów na korytarzach, łazienkach i ubikacjach
Organizacje pozarządowe		
1.	**Stowarzyszenie Na Rzecz Osób z Niepełnosprawnością Intelektualną**	▪ brak windy dla osób niepełnosprawnych w budynku Środowiskowego Ośrodka Wsparcia „Pinokio”

Źródło: opracowanie własne.

Tabela 66. Inwestycje z lat 2002-2008 wprowadzające udogodnienia infrastrukturalne dla niepełnosprawnych[24].

L.p.	Instytucja	Opis udogodnień infrastrukturalnych
Placówki oświatowe gminne		
1.	**Gimnazjum w Łaziskach**	▪ podjazd na zewnątrz budynku ▪ przystosowanie łazienki dla osoby na wózku ▪ łazienka dla osoby na wózku w hali sportowej
2.	**Publiczne Gimnazjum w Chodlu**	▪ oddanie do użytku budynku gimnazjum przystosowanego do potrzeb osób niepełnosprawnych ▪ podjazd do wejścia głównego (wysoki parter) ▪ podjazd do wejścia do szatni i świetlicy szkolnej (podpiwniczenie budynku) ▪ łazienka na parterze
3.	**Zespół Szkół w Kluczkowicach**	▪ szkoła dysponuje podjazdem i parkingiem dostosowanym do potrzeb osób niepełnosprawnych ▪ łazienki i korytarze są o odpowiedniej szerokości, uwzględniają konieczność poruszania się na wózku inwalidzkim
Placówki oświatowe powiatowe		
1.	**Zespół Szkół w Opolu Lubelskim**	▪ zmodernizowano wejście boczne do szkoły, tworząc podjazd umożliwiający poruszanie się na wózkach inwalidzkich
2.	**Zespół Szkół Zawodowych im. Stanisława Konarskiego w Opolu Lubelskim**	▪ budynek przy ul. Kolejowej 2 oddany do użytku w 1997 r. został wyposażony w udogodnienia dla osób niepełnosprawnych – przystosowana łazienka, podjazdy. Inne bariery nie występują, budynek jest parterowy. W budynku przy ul. Kolejowej 4 wybudowano podjazd.

[24] Inwestycje wskazane przez ankietowane podmioty.

3.	**Specjalny Ośrodek Szkolno-Wychowawczy w Karczmiskach**	▪ dzięki inwestycjom z tego okresu budynek w części dostosowano do potrzeb osób niepełnosprawnych
	Instytucje publiczne	
1.	**Gmina Poniatowa**	▪ zjazdy dla wózków do przejść dla pieszych na zmodernizowanych chodnikach ▪ wykonanie podjazdów dla osób niepełnosprawnych do budynków użyteczności publicznej w mieście Poniatowa (bank PEKAO S.A., Poczta Polska, apteka „Witaminka", apteka „Cefarm")
2.	**Powiatowy Urząd Pracy w Opolu Lub.**	▪ parter budynku PUP w Opolu Lubelskim został przystosowany do obsługi osób niepełnosprawnych. Posadzka w pomieszczeniach na parterze została wyłożona płytkami antypoślizgowymi, zlikwidowano progi. Zamontowano drzwi o szerokości 90 cm, okna mają zamontowane klamki na wysokości umożliwiającej ich otworzenie przez osoby niepełnosprawne. Pomieszczenie sanitarne zostało wyposażone w armaturę spełniającą wymogi bhp dla osób niepełnosprawnych (odp. oznakowane). ▪ na zewnątrz budynku został wykonany podjazd oraz parking z miejscami wyznaczonymi dla osób niepełnosprawnych
3.	**Szpital w Poniatowej ul. Fabryczna 18**	Oddział ginekologiczno-położniczy ▪ dźwig do przewozu pacjentów na łóżkach i wózkach oraz pochylnia do transportu pacjentów niepełnosprawnych Oddział ortopedyczny, Oddział rehabilitacyjny: ▪ pochylnia do transportu pacjentów niepełnosprawnych na wózkach i łóżkach ▪ powierzchnie pomieszczeń łazienek i ubikacji oraz szerokość drzwi - zostały przystosowane do przebywania w nich osób niepełnosprawnych na wózkach ▪ zamontowane poręcze do korzystania przez osoby niepełnosprawne w łazienkach i ubikacjach Izba przyjęć: ▪ pochylnia do transportu pacjentów niepełnosprawnych na wózkach i noszach
11.	**Szpital w Opolu Lubelskim ul. Szpitalna 9**	Oddział neurologiczny: ▪ powierzchnie pomieszczeń łazienek i ubikacji oraz szerokość drzwi - zostały przystosowane do przebywania w nich osób niepełnosprawnych na wózkach Oddział chirurgiczny: ▪ powierzchnie pomieszczeń łazienek i ubikacji oraz szerokość drzwi - zostały przystosowane do przebywania w nich osób niepełnosprawnych na wózkach Oddział internistyczno-kardiologiczny: ▪ powierzchnie pomieszczeń łazienek i ubikacji oraz szerokość drzwi - zostały przystosowane do przebywania w nich osób niepełnosprawnych na wózkach

Organizacje pozarządowe		
1.	**Stowarzyszenie Na Rzecz Osób Niepełnosprawnych i Starszych**	Budynek WTZ w Poniatowej jest w pełni dostosowany do potrzeb osób niepełnosprawnych, m.in. poprzez: ▪ podjazd dla wózków ▪ zainstalowanie w łazienkach poręczy i uchwytów ▪ zakup dwóch pojazdów do przewozu uczestników na zajęcia warsztatowe
2.	**Stowarzyszenie Na Rzecz Osób z Niepełnosprawnością Intelektualną**	W budynku Środowiskowego Ośrodka Wsparcia „Pinokio" znajdują się m.in.: ▪ podjazdy na zewnątrz budynków dla wózków inwalidzkich ▪ platforma pionowa wewnątrz budynku ▪ schodołaz gąsienicowy

Źródło: opracowanie własne.

Wspieranie działalności osób niepełnosprawnych w kulturalno-rekreacyjnej i sportowej sferze życia

Propagowanie twórczości artystycznej osób niepełnosprawnych ma duże znaczenie dla środowiska lokalnego. Sfera kulturalno - rekreacyjna, poprzez funkcję terapeutyczną, wpływa na harmonijny rozwój osobowości, panowanie nad emocjami i bezpieczeństwo psychiczne osób niepełnosprawnych. Istniejące bariery w kontaktach z wytworami kultury artystycznej winny być kompensowane jak najpełniejszą możliwością udziału osób niepełnosprawnych w imprezach kulturalno-rekreacyjnych.

Udział osób niepełnosprawnych w życiu kulturalnym powiatu jest więc nieodzownym elementem programu działań.

Nie mniej istotne znaczenie w integracji społecznej ma aktywność fizyczna osób niepełnosprawnych. Najlepszą formą treningu ruchowego jest uprawianie sportu. Sport dla osób niepełnosprawnych jest sposobem na poprawę zdrowia i organizacji codziennego życia. Kształtuje pozytywny stosunek społeczeństwa do osób niepełnosprawnych, jak i samych osób niepełnosprawnych do idei sportu i aktywności fizycznej. Wpływa korzystnie zarówno na poprawę kondycji fizycznej, jak również na kształtowanie osobowości i pozytywnych postaw społecznych. Sport spełnia w życiu osób niepełnosprawnych wiele funkcji:

- stosowane ćwiczenia sportowe mają oddziaływanie lecznicze,
- ruch oddziałuje jako biologiczny stymulator ważnych dla życia organów i narządów,
- aktywność fizyczna posiada funkcje wychowawczo-pedagogiczne, poprzez usuwanie barier psychicznych przed nowymi zadaniami ruchowymi,
- ćwiczenia sportowe powodują przyjemne doznania i odczucia, w wyniku których osoba niepełnosprawna kształtuje pozytywnie własną osobowość,
- sport wzmacnia poczucie własnej wartości i wiary we własne siły.

Z uwagi na duże znaczenie sportu w rehabilitacji osób niepełnosprawnych promocja kultury fizycznej i sportu znalazła odzwierciedlenie w Programie Działań na Rzecz Osób Niepełnosprawnych, między innymi poprzez promowanie i wspieranie imprez sportowych oraz rozwój bazy rekreacyjno-sportowej.

Inną, ujętą w Programie formą rehabilitacji społecznej osób niepełnosprawnych, są turnusy rehabilitacyjne.

Zgodnie z wyżej cytowaną ustawą o rehabilitacji zawodowej i społecznej oraz zatrudnianiu osób niepełnosprawnych z dnia 27 sierpnia 1997 r. - turnus rehabilitacyjny oznacza zespół działań, w szczególności organizacyjnych, leczniczych, psychologicznych, technicznych, szkoleniowych, edukacyjnych i społecznych, zmierzających do osiągnięcia, przy aktywnym uczestnictwie osób niepełnosprawnych, możliwie najwyższego poziomu ich funkcjonowania, jakości życia i integracji społecznej.

Głównym celem turnusów jest umożliwienie osobom niepełnosprawnym uczestnictwa w życiu społecznym poprzez:

- wyrabianie zaradności osobistej i pobudzanie do aktywności społecznej,
- wyrabianie samodzielności w pełnieniu ról społecznych,
- kształtowanie w społeczeństwie właściwych postaw i zachowań sprzyjających integracji z osobami niepełnosprawnymi.

Budowanie systemu wsparcia osób niepełnosprawnych

Niepełnosprawność narusza najcenniejsze wartości człowieka: zdrowie, sprawność fizyczną, zdolność wypełniania podstawowych zadań społecznych, oraz stanowi pewną przeszkodę w realizacji własnych celów. Stan ten powoduje wiele sytuacji stresowych, a niejednokrotnie prowadzi do cierpienia. Każda choroba, niepełnosprawność stwarza potrzebę opieki i wsparcia społecznego ze strony różnych osób i organizacji społecznych.

Właśnie w takich sytuacjach trudnych i stresowych bardzo ważną rolę odgrywają pozytywne więzi międzyludzkie. Doświadczenie bliskości z innymi ludźmi, poczucie zrozumienia i akceptacji, znajdowanie oparcia wzmacnia odporność psychiczną, sprzyja wzrostowi samooceny, dzięki czemu łatwiej radzić sobie z problemami. Więzi społeczne chronią przed poczuciem alienacji i wywierają pozytywny wpływ na zaspokajanie społecznej integracji, poczucia przynależności. Umożliwiają również zachowania opiekuńcze, kształtują poczucie własnej wartości i dają dostęp do nowych kontaktów i informacji.

Rodzaj i zakres udzielanego wsparcia zależy od stopnia rozwoju choroby i ograniczenia sprawności. Podstawą skuteczności wspierania jest adekwatność jego działań w stosunku do potrzeb odbiorcy. Ważną rzeczą jest więc znajomość środowiska osób niepełnosprawnych, ich potrzeb, problemów, doświadczeń, warunków, w jakich funkcjonują oraz ich osobowościowego i biopsychicznego potencjału. Osoby niepełnosprawne uzyskujące dostateczne wsparcie społeczne rzadziej stosują destrukcyjne mechanizmy obronne, charakteryzują się większą pewnością siebie i dlatego łatwiej jest

im przystosować się do zmian zachodzących w otoczeniu. Wsparcie środowiskowe stanowi jedną z alternatywnych form w stosunku do zinstytucjonalizowanej opieki i rehabilitacji. Dostarcza niezbędnej pomocy, adekwatnej do oczekiwań osób niepełnosprawnych. Stwarza szansę na utrzymanie osób niepełnosprawnych w ich środowisku. Uczy samodzielności i zaradności.

Biorąc powyższe pod uwagę, budowanie systemu wsparcia dla osób niepełnosprawnych znalazło odzwierciedlenie w Programie Działań na Rzecz Osób Niepełnosprawnych. Położono nacisk na wspieranie istniejącej już infrastruktury, jak i rozwój nowych form wsparcia.

Aktualnie na terenie powiatu działają dwie placówki zajmujące się rehabilitacją osób niepełnosprawnych, głównie z upośledzeniem umysłowym oraz schorzeniami sprzężonymi:

- Środowiskowy Ośrodek Wsparcia „Pinokio" prowadzony przez Stowarzyszenie Na Rzecz Osób z Niepełnosprawnością Intelektualną, z którego różnorodnej oferty rehabilitacji aktualnie korzysta 89 uczestników, głównie dzieci i młodzieży do 16-go roku życia.
- Warsztat Terapii Zajęciowej w Poniatowej prowadzony przez Stowarzyszenie Na Rzecz Osób Niepełnosprawnych i Starszych, realizujące zadania z zakresu rehabilitacji zawodowej i społecznej, poprzez terapię zajęciową osób niepełnosprawnych, niezdolnych do podjęcia pracy na otwartym rynku pracy.

Zapotrzebowanie na w/w formy wsparcia świadczone zarówno poprzez Ośrodek Wsparcia „Pinokio" oraz WTZ w Poniatowej nadal rośnie, dlatego też wspieranie działalności tych placówek znalazło odzwierciedlenie w niniejszym Programie.

Celem jest dążenie do poszerzenia oferty w zakresie rehabilitacji i wsparcia zarówno dla dzieci i młodzieży niepełnosprawnej, jak i dorosłych osób niepełnosprawnych.

Rosnący odsetek dzieci z upośledzeniem umysłowym i schorzeniami sprzężonymi, które uniemożliwiają podjęcie nauki w szkołach masowych, a jednocześnie słabo rozwinięty system edukacji osób niepełnosprawnych w powiecie powoduje, iż duża grupa uczniów objęta jest nauczaniem indywidualnym. Dzieci te realizują obowiązek szkolny, ustalony według indywidualnego toku nauczania, pozostają jednak w izolacji. Mają ograniczony kontakt z rówieśnikami, rzadko nawiązują przyjaźnie.

W związku z powyższym, zasadne byłoby utworzenie ośrodka edukacyjno-rehabilitacyjnego dla dzieci i młodzieży, realizującego program nauczania indywidualnego oraz rehabilitacji usprawniającej dostosowanej do indywidualnych potrzeb niepełnosprawnego dziecka.

Kolejną grupą osób niepełnosprawnych, która wymaga szczególnego wsparcia, są dorosłe osoby niepełnosprawne z zaburzeniami psychicznymi. Większość z nich pozostaje w całkowitej izolacji od społeczeństwa, w kręgu rodziny, część korzysta z instytucjonalnych form pomocy, np. OPS, lub z innych form wsparcia poza powiatem. Natomiast na naszym terenie nie ma instytucji świadczących wsparcie i pomoc tym osobom.

Stąd też celem jest dążenie do utworzenia Środowiskowego Domu Samopomocy dla dorosłych osób niepełnosprawnych z zaburzeniami psychicznymi, którego celem byłoby kompensowanie skutków niepełnosprawności w sferze zdrowia psychicznego, w szczególności poprzez:

- stwarzanie warunków do nabycia umiejętności wykonywania podstawowych czynności życia codziennego i realizację zadań życiowych,
- uczenie poprawnego funkcjonowania w środowisku rodzinnym i społecznym,
- zapobieganie konieczności ciągłej opieki ze strony rodziny lub instytucji poprzez rehabilitację środowiskową,
- stwarzanie warunków do harmonijnego funkcjonowania rodziny dotkniętej zaburzeniami psychicznymi jednego z jej członków.

Budowanie systemu wsparcia dla osób niepełnosprawnych jest procesem długotrwałym. Wymaga zaangażowania i współpracy różnych środowisk, zarówno organizacji pozarządowych, instytucji samorządowych szczebla gminnego i powiatowego, jak również samych osób niepełnosprawnych, ich rodzin oraz lokalnej społeczności.

Obok wymienionych powyżej instytucjonalnych form pomocy, budowaniu i umacnianiu systemu wsparcia osób niepełnosprawnych będą służyć również działania mające na celu kształtowanie pozytywnych postaw społecznych, wspieranie usług wolontariatu, organizowanie samopomocy, a także umacnianie dialogu społecznego różnych środowisk działających na rzecz osób niepełnosprawnych

Ochrona praw i interesów osób niepełnosprawnych

W ustawodawstwie polskim istnieje wiele regulacji prawnych zabezpieczających prawa i przywileje osób niepełnosprawnych w różnych dziedzinach życia. Ich faktyczne respektowanie ogranicza często brak znajomości powyższych przepisów, zarówno przez samych zainteresowanych, jak i jednostki wskazane ustawowo do ich realizacji. Barierę stanowi również utrudniony dostęp do nich i skomplikowane procedury.

Osoby niepełnosprawne, w porównaniu z innymi nadal traktowane są często w sposób nierówny. Zrównanie szans i wyeliminowanie dyskryminacji jest podstawowym zadaniem stojącym przed wspólnotą samorządową. Spoczywa na niej obowiązek tworzenia warunków nie tylko do ekonomicznego bezpieczeństwa osób niepełnosprawnych, ale również do pełnego uczestnictwa w życiu społecznym, dostępu do społecznego dziedzictwa i godziwych warunków życia.

Koncepcja ta, by w prawidłowy sposób funkcjonowała, wymaga zasadniczej zmiany myślenia o osobach niepełnosprawnych, przestrzegania prawa, zaangażowania środowiska lokalnego, jak i samych zainteresowanych - osób niepełnosprawnych oraz organizacji pozarządowych.

Edukacja i podnoszenie kwalifikacji osób niepełnosprawnych w celu zwiększenia szans na lokalnym rynku pracy

Najważniejsze zasady dotyczące kształcenia w Polsce, w tym kształcenia osób niepełnosprawnych, reguluje ustawa z 7 września 1991 r. o systemie oświaty (t.j. Dz.U. z 2004 r. nr 256, poz. 2572 z późn. zm.). Część zasad dotyczy wszystkich uczniów, w tym także niepełnosprawnych, a niektóre z nich dotyczą jedynie osób niepełnosprawnych.

System oświaty powinien zapewniać:

- realizację prawa każdego obywatela Rzeczypospolitej Polskiej do kształcenia się oraz prawa dzieci i młodzieży do wychowania i opieki, odpowiednich do wieku i osiągniętego rozwoju;
- każdemu uczniowi warunki niezbędne do rozwoju;
- możliwość pobierania nauki we wszystkich typach szkół przez dzieci i młodzież niepełnosprawną oraz niedostosowaną społecznie, zgodnie z indywidualnymi potrzebami rozwojowymi i edukacyjnymi oraz predyspozycjami;
- dostosowanie treści, metod i organizacji nauczania do możliwości psychofizycznych uczniów, a także możliwość korzystania z pomocy psychologiczno-pedagogicznej i specjalnych form pracy dydaktycznej;
- opiekę nad uczniami niepełnosprawnymi przez umożliwianie realizowania zindywidualizowanego procesu kształcenia, form i programów nauczania oraz zajęć rewalidacyjnych.

Kształceniem specjalnym obejmuje się dzieci i młodzież niepełnosprawną oraz niedostosowaną społecznie, wymagające stosowania specjalnej organizacji nauki i metod pracy, dostosowanej do potrzeb i możliwości tych uczniów.

Podstawą kształcenia specjalnego uczniów we wszystkich typach szkół jest orzeczenie o potrzebie:

- kształcenia specjalnego,
- nauczania indywidualnego,
- zajęć rewalidacyjno-wychowawczych,

wydane uczniowi na prośbę rodziców lub opiekunów dziecka przez zespół orzekający poradni psychologiczno-pedagogicznej. Orzeczenie jest wskazaniem najbardziej odpowiedniej formy kształcenia, z uwzględnieniem potrzeb dziecka oraz wskazaniem właściwych form pomocy specjalistycznej. Nie jest równoznaczne ze skierowaniem dziecka do jakiejkolwiek szkoły. Obowiązujące ustawodawstwo pozwala rodzicom lub opiekunom dziecka decydować o wyborze szkoły (specjalnej lub ogólnodostępnej). Dzięki temu uczniowie niepełnosprawni mają możliwość spełniania obowiązku szkolnego i obowiązku nauki jak najbliżej ich miejsca zamieszkania w szkołach:

- ogólnodostępnych,
- integracyjnych,

- oddziałach integracyjnych,
- szkołach specjalnych,
- oddziałach specjalnych,
- specjalnych ośrodkach szkolno-wychowawczych.

Natomiast dzieciom i młodzieży, których stan zdrowia uniemożliwia lub znacznie utrudnia uczęszczanie do szkoły zapewnia się nauczanie indywidualne.

Uczniom niepełnosprawnym stworzono możliwość wydłużenia obowiązku szkolnego, jednakże nie dłużej niż do ukończenia przez nich 18 lat na poziomie szkoły podstawowej, do 21 roku życia na poziomie gimnazjum i do 24 lat na poziomie szkoły ponadgimnazjalnej. Rozpoczęcie spełniania obowiązku szkolnego przez dzieci niepełnosprawne może zostać odroczone do końca roku szkolnego w tym roku kalendarzowym, w którym dziecko kończy 10 lat.

Dla uczniów niepełnosprawnych można przedłużyć okres nauki na każdym etapie edukacyjnym co najmniej o jeden rok, zwiększając proporcjonalnie liczbę godzin zajęć edukacyjnych.

Uczeń niepełnosprawny ma prawo do korzystania z bezpłatnego transportu oraz opieki w czasie przewozu do najbliższej szkoły podstawowej i gimnazjum, a uczniowie z niepełnosprawnością ruchową, upośledzeniem umysłowym w stopniu umiarkowanym lub znacznym - także do najbliższej szkoły ponadgimnazjalnej, nie dłużej jednak niż do ukończenia 21 roku życia.

Uczniowie upośledzeni umysłowo w stopniu głębokim uczestniczący w zajęciach rewalidacyjno-wychowawczych oraz dzieci i młodzież z upośledzeniem umysłowym ze sprzężonymi niepełnosprawnościami mają prawo do korzystania z bezpłatnego transportu i opieki w czasie przewozu do ośrodka umożliwiającego tym dzieciom i młodzieży realizację obowiązku szkolnego i obowiązku nauki, nie dłużej jednak niż do ukończenia 25 roku życia.

Jeśli gmina nie zapewnia transportu, jej obowiązkiem jest zwrot kosztów przejazdu ucznia oraz jego opiekuna do szkoły lub ośrodka, jeżeli dowożenie i opiekę zapewniają rodzice lub opiekunowie[25].

Z punktu widzenia efektywnego wdrożenia postulatu poprawy wykształcenia wśród niepełnosprawnych z powiatu opolskiego (ponad połowa ma wykształcenie podstawowe; a ponad 90% stanowią osoby z wykształceniem podstawowym, zasadniczym zawodowym, średnim zawodowym lub nieukończonym podstawowym) należy dążyć do jak najszybszego utworzenia Powiatowego Centrum dla Osób Niepełnosprawnych, a w nim:

- pełnej oferty edukacyjnej dla osób niepełnosprawnych intelektualnie, obejmującej dzieci i młodzież na różnych etapach edukacyjnych i o różnym stopniu upośledzenia umysłowego (od głębokiego do lekkiego),

[25] Ministerstwo Pracy i Polityki Społecznej, Edukacja dzieci niepełnosprawnych, www.mpips.gov.pl/index.php?gid=240.

- oferty terapeutycznej dla osób z różnego rodzaju niepełnosprawnościami (np. terapia ruchowa, zajęciowa).

Niezwykle istotnym zadaniem jest powołanie i odpowiednie wyposażenie Ośrodka Rehabilitacyjno-Edukacyjno-Wychowawczego (OREW).

Zadania z zakresu szkoleń dostosowujących kwalifikacje do potrzeb lokalnego rynku pracy w ramach kompetencji ustawowych realizuje Powiatowy Urząd Pracy w Opolu Lubelskim, który odpowiedzialny jest za opracowanie Powiatowego Programu Działań na Rzecz Osób Niepełnosprawnych w zakresie rehabilitacji zawodowej i zatrudnienia oraz przestrzegania praw osób niepełnosprawnych.

Aktywizacja zawodowa osób niepełnosprawnych zarejestrowanych w Powiatowym Urzędzie Pracy jako bezrobotne i poszukujące pracy niepozostające w zatrudnieniu

Realizacja tego celu będzie opierała się o:

- ustawę o promocji zatrudnienia i instytucjach rynku pracy,
- ustawę o rehabilitacji zawodowej i społecznej oraz zatrudnianiu osób niepełnosprawnych,
- współpracę z organizacjami pozarządowymi i fundacjami działającymi na rzecz osób niepełnosprawnych zakresie rehabilitacji zawodowej tych osób.

3. Planowane zadania do realizacji wraz z harmonogramem na lata 2009-2013

Cel operacyjny	Zadania	Realizatorzy	Środki	Termin
1. Zapobieganie powstawaniu zjawiska niepełnosprawności	1. Promocja i wspieranie działań prozdrowotnych (programy w zakresie profilaktyki, akcje promujące zdrowy styl życia) poprzez festyny, imprezy integracyjne itd., m.in.: - „Dzień dla Zdrowia i Kultury” - festyn „O Godność Osoby Niepełnosprawnej” - Przegląd Małych Form Teatralnych 2. Podnoszenie poziomu wiedzy poprzez edukację prozdrowotną 3. Zwiększenie dostępności do usług medycznych, diagnostyki i rehabilitacji	• placówki służby zdrowia • jednostki organizacyjne administracji samorządowej realizujące zadania z zakresu promocji zdrowia • organizacje pozarządowe • samorząd powiatu i gmin	• środki samorządu • budżetu państwa • NFZ • środki pomocowe pozyskane w ramach różnych programów • środki własne organizacji pozarządowych	zadanie ciągłe
2. Podejmowanie działań na rzecz likwidacji barier funkcjonalnych, w tym architektonicznych, technicznych i w komunikowaniu się	1. Kontynuacja działań w zakresie ograniczania barier architektonicznych w obiektach użyteczności publicznej najczęściej odwiedzanych przez osoby niepełnosprawne: a. likwidacja barier architektonicznych w budynku Starostwa Powiatowego b. likwidacja barier architektonicznych w budynku Urzędu Gminy w Łaziskach c. wykonanie podjazdu z budynku Gimnazjum w Łaziskach do hali sportowej d. wykonanie podjazdu w Żłobku i Przedszkolu Miejskim w Opolu Lubelskim e. modernizacja północnej klatki schodowej poprzez zamontowanie windy dla osób niepełnosprawnych (ZS w Opolu Lubelskim)	• administracja samorządowa: powiatowa i gminna • służby budowlane, Inspektorat Nadzoru Budowlanego • jednostki organizacyjne • Poradnia Psychologiczno-Pedagogiczna w Opolu Lubelskim • Placówki służby zdrowia	• środki samorządowe gmin, powiatu • PFRON • środki pomocowe w ramach różnych programów • środki własne instytucji	zadanie ciągłe 2010-2013 2010-2013 2010-2013 2009-2010 2009-2013

	f. likwidacja barier architektonicznych w budynku Szkoły Podstawowej im. Stefana Żeromskiego w Poniatowej			2009-2013
	g. wykonanie podjazdu w ZS w Zagłobie			2009-2013
	h. likwidacja barier architektonicznych w postaci wykonania podjazdów do budynku Zespołu Szkół w Karczmiskach			2010-2013
	i. likwidacja barier architektonicznych w budynku SOS-W w Karczmiskach, m.in.: winda, sanitariaty, ciągi komunikacyjne między budynkami, podjazdy, kompleksowe urządzenie gabinetu wczesnej interwencji			2009-2013
	j. dostosowanie obiektu i otoczenia budynku Poradni Psychologiczno-Pedagogicznej w Opolu Lubelskim, m.in.:	we współpracy z Urzędem Miasta i Gminy oraz Starostwem		2009-2013
	- wyciszenie drzwi gabinetów terapeutycznych i diagnostycznych			2009-2013
	- wykonanie podjazdu			2009-2013
	- dostosowanie sanitariatów do potrzeb osób niepełnosprawnych			2009-2013
	- urządzenie gabinetu do zajęć z zakresu wczesnego wspomagania rozwoju (krzesło rehabilitacyjne, sprzęt do podstawowych czynności pielęgnacyjnych, podstawowy sprzęt do rehabilitacji ruchowej)			2009-2013
	k. dostosowanie budynku Urzędu Miejskiego w P-wej dla osób niepełnosprawnych			2009-2013
	l. dostosowanie budynku krytej pływalni w P-wej dla osób niepełnosprawnych			2009-2013
	m. wykonanie odpowiednich chodników do samodzielnego przemieszczania się niepełnosprawnych pacjentów na wózkach	Szpital w Poniatowej, ul. Fabryczna 18 od bramy wjazdowej do oddziałów szpitalnych		2009-2012

	n. montaż dźwigu do przewozu pacjentów na łóżkach i wózkach	Szpital w Poniatowej, ul. Fabryczna 18 Oddział dziecięcy, Oddział internistyczny		2009-2012
	o. przystosowanie powierzchni pomieszczeń łazienek i ubikacji oraz szerokość drzwi - do przebywania w nich osób niepełnosprawnych na wózkach, montaż poręczy i uchwytów w łazienkach i ubikacjach oraz na korytarzach	Szpital w Poniatowej, ul. Fabryczna 18 Oddział ginekologiczno-położniczy, Oddział internistyczny, Oddział dziecięcy, Oddział laryngologiczny, Izba przyjęć		2009-2012
	p. wykonanie odpowiednich chodników do samodzielnego przemieszczania się niepełnosprawnych pacjentów na wózkach	Szpital w Opolu Lubelskim, ul. Szpitalna 9 od bramy wjazdowej do oddziałów szpitalnych		2009-2012
	r. montaż dźwigu do przewozu pacjentów na łóżkach i wózkach oraz pochylni do transportu pacjentów niepełnosprawnych; montaż poręczy i uchwytów w łazienkach i ubikacjach	Szpital w Opolu Lubelskim, ul. Szpitalna 9 Oddział chirurgiczny		2009-2012
	s. montaż dźwigu do przewozu pacjentów na łóżkach i wózkach oraz pochylni do transportu pacjentów niepełnosprawnych; montaż poręczy i uchwytów na korytarzach łazienkach i ubikacjach	Szpital w Opolu Lubelskim, ul. Szpitalna 9 Oddział internistyczno-kardiologiczny		2009-2012
	t. montaż pomieszczenia zadaszonego, zamkniętego do rozładunku pacjenta z karetki do izby przyjęć	Szpital w Opolu Lubelskim, ul. Szpitalna 9 Izba przyjęć		2009-2012
	u. montaż poręczy i uchwytów na korytarzach, łazienkach i ubikacjach	Szpital w Opolu Lubelskim, ul. Szpitalna 9 Oddział neurologiczny		2009-2012
	2. Wspieranie inicjatyw w celu pełniejszego przestrzegania przepisów prawa budowlanego w tym zakresie	• j.w. • organizacje pozarządowe • PCPR	• jw. • środki sponsorów, fundacji	zadanie ciągłe
	3. Nadzór i konsekwentne egzekwowanie ustawowego obowiązku dotyczącego	• służby budowlane, Inspektorat Nadzoru Budowlanego		zadanie ciągłe

	zapewnienia korzystania osobom niepełnosprawnym z obiektów użyteczności publicznej oraz budownictwa mieszkaniowego i rodzinnego 4. Zaspokajanie indywidualnych potrzeb osób niepełnosprawnych, mające na celu umożliwienie lub w znacznym stopniu ułatwienie osobie niepełnosprawnej wykonywania podstawowych, codziennych czynności lub kontaktów z otoczeniem, w szczególności poprzez: a. likwidację barier architektonicznych w miejscu zamieszkania osób niepełnosprawnych mających trudności w poruszaniu się b. likwidację barier w komunikowaniu się c. likwidację barier technicznych d. zaopatrzenie w sprzęt rehabilitacyjny, przedmioty ortopedyczne i środki pomocnicze	• PCPR • projektanci • wykonawcy • NFZ • Placówki Służby Zdrowia • Punkty zaopatrzenia w sprzęt i środki specjalistyczne dla osób niepełnosprawnych • odbiorcy indywidualni	• środki własne indywidualnych odbiorców • PFRON • środki sponsorów, wykonawców robót • NFZ	zadanie ciągłe
	5. Likwidacja barier transportowych	• organizacje pozarządowe działające na rzecz osób niepełnosprawnych • PCPR	• środki własne organizacji • PFRON • Środki sponsorów	zadanie ciągłe
	6. Oznaczenie przejść dla pieszych i sygnalizacja dźwiękowa	• administracja samorządowa: powiatowa i gminna • Generalna Dyrekcja Dróg rajowych i Autostrad	• środki własne • źródła zewnetrzne	zadanie ciągłe
3. Wspieranie działalności osób niepełnosprawnych w kulturalno – rekreacyjno – sportowej sferze życia.	1. Promowanie twórczości artystycznej osób niepełnosprawnych 2. Promowanie i wspieranie imprez integracyjnych i sportowych, m.in. przez: a. organizację corocznego festynu Stowarzyszenia Na Rzecz Osób Niepełnosprawnych i Starszych w Opolu Lubelskim pod hasłem „Dzień dla Zdrowia i Kultury"	• organizacje pozarządowe • miejskie i gminne ośrodki kultury • ośrodki sportu i rekreacji • samorządy gmin i powiatu • PCPR • Warsztat Terapii Zajęciowej • inne jednostki organizacyjne, szkoły, przedszkola, placówki specjalne	• środki budżetu gmin, powiatu • środki PFRON • środki własne organizacji pozarządowych • środki pomocowe • środki własne wnioskodawców indywidualnych	zadanie ciągłe

	b. organizację corocznego festynu Stowarzyszenia Na Rzecz Osób z Niepełnosprawnością Intelektualną w Poniatowej pod hasłem „O Godność Osoby Niepełnosprawnej" c. organizację Przeglądu Małych Form Teatralnych Stowarzyszenia Na Rzecz Osób Niepełnosprawnością Intelektualną w Poniatowej d. organizacja obchodów Międzynarodowego Święta Białej Laski 3. Wspieranie rozwoju bazy rekreacyjno-sportowej 4. Wspieranie udziału osób niepełnosprawnych w turnusach rehabilitacyjnych	• organizatorzy turnusów rehabilitacyjnych		
4. Budowanie systemu wsparcia osób niepełnosprawnych	1. Kształtowanie pozytywnych postaw społecznych wobec środowiska osób niepełnosprawnych	• organizacje pozarządowe • inne jednostki, organizacje zajmujące się problematyką osób niepełnosprawnych (PCPR, PUP, OPS, inne)	• środki samorządu gmin, powiatu • środki własne organizacji pozarządowych • środki pomocowe pozyskane w ramach różnych programów • środki budżetu państwa • Fundusz Pracy • PFRON • środki własne organizacji prowadzącej WTZ • POKL	zadanie ciągłe
	2. Wspieranie różnych form dialogu społecznego (współpraca z organizacjami pozarządowymi, Powiatową Społeczną Radą ds. Osób Niepełnosprawnych)	• organizacje pozarządowe • inne jednostki, organizacje zajmujące się problematyką osób niepełnosprawnych (PCPR, PUP, OPS, inne) • Szkolne Kluby Wolontariusza • samorządy gmin i powiatu • SOS-W		zadanie ciągłe
	3. Tworzenie warunków wsparcia rodzinnego, społecznego i psychologicznego, w szczególności poprzez rozwój działań samopomocowych oraz wspieranie usług wolontariatu, m.in.: a. realizacja projektu „Asystent Osoby Niepełnosprawnej i Starszej” b. realizacja projektu „Wolontariat w OPS”	• j.w. • OPS w Józefowie nad Wisłą		zadanie ciągłe zadanie ciągłe

	c. działalność Poradni Psychologiczno-Pedagogicznej, m.in. poprzez: - doradztwo dla rodziców dzieci niepełnosprawnych, jako odrębna forma działań doradczo-instruktażowych - powołanie i uruchomienie grupy wsparcia dla rodziców dzieci niepełnosprawnych - kontynuowanie spotkań grupy wsparcia dla nauczycieli i terapeutów dzieci głębiej upośledzonych	Poradnia Psychologiczno-Pedagogiczna w Opolu Lubelskim		2009-2013
	d. Wsparcie informacyjno-doradcze (działalność związana z edukacją osób niepełnosprawnych oraz ich rodzin)	• SOS-W		zadanie ciągłe
	4. Szkolenie kadry jednostek organizacyjnych zajmujących się problematyką osób niepełnosprawnych, organizacji pozarządowych, wolontariuszy oraz rodzin osób niepełnosprawnych	• organizacje pozarządowe • inne jednostki, organizacje zajmujące się problematyką osób niepełnosprawnych (PCPR, PUP, OPS, inne) • Szkolne Kluby Wolontariusza • JST (gminy i powiat)		zadanie ciągłe
	5. Wspieranie działalności Ośrodka Wsparcia „Pinokio" dla dzieci i młodzieży niepełnosprawnej w Poniatowej	• Stowarzyszenie Na Rzecz Osób z Niepełnosprawnością Intelektualną w Poniatowej • samorząd powiatu i gminy • PCPR		zadanie ciągłe
	6. Wspieranie działalności Warsztatu Terapii Zajęciowej z siedzibą w Poniatowej	• Stowarzyszenie Na Rzecz Osób Niepełnosprawnych i Starszych w Opolu Lubelskim • samorząd powiatu i gmin • PCPR		zadanie ciągłe
	7. Utworzenie Środowiskowego Domu Samopomocy dla osób niepełnosprawnych intelektualnie w wieku 18-35 lat i więcej	• SOS-W w Karczmiskach		do 2013
	8. Prowadzenie zajęć z zakresu wczesnego wspomagania rozwoju realizowane przez Zespół	• Poradnia Psychologiczno-Pedagogiczna w Opolu Lub.		zadanie ciągłe

	Wczesnego Wspomagania Rozwoju (logopeda, psycholog, oligofrenopedagog, rehabilitant) w PP-P i in. 9. Realizacja systemowych projektów pomocy społecznej przez OPS i PCPR	• ŚOW „Pinokio” • SOS-W w Karczmiskach • OPS • PCPR		zadanie ciągłe
5. Ochrona praw i interesów osób niepełnosprawnych	1. Umacnianie pozycji osób niepełnosprawnych poprzez współpracę organizacji pozarządowych i działalność Powiatowej Społecznej Rady ds. Osób Niepełnosprawnych – reprezentacja interesów całego środowiska osób niepełnosprawnych 2. Wspieranie działalności sieci punktów informacyjnych w terenie 3. Priorytety w najmie pomieszczeń dla NGO w przypadku pojawienia się wolnych lokali	• organizacje pozarządowe • PCPR • PSRds.ON • organizacje pozarządowe • SONI • Starostwo Powiatowe • Urzędy Gmin i Miast	• środki własne organizacji • Fundusz Pracy	zadanie ciągłe zadanie ciągłe zadanie ciągłe
6. Edukacja i podnoszenie kwalifikacji osób niepełnosprawnych w celu zwiększenia szans na lokalnym rynku pracy	1. Utworzenie ośrodka edukacyjno-rehabilitacyjno-wychowawczego (OREW), realizującego program nauczania indywidualnego oraz rehabilitacji usprawniającej dostosowanej do indywidualnych potrzeb niepełnosprawnego dziecka 2. Utworzenie Powiatowego Centrum dla Osób Niepełnosprawnych, a w ramach realizacji zadania mi.in.: - utworzenia sali rehabilitacji oraz sali doświadczania świata 3. Efektywna edukacja osób niepełnosprawnych w szkołach: a. zakup programów edukacyjnych w wersji elektronicznej dla uczniów z niepełnosprawnością umysłową b. dodatkowe środki na zatrudnienie logopedy, psychologa oraz na organizację zajęć edukacyjnych dla osób niepełnosprawnych	• Stowarzyszenie Na Rzecz Osób z Niepełnosprawnością Intelektualną z/s w Poniatowej • SOS-W w Karczmiskach • Placówki oświatowe	• środki PFRON • środki samorządu powiatu, gmin • POKL • Kuratorium • sponsorzy • Fundusz Pracy	do 2011 od 2009-2010 zadanie ciągłe

	c. prowadzenie zajęć pozalekcyjnych dla uczniów niepełnosprawnych (integracja, pomoc) 4. Organizacja i prowadzenie kształcenia w formach pozaszkolnych	• organizacje pozarządowe		zadanie ciągłe
7. Aktywizacja zawodowa osób niepełnosprawnych zarejestrowanych w Powiatowym Urzędzie Pracy jako bezrobotne i poszukujące pracy niepozostające w zatrudnieniu	1. Realizacja zadań w oparciu o ustawę o promocji zatrudnienia i instytucjach rynku pracy Realizacja usług rynku pracy: a. Pośrednictwo pracy b. Usługi EURES c. Poradnictwo zawodowe i informacja zawodowa d. Organizacja szkoleń e. Pomoc w aktywnym poszukiwaniu pracy Realizacja instrumentów rynku pracy: a. Staż b. Przygotowanie zawodowe w miejscu pracy c. Prace interwencyjne d. Prace społecznie użyteczne e. Roboty publiczne f. Finansowanie badań lekarskich mających na celu stwierdzenie zdolności do wykonywania pracy, odbywania stażu, przygotowania zawodowego w miejscu pracy, wykonywania prac społecznie użytecznych g. Finansowanie kosztów zakwaterowania i wyżywienia osoby niepełnosprawnej, która podjęła w wyniku skierowania przez PUP zatrudnienie lub inną pracę zarobkową, staż, przygotowanie zawodowe lub szkolenie poza miejscem zamieszkania h. Refundacja kosztów przejazdu z miejsca zamieszkania i powrotu do miejsca zatrudnienia lub innej	Powiatowy Urząd Pracy w Opolu Lubelskim oraz instytucje, organizacje, przedsiębiorcy i pracodawcy działający na terenie lokalnego rynku pracy zainteresowane wsparciem osób niepełnosprawnych w zakresie aktywizacji zawodowej	• Fundusz Pracy • PFRON	Zadania ciągłe

	pracy zarobkowej, odbywania stażu u pracodawcy, przygotowania zawodowego w miejscu pracy, szkolenia lub odbywania zajęć z zakresu poradnictwa zawodowego 2. Realizacja zadań w oparciu o ustawę o rehabilitacji zawodowej i społecznej oraz zatrudnianiu osób niepełnosprawnych a. Przyznanie jednorazowych środków na podjęcie działalności gospodarczej, rolniczej albo na wniesienie wkładu do spółdzielni socjalnej b. Zwrot kosztów wyposażenia stanowiska pracy osoby niepełnosprawnej pracodawcy, który zatrudni osobę niepełnosprawną przez okres co najmniej 36 miesięcy c. Dofinansowanie do wysokości 50% oprocentowania kredytów bankowych, zaciągniętych przez osoby niepełnosprawne poszukujące pracy na kontynuowanie działalności gospodarczej lub prowadzenie własnego lub dzierżawionego gospodarstwa rolnego d. Zwrot kosztów poniesionych przez pracodawcę w związku z przystosowaniem tworzonych lub istniejących stanowisk pracy, adaptacji pomieszczeń zakładu pracy do potrzeb osób niepełnosprawnych, adaptacji lub nabycia urządzeń ułatwiających osobie niepełnosprawnej funkcjonowanie w zakładzie pracy, rozpoznania przez służby medycyny pracy ww. potrzeb			

	e. Zwrot kosztów zatrudnienia pracowników pomagających pracownikom niepełnosprawnym w pracy f. Zwrot kosztu wynagrodzenia osoby niepełnosprawnej oraz składek na ubezpieczenie społeczne od tego wynagrodzenia g. Zwrot kosztów poniesionych przez pracodawcę na szkolenia zatrudnionych osób niepełnosprawnych do wysokości 90% tych kosztów, nie więcej jednak niż do wysokości dwukrotnego przeciętnego wynagrodzenia na jedną osobę. 3. Współpraca z organizacjami pozarządowymi i fundacjami działającymi na rzecz osób niepełnosprawnych zakresie rehabilitacji zawodowej tych osób			

4. Promocja i informowanie o Programie

Promocja i informacja, których zadaniem będzie upowszechnianie zamierzeń Programu wśród mieszkańców powiatu opierać się będzie na 3 kanałach komunikacji:

- Internet
- Prasa lokalna
- Promocja i reklama bezpośrednia.

Internet będzie istotnym dostawcą informacji o Programie. W witrynie internetowej powiatu opolskiego na stronie PCPR zostanie utworzona podstrona poświęcona Programowi z zamieszczonym dokumentem. Co roku będzie publikowana informacja o stanie realizacji niniejszego dokumentu.

Prasa lokalna służyć będzie przede wszystkim upowszechnianiu informacji w różnych kręgach potencjalnych beneficjentów i zainteresowanych realizacją Programu o istnieniu takiego dokumentu i sposobie jego monitorowania i wdrażania. Ogłoszenia w prasie będą opierały się przede wszystkim na bezpośrednich kontaktach z dziennikarzami i informowaniu ich o planowanych bądź podjętych działaniach.

Promocja i reklama bezpośrednia będzie skierowana z jednej strony do wybranych, potencjalnych zainteresowanych realizacją Programu. Z drugiej strony, głównym odbiorcą tego kanału informacji będą sami mieszkańcy, wśród których będą promowane dobre praktyki i przedstawiane rzeczywiste i „namacalne" efekty realizacji Programu.

Powyższa promocja i reklama polegać będzie także na bezpośrednim zapraszaniu do negocjacji wybranych podmiotów, mogących być partnerami w realizacji poszczególnych zamierzeń Programu. Stałe poszerzanie spektrum partnerów zaangażowanych w realizację zadań przewidzianych w dokumencie jest jednym z istotniejszych czynników wpływających na powodzenie i skuteczność osiągania celów założonych w niniejszym opracowaniu.

5. System wdrażania i finansowania Programu

1. Kluczowe instytucje i podmioty zaangażowane w proces wdrażania Programu

- Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie - powiatowa jednostka organizacyjna pomocy społecznej, przy której działa Poradnia Rodzinna, a w niej Punkt Interwencji Kryzysowej i Punkt Poradnictwa Specjalistycznego;
- 7 Gminnych Ośrodków Pomocy Społecznej, stanowiących podstawowe ogniwo pomocy społecznej w gminach jako instytucje pierwszego kontaktu:
  - OPS w Chodlu,
  - OPS w Józefowie nad Wisłą,
  - OPS w Karczmiskach,
  - OPS w Łaziskach,
  - OPS w Opolu Lubelskim,
  - OPS w Poniatowej,
  - OPS w Wilkowie;
- Środowiskowy Ośrodek Wsparcia dla osób z niepełnosprawnością intelektualną „Pinokio" w Poniatowej;
- Warsztat Terapii Zajęciowej w Poniatowej.

Niezwykle ważną rolę w pomocy w/w instytucjom w realizacji ich zadań pełnią organizacje pozarządowe działające na terenie powiatu.

Wszystkie te instytucje tworzą holistyczny zespół w tworzeniu systemowych rozwiązań pomocy społecznej.

Instytucją kluczową w procesie realizacji celów Powiatowego Programu jest Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie. Zadaniem PCPR jest ogólna koordynacja procesu realizacji i monitorowania Programu.

Instytucjami wspomagającymi PCPR w procesie wdrażania Programu będą:

- Starostwo Powiatowe w Opolu Lubelskim
- Powiatowy Urząd Pracy
- 7 Urzędów Gmin

- 7 Gminnych Ośrodków Pomocy Społecznej
- organizacje pozarządowe działające na terenie powiatu
- Poradnia Psychologiczno-Pedagogiczna
- szkoły
- Kościoły i związki wyznaniowe
- placówki i organizacje kultury
- zakłady opieki zdrowotnej
- inne.

Instytucjami partnerskimi – zarządzającymi określonymi instrumentami i programami, w ramach których będą finansowane niektóre działania wynikające z Programu, będą:

- Państwowy Fundusz Rehabilitacji Osób Niepełnosprawnych (PFRON)
- Narodowy Fundusz Zdrowia (NFZ)
- Urząd Marszałkowski (jako instytucja zarządzająca Regionalnym Programem Operacyjnym Województwa Lubelskiego (RPO WL) oraz częścią działań w ramach Programu Rozwoju Obszarów Wiejskich (PROW) i Programu Operacyjnego Kapitał Ludzki (PO KL))
- Wojewódzki Urząd Pracy (jako instytucja zarządzająca częścią działań w ramach PO KL)
- inne.

Dzięki tak szerokiemu spektrum podmiotów zaangażowanych bezpośrednio i pośrednio w realizację Programu jego cele są realne do osiągnięcia w założonej perspektywie czasowej.

2. Główne źródła finansowania

Głównymi źródłami finansowania Programu będą:

- środki jednostek samorządu terytorialnego (JST) – powiatu opolskiego i gmin wchodzących w skład powiatu opolskiego
- środki jednostek organizacyjnych JST – PCPR, OPS-ów, szkół itd.
- zewnętrzne środki publiczne – dostępne przede wszystkim w ramach PFRON oraz programów finansowanych z Unii Europejskiej
- środki z sektora prywatnego, np. w ramach projektów partnerstwa publiczno-prywatnego.

Głównymi zewnętrznymi źródłami finansowania inwestycyjnej strony Programu będą:

- Regionalny Program Operacyjny Województwa Lubelskiego
- Państwowy Fundusz Rehabilitacji Osób Niepełnosprawnych.

W mniejszym zakresie inwestycje będzie można finansować z Programu Rozwoju Obszarów Wiejskich.

Alternatywnymi zewnętrznymi źródłami finansowania działań inwestycyjnych mogą być:

- Norweski Mechanizm Finansowy
- Mechanizm Finansowy Europejskiego Obszaru Gospodarczego
- Wojewódzki Fundusz Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej
- Szwajcarski Instrument Finansowy
- Wojewódzki Fundusz Ochrony Środowiska
- Bank Gospodarstwa Krajowego (Fundusz Poręczeń Unijnych, Fundusz Rozwoju Inwestycji Komunalnych, itd.)
- inne,

ale infrastruktura poprawiająca komunikację osób niepełnosprawnych będzie w przypadku w/w funduszy towarzyszącą i nie będzie stanowiła głównego celu projektu.

Natomiast planowane działania z zakresu tzw. projektów miękkich (społeczno-szkoleniowych) będą finansowane głównie z Programu Operacyjnego Kapitał Ludzki.

Pełny wykaz funduszy zewnętrznych źródeł finansowania stanowi załącznik nr 4 do niniejszego Programu.

6. System monitorowania i oceny realizacji Programu

Monitoring to jeden z kluczowych elementów wdrażania Programu. Opiera się na systematycznym zbieraniu danych dotyczących realizacji założeń i porównywaniu osiąganych wskaźników z zakładanymi. Dane z monitoringu służą do oceny skuteczności i efektywności realizowanych zadań. Na podstawie analiz krzywej stanu obecnego w stosunku do zakładanego formułowane są ewentualne wnioski dotyczące zmian w celach operacyjnych lub zadaniach. Cały proces monitoringu ma na celu zapewnienie efektywności wydatkowania środków na realizację Programu. Posiada również wartość antycypacyjną, polegającą na możliwości wczesnego wykrycia ewentualnych błędów i reagowania na nie, a także dostosowanie zapisów Programu do zmieniających się uwarunkowań.

Podstawowymi elementami systemu monitoringu są:

- instytucje zaangażowane w proces
- system sprawozdawczości
- zestaw wskaźników na podstawie, których będzie przygotowywane coroczne sprawozdanie z realizacji Programu.

System instytucjonalny monitorowania Programu odbywać się będzie na trzech poziomach:

- zmian sytuacji osób niepełnosprawnych
- realizacji celów operacyjnych na podstawie wskaźników liczbowych
- realizacji zadań (projektów) określonych w zapisach Programu.

Za monitorowanie Programu odpowiedzialne jest PCPR, które będzie miało za zadanie dokonywanie bieżącej oceny postępu i skutków realizacji Programu, a w szczególności zgodności postępu we wdrażaniu zadań z przyjętym harmonogramem oraz celem strategicznym. Będzie dokonywało tego głównie na podstawie własnych danych oraz informacji pozyskiwanych od podmiotów zaangażowanych w realizację Programu (wzór formularza stanowi załącznik nr 3 do Programu).

Informacje w sprawie postępu realizacji Programu będą publikowane na stronie internetowej PCPR w pierwszym kwartale każdego roku w postaci sprawozdania z realizacji Programu. Metodologia będzie opierała się na zaproponowanej w części I niniejszego Programu.

Ocena realizacji Programu będzie dokonywana przez **Radę Powiatu** oraz **PCPR**, po uprzedniej konsultacji z **Powiatową Społeczną Radą ds. Osób Niepełnosprawnych**. Rada Powiatu będzie oceniała postęp i skutki realizacji Programu w cyklu rocznym, na podstawie sprawozdań, składanych Radzie przez Dyrektora PCPR. PCPR będzie oceniało proces

wdrażania celów operacyjnych pod koniec każdego roku oraz w miarę potrzeby będzie rekomendowało Radzie Powiatu aktualizację zapisów Programu w oparciu o ocenę jego realizacji. Zaktualizowany Program będzie przyjmowany podczas sesji Rady Powiatu.

IV. ZAŁĄCZNIKI

1. Wykaz skrótów

JST	Jednostka samorządu terytorialnego
NFZ	Narodowy Fundusz Zdrowia
OPS	Ośrodek Pomocy Społecznej
PARR	Polska Agencja Rozwoju Regionalnego
PCPR	Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie
PFRON	Państwowy Fundusz Rehabilitacji Osób Niepełnosprawnych
PO KL	Program Operacyjny Kapitał Ludzki
PP-P	Poradnia Psychologiczno-Pedagogiczna
PROW	Program Rozwoju Obszarów Wiejskich
PSRds.ON	Powiatowa Społeczna Rada ds. Osób Niepełnosprawnych
RPO WL	Regionalny Program Operacyjny Województwa Lubelskiego
SONI	Stowarzyszenie Na Rzecz Osób z Niepełnosprawnością Intelektualną z/s w Poniatowej
SONS	Stowarzyszenie Na Rzecz Osób Niepełnosprawnych i Starszych w Opolu Lubelskim
SOS-W	Specjalny Ośrodek Szkolno-Wychowawczy
SP	Szkoła Podstawowa
SPZOZ	Samodzielny Publiczny Zakład Opieki Zdrowotnej
UE	Unia Europejska
WTZ	Warsztat Terapii Zajęciowej
WUP	Wojewódzki Urząd Pracy
ZS	Zespół Szkół

2. Opis prac nad Programem

Opracowaniem Powiatowego Programu Działań na Rzecz Osób Niepełnosprawnych na lata 2009-2013 koordynowało Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Opolu Lubelskim (PCPR) przy współpracy z Polską Agencją Rozwoju Regionalnego. PCPR reprezentowane było przez p.o. Dyrektora - Krystynę Piłat oraz merytorycznych pracowników: Agnieszkę Szkutnicką i Anetę Śmich. Ze strony PARR nad Programem czuwał Dyrektor Piotr Stec.

13 września odbyło się spotkanie w PCPR w Opolu Lubelskim, podczas którego ustalono poniższy harmonogram, według którego terminowo przebiegały wszystkie prace nad dokumentem.

Harmonogram prac nad Powiatowym Programem Działań na Rzecz Osób Niepełnosprawnych na lata 2009-2013:

L.p.	Data	działanie
1.	13 września	**Spotkanie p. Steca z Dyrektor K. Piłat w PCPR**
2.	21 września	**Wysłanie do PCPR harmonogramu prac, listy potrzebnych dokumentów i informacji oraz wzorów pism (PARR)**
3.	22 września - 6 października	**Gromadzenie danych i informacji przez PCPR**
4.	7 października – 19 października	**Opracowanie diagnozy strategicznej (PARR)**
5.	20 października	**I spotkanie w PCPR w celu omówienia diagnozy i stworzenia ram planowania strategicznego** (cele, działania itd.)
6.	23 października	**I spotkanie konsultacyjne z zainteresowanymi podmiotami** (zgłaszanie propozycji zadań i swoich uwag do założeń Programu)
7.	24 października – 30 października	**Opracowywanie wstępnej wersji Programu (PARR)**
8.	30 października	**Stworzenie wstępnej wersji Programu (PARR)**
9.	3 listopada	**II spotkanie w PCPR w celu omówienia wstępnej wersji Programu**
10.	6 listopada	**II spotkanie konsultacyjne z zainteresowanymi podmiotami** (omówienie wstępnej wersji Programu i zgłaszanie ewentualnych uwag)
11.	7 listopada – 17 listopada	**Redagowanie ostatecznej wersji Programu (PARR)**
12.	**18 listopada**	**OSTATECZNA WERSJA PROGRAMU**

Skany listy obecności ze spotkań konsultacyjnych Programu:

Powiatowe Centrum
Pomocy Rodzinie
w Opolu Lubelskim
ul. Przemysłowa 4
NIP 717-15-56-848, REG. 431029659
tel. 081 827 52 05

LISTA OBECNOŚCI UCZESTNIKÓW SPOTKANIA DOTYCZĄCEGO OMÓWIENIA OPRACOWYWANEGO

SAMORZĄDOWEGO PROGRAMU DZIAŁAŃ NA RZECZ OSÓB NIEPEŁNOSPRAWNYCH NA LATA 2009 – 2013

Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Opolu Lubelskim
Opole Lubelskie, 23 października 2008r.

Lp.	Imię i nazwisko uczestnika	Reprezentowana instytucja	Podpis uczestnika
1	Grelewska Teresa	P.Z.E.R.i S Poniatowa	[illegible]
2	Urszula [illegible]	SOSW Karmnica	[illegible]
3	Wojciech Lipiński	SOSW Karmnica	[illegible]
4	Pietroń Urszula	Gimnazjum w Łaziskach	Pietroń
5	[illegible]	Zespół [illegible] w K. Lub.	[illegible]
6	Bogumiła Pluta	PPP Opole Lub.	[illegible]
7	Małgorzata Małecka	PG Chodel	[illegible]
8	Iwona Góralska	ZS w Kluczkowicach	[illegible]
9	Beata Błaszczak	ZS Opole Lubelskie	Błaszczak
10	[illegible]	SP 204 Opole L.	[illegible]
11	Rudnicka Krystyna	SONI Poniatowa	[illegible]
12	Kucharek Irena	SP Poniatowa	[illegible]
13	Cisłak Mariola	SP w Pruszynie Godowskim	[illegible]
14	PIŁAT BARBARA	OPS JÓZEFSKI [illegible]	[illegible]
15	Bigos Marta	OPS w Poniatowej	[illegible]
16	Żyła Ewa	Koło Dietetyków w Opole Lub.	[illegible]
17	Grodzińska Marzena	ZS Nr 2 Opole Lub.	[illegible]
18	Justyna Kocan	OPS w Opolu Lub.	Kocan
19	Agnieszka Szkutnicka	PCPR w Opolu Lub.	[illegible]
20	Krystyna Piłat	PCPR w Opolu Lub.	[illegible]
21	Piłat [illegible]	PARR	[illegible]
22			

Powiatowe Centrum
Pomocy Rodzinie
w Opolu Lubelskim
ul. Przemysłowa 4
NIP 717-15-56-848, REG.431029659
tel. 081 827 52 05

LISTA OBECNOŚCI UCZESTNIKÓW SPOTKANIA DOTYCZĄCEGO OMÓWIENIA OPRACOWYWANEGO

POWIATOWEGO PROGRAMU DZIAŁAŃ NA RZECZ OSÓB NIEPEŁNOSPRAWNYCH NA LATA 2009 – 2013

Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Opolu Lubelskim
Opole Lubelskie, 6 listopada 2008r.

Lp.	Imię i nazwisko uczestnika	Reprezentowana instytucja	Podpis uczestnika
1	Aneta Śmich	PCPR Opole Lubelskie	[illegible]
2	Agnieszka Szlachnicka	PCPR w Opolu Lub.	[illegible]
3	Jan Wójcik	PZERiJ O/R Poniatowa	[illegible]
4	Gelewska Teresa	Z.E.R.i J Poniatowa	[illegible]
5	Zyta Ewa	Koło Dialektyków	[illegible]
6	Magdalena Toś-Przesecka	ZSO w Józefowie ZSR w Kluczkowicach	[illegible]
7	Iwona Góralska	ZS w Kluczkowicach	Góralska
8	Iwona Kawałek	ZSP w Zagłobie	I.Kawałek
9	Izabela Rodzik	WIZ Poniatowa	[illegible]
10	Dorota Maciąg	Żłobek i Przedszkole Miejskie w Opolu Lub.	[illegible]
11	Mariola Bąska	Stowarzyszenie Na Rzecz Osób Niepełnosprawnych i Starszych w Opolu Lub.	[illegible]
12	Honorata Kruk	Stowarzyszenie na Rzecz Osób z Niepełnosprawnością Intelektualną w Poniatowej	[illegible]
13	Rudnicka Krystyna	SOW „PINOKIO" w Poniatowej	[illegible]
14	Pluta Bogumiła	PPP Opole Lub.	[illegible]
15	Janusz Milita	ZS nr 1 Opole Lub.	[illegible]
16	Justyna Łowcz	OPS w Opolu Lubelskim Burmistrz Opola Lubelskiego	[illegible]
17	Janusz Raczkiewicz	ZS Kawamiasta	[illegible]
18	Dorota Zadura	SOSW w Karczmiskach	Dorota Zadura

19	Kowalska Anna	Specjalny Ośrodek Szkolno-Wych. w Karczmiskach	[illegible]
20	Małgorzata Maciejczyk	Specjalny Ośrodek Szkolno-Wychowawczy w Karczmiskach	M. Maciejczyk
21	Bożena Socha	SP w Poniatowej	B. Socha
22	Marta Bijos	OPS w Poniatowej	M. Bijos
23	Bożena Natras	OPS w Łaziskach	[illegible]
24	Wiesław Dudek	Publiczne Gimnazjum w Chodlu	[illegible]
25	Mariola Ciesiak	SP w Puszczy Gad.	[illegible]
26	Anita Wrona	PSK im. St. Kowalskiego w Opolu Lub.	[illegible]
27	Janusz Adamczyk	SP ROZ Opole Lub.	Adamczyk
28	Adam Piłat	Związek Niewidomych	[illegible]
29	Marian Zdyb	Związek Niewidomych	[illegible]
30	Urszula Piekoń	Gimnazjum w Łaziskach Szkoła Podstawowa w Kamieniu	Piekoń
31	Dorota Kryś	PUP Opole Lubelskie	[illegible]
32	Tadeusz Burek	Społeczna Rada Osób Niepełnosprawnych	[illegible]
33	Agnieszka Dec	Społeczna Rada ds. Osób Niepełnosprawnych	[illegible]
34	Krystyna Piłat	PCPR w Opolu Lub.	[illegible]
35			
36			
37			
38			
39			
40			
41			
42			

3. Wzór formularza sprawozdawczego

Nazwa organizacji: _____

Nazwa projektu/programu/działań: _____

Termin realizowanego projektu/programu/działań:_____

Cele projektu/programu/działań: _____

_____

_____

_____

Krótki opis działań podejmowanych w projekcie/programie: _____

_____

_____

_____

_____

_____

_____

Rezultaty projektu/programu/działań: _____

_____

_____

_____

Budżet: _____

Źródła finansowania: _____

_____

Kontakt: _____

_____

_____

4. Wykaz zewnętrznych źródeł finansujących działania na rzecz osób niepełnosprawnych

PAŃSTWOWY FUNDUSZ REHABILITACJI OSÓB NIEPEŁNOSPRAWNYCH (PFRON)

Więcej informacji na stronie: www.pfron.org.pl

Uczeń na wsi

Cele programu:

1. Celem strategicznym programu jest wyrównanie szans w zdobyciu wykształcenia przez uczniów, będących osobami niepełnosprawnymi, zamieszkujących gminy.
2. Cele operacyjne programu to:
   a) poprawa warunków kształcenia uczniów, będących osobami niepełnosprawnymi, zamieszkującymi gminy,
   b) umożliwienie uczestnictwa w zajęciach mających na celu podniesienie sprawności fizycznej i psychicznej,
   c) likwidacja barier transportowych utrudniających lub uniemożliwiających pobieranie przez uczniów nauki.
3. Celem programu jest również wzrost udziału osób niepełnosprawnych zamieszkujących gminy w ogólnej liczbie osób pobierających naukę na poziomie ponadgimnazjalnym.

Adresatami programu są:

- **w obszarze A –** osoby niepełnosprawne, posiadające ważne orzeczenie o niepełnosprawności lub orzeczenie o stopniu niepełnosprawności, pobierające naukę w szkole podstawowej, gimnazjum lub w szkole ponadgimnazjalnej (z wyłączeniem szkoły policealnej), mające stałe zameldowanie na terenie gminy,
- **w obszarze B** – gminy, na terenie których zamieszkują uczniowie, o których mowa w pkt 1.
- w przypadku nieletnich adresatów obszaru A programu (dzieci i młodzież do 18 l.) uprawnionym do ubiegania się o przyznanie pomocy finansowej w ramach programu jest rodzic lub opiekun prawny.

Zakres pomocy oraz koszty kwalifikujące się do objęcia pomocą.

1. Przyznane w ramach **obszaru A** programu dofinansowanie, może obejmować następujące koszty:
   1) zakupu przedmiotów ułatwiających lub umożliwiających naukę,
   2) uczestnictwa w zajęciach mających na celu podniesienie sprawności fizycznej lub psychicznej (w tym wakacyjne obozy rehabilitacyjne),
   3) związane z dostępem do internetu (instalacja i abonament), z wyłączeniem zakupu komputerów,
   4) kursów doszkalających w zakresie programu nauczania oraz kursów językowych (w przypadku kursów organizowanych poza miejscem zamieszkania ucznia, dofinansowaniu mogą podlegać również koszty dojazdu, zakwaterowania, wyżywienia),
   5) wyjazdów organizowanych w ramach zajęć szkolnych, z zastrzeżeniem postanowień ust. 2.
2. W przypadku uczniów szkół ponadgimnazjalnych przyznane, w ramach **obszaru A** programu, dofinansowanie może obejmować dodatkowo następujące koszty:
   1) opłaty za naukę (czesne),
   2) zakwaterowania (gdy uczeń pobiera naukę poza miejscem stałego zamieszkania),
   3) dojazdów do szkoły.

3. W ramach **obszaru B** programu – dofinansowanie gminom wydatków na zakup pojazdów (mikrobusów – pojazdów 9-osobowych i autobusów) służących do przewozu uczniów, o których mowa w rozdziale IV ust. 1 pkt 1.
4. Wysokość środków PFRON przeznaczonych na dofinansowanie, o którym mowa w ust. 1 i 2, nie może przekroczyć:
   1) w przypadku ucznia szkoły podstawowej lub gimnazjum – kwoty 2000 zł w ciągu jednego roku szkolnego,
   2) w przypadku ucznia szkoły ponadgimnazjalnej – kwoty 3000 zł w ciągu jednego roku szkolnego, z zastrzeżeniem postanowień pkt 3,
   3) w przypadku ucznia szkoły ponadgimnazjalnej zobowiązanego do uiszczania opłat za naukę (czesnego) – kwoty 4000 zł w ciągu jednego roku szkolnego.
5. Wysokość środków PFRON przeznaczonych na dofinansowanie, o którym mowa w ust. 3, nie może przekroczyć – 90% wydatków na zakup pojazdu, jednak nie więcej niż 100 000 zł na zakup mikrobusu i 200 000 zł na zakup autobusu.

W ramach programu proponuje się następujące formy wsparcia:

1) dofinansowanie dla osób niepełnosprawnych - uczniów szkół podstawowych i gimnazjów obejmujące:
   a) zakup podręczników i przyborów szkolnych,
   b) wakacyjne obozy rehabilitacyjne, połączone z kursami doszkalającymi (np. językowymi),
   c) kursy doszkalające, w tym językowe, w ciągu roku szkolnego z dofinansowaniem również kosztów dojazdu, zakwaterowania i wyżywienia.
2) dofinansowanie dla osób niepełnosprawnych - uczniów szkół ponadgimnazjalnych, przeznaczone w szczególności na pokrycie kosztów związanych z:
   a) opłatami za szkołę,
   b) zakwaterowaniem (gdy uczeń pobiera naukę poza miejscem zamieszkania),
   c) dojazdami do szkoły,
   d) uczestnictwem w zajęciach rehabilitacyjnych,
   e) zakupem przedmiotów ułatwiających lub umożliwiających naukę,
   f) dostępem do Internetu,
   g) wyjazdami organizowanymi w ramach zajęć szkolnych.

Termin: Program realizowany będzie na terenie gmin całego kraju do 30 czerwca 2010 r.

Warunkiem uczestnictwa w ramach obszaru A programu jest:

1) posiadanie ważnego orzeczenia o niepełnosprawności lub orzeczenia o stopniu niepełnosprawności,
2) rozpoczęcie lub kontynuowanie nauki,
3) stałe zameldowanie na terenie gminy.

Warunkiem uczestnictwa w ramach obszaru B programu jest:

1) na terenie gminy ubiegającej się o dofinansowanie zakupu:
   a) mikrobusu do przewozu osób niepełnosprawnych zamieszkuje co najmniej 6 uczniów wymagających przewozu lub co najmniej 1 uczeń poruszający się na wózku inwalidzkim,
   b) autobusu do przewozu osób niepełnosprawnych zamieszkuje co najmniej 9 uczniów, o których mowa w rozdziale, wymagających przewozu,
2) złożenie przez gminę promesy w zakresie pokrywania kosztów eksploatacji i ubezpieczenia pojazdu zakupionego ze środków PFRON.

Szczegóły na stronie:
www.pfron.org.pl/portal/pl/83/84/Spis_tresci_programu_quotUczen_na_wsiquot.html.

Komputer dla Homera

Realizatorem programu są Oddziały PFRON

Adresatami programu są:

1. pełnoletnie osoby w wieku aktywności zawodowej, niepełnosprawne z powodu dysfunkcji narządu wzroku, posiadające ważne orzeczenie o znacznym lub umiarkowanym stopniu niepełnosprawności albo orzeczenie równoważne;

2. dzieci i młodzież w wieku do lat 18, niepełnosprawne z powodu dysfunkcji narządu wzroku, posiadające aktualne orzeczenie o zaliczeniu do znacznego lub umiarkowanego stopnia niepełnosprawności lub aktualne orzeczenie o niepełnosprawności.

Typ pomocy:

1. zakup podstawowego sprzętu komputerowego;
2. zakup specjalistycznego sprzętu komputerowego;
3. zakup specjalistycznych elektronicznych urządzeń brajlowskich oraz poszczególnych elementów służących rozbudowie;
4. zakup urządzeń lektorskich;
5. uczestnictwo w pełnym bądź skróconym szkoleniu komputerowym (zestawienie podmiotów, które zgłosiły chęć prowadzenia szkoleń w ramach programu "Komputer dla Homera 2003").

Maksymalna kwota udzielonego dofinansowania zależna jest od wysokości dochodów brutto przypadających na jednego członka rodziny w gospodarstwie domowym wnioskodawcy, przy czym wielokrotność najniższego wynagrodzenia za pracę wyznaczająca maksymalny pułap dofinansowania, jakie można przyznać w ramach programu, wynosi dla:

1. podstawowego sprzętu komputerowego, elektronicznego i oprogramowania oraz poszczególnych elementów służących rozbudowie → 4-krotność najniższego wynagrodzenia,
2. specjalistycznego sprzętu komputerowego, elektronicznego i oprogramowania oraz poszczególnych elementów służących jego rozbudowie → 20-krotność najniższego wynagrodzenia,
3. specjalistycznych elektronicznych urządzeń brajlowskich oraz poszczególnych elementów służących jego rozbudowie → 40-krotność najniższego wynagrodzenia,
4. urządzeń lektorskich → 14-krotność najniższego wynagrodzenia.

Udział własny:

1. dla podstawowego sprzętu komputerowego - kwota nie mniejsza niż 10% ceny jego zakupu,
2. dla specjalistycznego sprzętu komputerowego - kwota nie mniejsza niż 2% ceny jego zakupu,
3. dla specjalistycznych elektronicznych urządzeń brajlowskich - kwota nie mniejsza niż 2% ceny ich zakupu,
4. dla urządzeń lektorskich - kwota nie mniejsza niż 7% ceny ich zakupu.

Dofinansowanie do szkoleń z zakresu podstawowej obsługi sprzętu komputerowego:

Maksymalne dofinansowanie ze środków PFRON pełnego szkolenia nie może być wyższe niż 1050 złotych w przypadku osób niedowidzących i niewidomych oraz 1500 złotych w przypadku osób głuchoniewidomych, natomiast w przypadku szkolenia skróconego (→ procedury programu) koszt 1 godziny lekcyjnej nie może przekroczyć 35 złotych w przypadku osób niedowidzących i niewidomych oraz 50 złotych w przypadku osób głuchoniewidomych.

Szczegóły na stronie:
www.pfron.org.pl/portal/pl/77/78/Spis_tresci_programu_Komputer_dla_Homera_2003.html

Ośrodki Informacji dla Osób Niepełnosprawnych

Celem programu PFRON p.n. Ośrodki Informacji dla Osób Niepełnosprawnych, jest utworzenie profesjonalnie działających punktów informacyjnych na terenie kraju, których zadaniem będzie dostarczenie adresatom aktualnych informacji dotyczących niepełnosprawności.

Adresatem Programu są: osoby niepełnosprawne, ich rodziny, opiekunowie, a także instytucje, pracodawcy i organizacje pozarządowe działające na rzecz osób niepełnosprawnych.

Priorytetem w działalności ośrodków, jest funkcja informacyjna. Ośrodki mają za zadanie informować adresatów Programu o:

- ulgach i uprawnieniach osób niepełnosprawnych, wynikających z obowiązujących źródeł prawa;
- możliwościach wsparcia finansowego i rzeczowego osób niepełnosprawnych;
- przekwalifikowaniach i szkoleniach;
- zaopatrzeniu w sprzęt rehabilitacyjny, przedmioty ortopedyczne i środki pomocnicze i możliwościach dofinansowań do rehabilitacji leczniczej;
- likwidacji barier funkcjonalnych;
- działalności gospodarczej podejmowanej przez osoby niepełnosprawne;
- ustawowym wspieraniu pracodawców zatrudniających osoby niepełnosprawne;
- organizacjach i instytucjach prowadzących działania na rzecz osób niepełnosprawnych;
- programach PFRON skierowanych do osób indywidualnych i organizacji pozarządowych.

Realizatorem Programu są:

- jednostki samorządu terytorialnego szczebla powiatowego lub ich jednostki organizacyjne;
- organizacje pozarządowe, w tym ich jednostki terenowe, posiadające osobowość prawną;
- Państwowy Fundusz Rehabilitacji Osób Niepełnosprawnych.

Termin: Program będzie realizowany do 31 grudnia 2010

Szczegóły na stronie:

www.pfron.org.pl/portal/pl/88/87/Spis_tresci_programu_Osrodki_Informacji_dla_Osob_Niepelnosprawnych.html

Program wyrównywania różnic między regionami

Realizatorem programu są jednostki samorządu terytorialnego oraz Oddziały PFRON.

Dofinansowaniem ze środków przeznaczonych na realizację programu mogą być objęte, w ramach:

1. obszaru A (wyposażenie obiektów służących rehabilitacji osób niepełnosprawnych w sprzęt rehabilitacyjny) – część kosztów wyposażenia obiektów służących rehabilitacji osób niepełnosprawnych w sprzęt rehabilitacyjny,
2. obszaru B (likwidacja barier w zakładach opieki zdrowotnej i placówkach edukacyjnych w zakresie umożliwienia osobom niepełnosprawnym poruszania się i komunikowania) – część kosztów likwidacji barier w zakładach opieki zdrowotnej i placówkach edukacyjnych w zakresie umożliwienia osobom niepełnosprawnym poruszania się i komunikowania,
3. obszaru D (likwidacja barier transportowych) – część kosztów zakupu lub przystosowania pojazdów przeznaczonych do przewozu osób niepełnosprawnych,
4. obszaru F (tworzenie warsztatów terapii zajęciowej) – część kosztów utworzenia warsztatów terapii zajęciowej (prace adaptacyjne, modernizacja lub rozbudowa obiektu, zakup niezbędnego wyposażenia).

Termin: Program realizowany jest na terenie całego kraju do 31 grudnia 2008 roku.

Beneficjentami programu mogą być dla:

1. obszaru A (wyposażenie obiektów służących rehabilitacji osób niepełnosprawnych w sprzęt rehabilitacyjny) – podmioty, które utworzyły i prowadzą obiekty służące rehabilitacji:
   a) organizacje pozarządowe,
   b) jednostki samorządu terytorialnego,
   c) państwowe uczelnie medyczne,
   d) zakłady opieki zdrowotnej,
2. obszaru B (likwidacja barier w zakładach opieki zdrowotnej lub placówkach edukacyjnych w zakresie umożliwienia osobom niepełnosprawnym poruszania się i komunikowania) – zakłady opieki zdrowotnej oraz podmioty, które utworzyły i prowadzą placówki edukacyjne,
3. obszaru D (likwidacja barier transportowych) – organizacje pozarządowe oraz gminy i powiaty,
4. obszaru F (tworzenie warsztatów terapii zajęciowej) – jednostki samorządu terytorialnego oraz organizacje pozarządowe działające na rzecz osób niepełnosprawnych.

Tryb składania wniosków:

1. Projektodawca składa wniosek do jednostki samorządu terytorialnego właściwej dla miejsca realizacji projektu. W przypadku obszaru A programu (wyposażenie obiektów służących rehabilitacji w sprzęt rehabilitacyjny) jest to samorząd województwa. W pozostałych obszarach wsparcia (obszar B – likwidacja barier w zakładach opieki zdrowotnej i placówkach edukacyjnych w zakresie umożliwienia osobom niepełnosprawnym poruszania się i komunikowania, obszar D - likwidacja barier transportowych, obszar F – tworzenie warsztatów terapii zajęciowej) jest to samorząd powiatowy.
2. Jednostki samorządu terytorialnego składają do właściwego terytorialnie dla ich siedziby Oddziału PFRON wystąpienia o uczestnictwo w programie.
3. W przypadku, gdy projektodawcą jest jednostka samorządu szczebla wojewódzkiego lub powiatowego, wniosek o przyznanie środków finansowych na realizację projektu (projektów) tej jednostki składany jest również do właściwego terytorialnie dla ich siedziby Oddziału PFRON.
4. O ile Zarząd PFRON nie ustali odrębnego terminu - wystąpienia jednostek samorządu terytorialnego oraz wnioski o dofinansowanie - należy składać do 31 marca każdego roku realizacji programu.

Szczegóły na stronie:

www.pfron.org.pl/portal/pl/96/91/Spis_tresci_Programu_wyrownywania_roznic_miedzy_regionami.html

Program ograniczania skutków niepełnosprawności

Celem programu jest szybka aktywizacja zawodowa i społeczna osób, które utraciły sprawność organizmu oraz przyspieszenie procesu ich adaptacji poprzez wspieranie przedsięwzięć zmierzających do ograniczania skutków niepełnosprawności.

Adresatami programu są:

1. jednostki samorządu terytorialnego,
2. stowarzyszenia oraz fundacje działające na rzecz osób niepełnosprawnych (tworzone na podstawie odrębnych przepisów), w tym prowadzące działalność pożytku publicznego, które:
   a) posiadają statutowy zapis o działalności rehabilitacyjnej na rzecz osób niepełnosprawnych,
   b) prowadzą co najmniej 5 lat działalność na rzecz osób niepełnosprawnych, licząc od daty złożenia wystąpienia,
   c) dysponują profesjonalną kadrą do wykonania powierzonych im zadań,
   d) identyfikują i szybko reagują na potrzeby osób niepełnosprawnych.

Beneficjentami pomocy są osoby niepełnosprawne posiadające orzeczenie o niepełnosprawności lub o stopniu niepełnosprawności.

Zadania przewidziane w programie:

1. jak najwcześniejsza interwencja poprzez aktywną rekrutację beneficjentów pomocy oraz diagnozowanie potrzeb związanych z rehabilitacją zawodową i społeczną,
2. ustalanie i wdrażanie indywidualnych programów aktywnej rehabilitacji beneficjentów pomocy,
3. prowadzenie szkolenia beneficjentów pomocy w zakresie samoobsługi, łącznie z nauką bezpiecznego poruszania się, komunikacji i czynności życia codziennego przy użyciu, w razie potrzeby, urządzeń pomocniczych i sprzętu rehabilitacyjnego, w zależności od rodzaju niepełnosprawności beneficjentów pomocy,
4. nieodpłatne udostępnianie beneficjentom pomocy urządzeń pomocniczych i sprzętu rehabilitacyjnego, w zależności od rodzaju niepełnosprawności beneficjentów pomocy, dla których samodzielności i funkcjonalności oraz rehabilitacji są one niezbędne, w tym wózków inwalidzkich lub innych przedmiotów ortopedycznych w okresie poprzedzającym zaopatrzenie przyznawane na podstawie odrębnych przepisów,
5. właściwy dobór i dopasowanie udostępnianych urządzeń pomocniczych i sprzętu rehabilitacyjnego, stosownie do potrzeb i możliwości beneficjenta pomocy,
6. konserwowanie, naprawy oraz serwis urządzeń pomocniczych i sprzętu rehabilitacyjnego, udostępnianych beneficjentom pomocy,
7. udzielanie nieodpłatnych porad beneficjentom pomocy, członkom ich rodzin i opiekunom, bezpośrednio zaangażowanym w proces rehabilitacji zawodowej i społecznej beneficjentów pomocy, ze szczególnym uwzględnieniem zagadnień dotyczących:
   a) bezpiecznego poruszania się przy pomocy udostępnianego sprzętu rehabilitacyjnego,
   b) zwiększenia aktywności życiowej, samodzielności i zaradności osobistej beneficjentów pomocy,
   c) łagodzenia stresu spowodowanego niepełnosprawnością,
   d) podnoszenia umiejętności sprawowania opieki nad beneficjentem pomocy,
8. prowadzenie szkolenia personelu w zakresie właściwej realizacji zadania objętego dofinansowaniem ze środków PFRON w ramach programu,
9. prowadzenie grupowych lub indywidualnych szkoleń beneficjentów pomocy, które:
   a) mają na celu nabywanie, rozwijanie i podtrzymanie umiejętności niezbędnych do samodzielnego funkcjonowania,
   b) rozwijają umiejętności sprawnego komunikowania się z otoczeniem, w szczególności osób z uszkodzeniami słuchu,
   c) ogólnie usprawniają zaburzone funkcje organizmu i ograniczają deficyty rozwojowe,
10. prowadzenie bazy danych beneficjentów pomocy.

Maksymalna wysokość dofinansowania każdego projektu adresata programu nie może przekroczyć 1,5 mln zł i 80% poniesionych kosztów kwalifikowanych a także kwoty przyznanego dofinansowania. W przypadku organizacji pozarządowej prowadzącej działalność pożytku publicznego, kwota wydatkowana ze środków PFRON nie może przekroczyć 90% poniesionych kosztów kwalifikowanych zadania.

Tryb składania wniosków

Wystąpienia o zawarcie porozumienia składane są w roku poprzedzającym rok rozpoczęcia realizacji projektu, w terminie ustalonym przez Zarząd PFRON na podstawie odrębnej uchwały.

Wnioski o dofinansowanie składane są w terminie do dnia 15 stycznia roku, którego wniosek dotyczy:

1. w przypadku organizacji pozarządowych o charakterze ogólnokrajowym – w Biurze PFRON,

2. W przypadku organizacji pozarządowych o charakterze lokalnym oraz jednostek samorządu terytorialnego – w Oddziałach PFRON właściwych terytorialnie dla siedziby Wnioskodawcy.

Szczegóły na stronie:

www.pfron.org.pl/portal/pl/107/107/Program_ograniczania_skutkow_niepelnosprawnosci.html

Program wsparcia inicjatyw na rzecz środowiska osób niepełnosprawnych

Realizatorem programu są: Biuro PFRON i Oddziały PFRON

Celem strategicznym programu jest szeroko rozumiane promowanie działań na rzecz środowiska osób niepełnosprawnych, a także prezentacja, nagradzanie i popularyzacja dokonań artystycznych i sportowych osób niepełnosprawnych,

a także:

- wspieranie koniecznych przemian świadomości społeczeństwa polskiego w zakresie uznania prawa osób niepełnosprawnych do pełnej integracji ze społeczeństwem, warunkujących przełamanie stereotypów,
- kreowanie polityki promującej dokonania osób niepełnosprawnych oraz podmiotów i organizacji działających na rzecz tego środowiska,
- prezentacja i honorowanie dokonań artystycznych i sportowych osób niepełnosprawnych,
- promowanie kompetentnej kadry współpracującej z osobami niepełnosprawnymi,
- rozwój osobowości osób niepełnosprawnych poprzez sztukę i sport.

Program składa się z następujących modułów:

- moduł A – RÓWNE SZANSE, RÓWNY DOSTĘP – ogólnopolski konkurs na najlepszy program jednostki samorządu terytorialnego szczebla gminy i powiatu na rzecz środowiska osób niepełnosprawnych,
- moduł B – OTWARTE DRZWI – ogólnopolski konkurs na najlepszą pracę magisterską lub doktorską, której tematem badawczym jest zjawisko niepełnosprawności w wymiarze zdrowotnym, zawodowym lub społecznym,
- moduł C – SZTUKA OSÓB NIEPEŁNOSPRAWNYCH – ogólnopolski konkurs plastyczny dla: uczestników warsztatów terapii zajęciowej, uczestników środowiskowych domów samopomocy dla osób niepełnosprawnych oraz mieszkańców domów pomocy społecznej dla osób niepełnosprawnych,
- moduł D – PRO ARTE – nagrody indywidualne dla osób niepełnosprawnych ze szczególnymi osiągnięciami artystycznymi lub sportowymi,
- moduł E – STATUETKI PFRON – nagrody Zarządu PFRON dla osób i instytucji o szczególnych osiągnięciach dla środowiska osób niepełnosprawnych.

Beneficjentami programu są:

- w module A – jednostki samorządu terytorialnego szczebla gminy i powiatu,
- w module B – absolwenci studiów magisterskich i doktoranckich oraz osoby, które obroniły pracę doktorską w innym trybie,
- w module C – uczestnicy warsztatów terapii zajęciowej, środowiskowych domów samopomocy dla osób niepełnosprawnych, mieszkańcy domów pomocy społecznej dla osób niepełnosprawnych,
- w module D – indywidualne osoby niepełnosprawne z wybitnymi osiągnięciami artystycznymi, sportowymi oraz w działalności społecznej lub naukowej, w tym laureaci konkursów, festiwali, przeglądów artystycznych i zawodów sportowych o zasięgu co najmniej ogólnopolskim,

- w module E – wybitne osoby indywidualne oraz instytucje o szczególnych osiągnięciach dla środowiska osób niepełnosprawnych.

Program realizowany jest poprzez:

- w modułach A, B, C – organizację corocznych konkursów dla potencjalnych beneficjentów,
- w module D – nagradzanie indywidualnych osób niepełnosprawnych decyzją Zarządu PFRON na podstawie wniosków organizatorów przedsięwzięć artystycznych, akcji społecznych lub zawodów sportowych o zasięgu co najmniej ogólnopolskim,
- w module E – nagradzanie osób lub instytucji decyzją Zarządu PFRON. Regulamin nagradzania zawarty jest w procedurach realizacji programu.

Warunki składania ofert konkursowych oraz inne szczegółowe informacje o Konkursach są wskazywane w ogłoszeniach o konkursach (www.pfron.org.pl). Treść ogłoszeń przyjmowana jest przez Zarząd PFRON na podstawie odrębnej uchwały.

Szczegóły na stronie:

www.pfron.org.pl/portal/pl/100/93/Spis_tresci__Program_wsparcia_inicjatyw_na_rzecz_srodowiska_osob_niepelnosprawny.html

Junior

Pomoc finansowa ze środków programu przekazywana jest:

1. absolwentowi, skierowanemu na staż przez powiatowy urząd pracy, w formie dofinansowania będącego świadczeniem na rehabilitację zawodową. Wysokość dofinansowania jest ustalana przez powiatowy urząd pracy w zależności od stopnia niepełnosprawności osoby skierowanej na staż – od 30% do 50% najniższego wynagrodzenia (ww. świadczenie na rehabilitację zawodową, jest wypłacane dodatkowo oprócz stypendium przysługującego stażyście odbywającemu staż ustawowy),

2. doradcy zawodowemu w postaci premii za opiekę nad stażystą, w wysokości do 10% najniższego wynagrodzenia (za każdego stażystę objętego opieką),

3. pracodawcy uczestniczącemu w programie – z wyłączeniem pracodawców prowadzących zakłady aktywności zawodowej w postaci premii z tytułu odbycia stażu przez absolwenta.

Realizatorem programu są: Powiatowe Urzędy Pracy i Oddziały PFRON

Terminy: Wnioski o przystąpienie do realizacji programu powiat (Powiatowy Urząd Pracy) składa do Oddziału PFRON właściwego terytorialnie dla siedziby powiatu do dnia 30 listopada roku poprzedzającego rok realizacji zadania.

Szczegóły na stronie: www.pfron.org.pl/portal/pl/105/106/Spis_tresci_programu_JUNIOR.html.

Sprawny dojazd

Program pomocy ze środków PFRON w nabyciu przez osoby niepełnosprawne, mające trudności w przemieszczaniu, się samochodu osobowego oraz prawa jazdy kategorii B.

Dotychczasowy stopień zaspokojenia potrzeb w ramach poprzednich tego typu programów PFRON był niski – w ramach programu „Pegaz" nie przekroczył 33 proc. potrzeb.

Nowy program przewiduje jednorazowe bądź coroczne (w okresie spłaty kredytu) dofinansowanie oprocentowania lub części rat kapitałowych kredytu udzielonego na zakup samochodu (w tym oprzyrządowanego), w formie tzw. „dotacji samochodowej".

Maksymalna kwota udzielonej dotacji będzie uzależniona od wysokości dochodów brutto przypadających na jednego członka rodziny i ceny samochodu. Dotacja nie będzie mogła być większa niż 40 proc. wartości samochodu.

Program przewiduje także dofinansowanie do kosztów uzyskania przez osobę niepełnosprawna prawa jazdy – a więc: koszty kursu, egzaminu prawa jazdy kat. B oraz koszty dojazdu, wyżywienia i zakwaterowania w okresie trwania kursu poza miejscem zamieszkania.

Program realizowany będzie na terenie całego kraju **do 31.12.2009 r.** Wnioski o dofinansowanie przyjmowane będą w terminach określonych przez Zarząd PFRON.

Program obejmuje dwa obszary:

1) **Obszar A** - pomoc w zakupie samochodu osobowego lub oprzyrządowanego samochodu osobowego,

2) **Obszar B** - pomoc w uzyskaniu prawa jazdy kategorii B.

Adresatami programu w obszarze A są zatrudnione lub uczące się, pełnoletnie osoby niepełnosprawne w wieku aktywności zawodowej, legitymujące się prawem jazdy kategorii B, posiadające ważne orzeczenie o znacznym stopniu niepełnosprawności lub orzeczenie równoważne, wydane z powodu znacznej dysfunkcji narządu ruchu, obejmującej co najmniej jedną kończynę dolną.

Adresatami programu w obszarze B są pełnoletnie osoby niepełnosprawne w wieku aktywności zawodowej, posiadające ważne orzeczenie o znacznym lub umiarkowanym stopniu niepełnosprawności albo orzeczenie równoważne, wydane z powodu dysfunkcji narządu ruchu.

Trener

Program zatrudnienia wspomaganego osób niepełnosprawnych.

Celem programu jest trwałe wprowadzenie osób niepełnosprawnych na otwarty rynek pracy przy wykorzystaniu pomocy tzw. osobistego asystenta zawodowego w miejscu zatrudnienia.

Środki Funduszu przeznaczone są na finansowanie szkoleń oraz wypłatę wynagrodzeń Trenerów pracy (asystentów zawodowych). W założeniach, działania Trenera pracy przede wszystkim mają na celu:

- rozpoznanie możliwości zawodowych osoby niepełnosprawnej,
  - wyszukanie pracodawcy zainteresowanego zatrudnieniem osoby niepełnosprawnej i pomoc osobie niepełnosprawnej w czynnościach związanych z procedurą zatrudnienia,
  - wybranie wspólnie z pracodawcą stanowiska pracy odpowiedniego do możliwości i kwalifikacji osoby niepełnosprawnej,
  - przygotowanie pracodawcy i współpracowników do współdziałania z pracownikiem niepełnosprawnym oraz pomoc w ułożeniu harmonijnych stosunków pracowniczych między nimi,
  - szkolenie osoby niepełnosprawnej na stanowisku pracy aż do całkowitej adaptacji i usamodzielnienia,
- długoterminowe monitorowanie pracy zatrudnionej osoby niepełnosprawnej (monitorowanie pracy przez trenera jest gwarantem trwałych efektów realizacji programu).

Projekt zakłada, że program realizowany będzie pilotażowo w latach 2007-2010, jego adresatami zostać mają organizacje pozarządowe działające na rzecz osób niepełnosprawnych - nie więcej niż 10 oraz jednostki samorządu terytorialnego szczebla gminy lub powiatu - nie więcej niż 15.

Finansowane ze środków programu usługi trenera pracy dotyczyć będą:

- osób niepełnosprawnych upośledzonych umysłowo z orzeczonym znacznym i umiarkowanym stopniem niepełnosprawności,
- osób niepełnosprawnych chorych psychicznie z orzeczonym znacznym lub umiarkowanym stopniem niepełnosprawności,
- osób niepełnosprawnych niewidomych lub głuchych z orzeczonym znacznym stopniem niepełnosprawności.

REGIONALNY PROGRAM OPERACYJNY WOJEWÓDZTWA LUBELSKIEGO NA LATA 2007-2013[26]

Szczegóły na stronie: www.rpo.lubelskie.pl

Numer i nazwa priorytetu: V. Transport

Nazwa Funduszu finansującego priorytet: Europejski Fundusz Rozwoju Regionalnego

Instytucja Zarządzająca: Zarząd Województwa Lubelskiego**,** Departament Strategii i Rozwoju Regionalnego

Działanie 5.4. Transport kolejowy

Cel i uzasadnienie działania: Celem działania jest zwiększenie udziału transportu kolejowego w przewozach pasażerskich i towarowych. Realizacja działania wpłynie korzystnie na szybkość przemieszczania się zarówno wewnątrz regionu jak i poza nim co spowoduje zwiększenie mobilności mieszkańców.

Przykładowe rodzaje projektów (m.in.): modernizacja kolejowych obiektów dworcowych (w tym przystosowanie obiektów do potrzeb osób niepełnosprawnych)

Typ beneficjentów

1. Jednostki samorządu terytorialnego.
2. Samorządowe jednostki organizacyjne sektora finansów publicznych posiadające osobowość prawną.
3. Związki, porozumienia i stowarzyszenia jednostek samorządu terytorialnego
4. Spółki prawa handlowego, w których większość udziałów lub akcji posiada ww. jednostka samorządu terytorialnego lub związek (wskazany w pkt 1) realizujące zadania z zakresu transportu kolejowego,
5. Zarządcy infrastruktury kolejowej
6. Podmioty świadczące usługi transportu publicznego na zlecenie jednostek samorządu terytorialnego i ich związków na terenie objętym działaniem wyłonione do świadczenia tych usług zgodnie z Prawem zamówień publicznych

Maksymalny udział środków UE w wydatkach kwalifikowanych na poziomie projektu (%):

Projekty nie objęte pomocą publiczną – max 85% kosztów kwalifikowalnych projektu. Projekty objęte pomocą publiczną - zgodnie z właściwym programem pomocowym

Numer i nazwa priorytetu: VII. Kultura, turystyka i współpraca międzyregionalna

Nazwa Funduszu finansującego priorytet: Europejski Fundusz Rozwoju Regionalnego

Instytucja Zarządzająca: Zarząd Województwa Lubelskiego, Departament Strategii i Rozwoju Regionalnego

Działanie 7.1. Infrastruktura kultury i turystyki

Cel i uzasadnienie działania: Celem działania jest poprawa atrakcyjności turystycznej regionu oraz zwiększenie dostępności do dóbr kultury. Poprawa stanu technicznego zabytków, obiektów kultury oraz rozwijanie bazy turystycznej przyczyni się do pełniejszego wykorzystania posiadanych zasobów poprzez zwiększenie ich dostępności. Wypromuje wizerunek Lubelszczyzny jako regionu o dużej atrakcyjności kulturalnej i turystycznej. Działania te pozwolą na zlikwidowanie sezonowości w sferze turystyki oraz przyciągną szersze grona turystów także spoza regionu.

[26] Na podstawie: Zarząd Województwa Lubelskiego, Szczegółowy Opis Osi Priorytetowych Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Lubelskiego na lata 2007-2013. Uszczegółowienie Programu, Lublin 2008.

Przykładowe rodzaje projektów (m.in.):

Kategoria I: Ochrona dziedzictwa kulturowego

Roboty budowlane i modernizacja infrastruktury technicznej i sanitarnej (w tym z zakresu przystosowania obiektów do potrzeb osób niepełnosprawnych)

Kategoria II: Infrastruktura kultury

Zakup i modernizacja wyposażenia do prowadzenia działalności kulturalnej w obiektach będących celem projektu (wyłącznie jako jeden z elementów projektu), roboty budowlane i modernizacja infrastruktury technicznej i sanitarnej (w tym z zakresu przystosowania obiektów do potrzeb osób niepełnosprawnych)

Kategoria III: Infrastruktura turystyki

Roboty budowlane i modernizacja infrastruktury technicznej i sanitarnej (w tym z zakresu przystosowania obiektów do potrzeb osób niepełnosprawnych)

Typ beneficjentów:

1. Jednostki samorządu terytorialnego;
2. Związki, porozumienia i stowarzyszenia jednostek samorządu terytorialnego;
3. Samorządowe jednostki organizacyjne sektora finansów publicznych posiadające osobowość prawną;
4. Organizacje pozarządowe prowadzące statutową działalność w obszarze kultury i/lub turystyki;
5. Podmioty prowadzące statutową działalność w obszarze kultury i/lub turystyki działające w oparciu o ustawę z dnia 28 lipca 2005 r. o partnerstwie publiczno-prywatnym (Dz. U. Nr 169, poz.1420);
6. Regionalne i lokalne organizacje turystyczne nie działające w celu osiągnięcia zysku;
7. Kościoły i inne związki wyznaniowe oraz osoby prawne kościołów i innych związków wyznaniowych;
8. PGL Lasy Państwowe i jego jednostki organizacyjne;
9. Parki narodowe i krajobrazowe/podmioty zarządzające obszarami chronionymi;
10. Jednostki zaliczane do sektora finansów publicznych, prowadzące statutową działalność w obszarze kultury i/lub turystyki.

Maksymalny udział środków UE w wydatkach kwalifikowanych na poziomie projektu (%):

W przypadkach nie podlegających pomocy publicznej do 85% kosztów kwalifikowanych projektu. W przypadkach podlegających pomocy publicznej zgodnie z właściwym schematem pomocy publicznej

Numer i nazwa priorytetu: VIII. Infrastruktura społeczna

Nazwa Funduszu finansującego priorytet: Europejski Fundusz Rozwoju Regionalnego

Instytucja Zarządzająca: Zarząd Województwa Lubelskiego, Departament Strategii i Rozwoju Regionalnego

Działanie 8.1. Infrastruktura dydaktyczna i społeczna szkół wyższych

Cel i uzasadnienie działania: Celem działania jest zwiększenie wykorzystania potencjału regionalnych szkół wyższych, a także poprawa dostępu do bazy dydaktycznej na poziomie wyższym.

Przykładowe rodzaje projektów (m.in.): Roboty budowlane z zakresu infrastruktury technicznej i sanitarnej oraz zagospodarowanie otoczenia obiektów, a także przystosowanie ich do potrzeb osób niepełnosprawnych.

Działanie 8.2. Infrastruktura szkolna i sportowa

Cel i uzasadnienie działania: Celem działania jest podniesienie poziomu kształcenia na wszystkich szczeblach nauczania (z wyłączeniem poziomu wyższego i przedszkolnego) oraz zwiększenie dostępu mieszkańców regionu do infrastruktury edukacyjnej i sportowej.

Przykładowe rodzaje projektów (m.in.): Wyposażenie, roboty budowlane z zakresu infrastruktury technicznej i sanitarnej oraz zagospodarowanie otoczenia obiektów i przystosowanie ich do potrzeb osób niepełnosprawnych.

Typ beneficjentów:

1. Jednostki samorządu terytorialnego, ich związki, stowarzyszenia i porozumienia,
2. Samorządowe jednostki organizacyjne sektora finansów publicznych posiadające osobowość prawną,
3. Spółki prawa handlowego, w których większość udziałów lub akcji posiada jednostka samorządu terytorialnego, działająca w obszarze edukacji, wychowania i sportu,
4. Organizacje pozarządowe prowadzące statutową działalność w obszarze edukacji, wychowania i sportu,
5. Podmioty działające w oparciu o ustawę z dnia 28 lipca 2005 r. o partnerstwie publiczno-prywatnym (Dz. U. Nr 169, poz. 1420), prowadzące statutową działalność w obszarze edukacji, wychowania i sportu,
6. Kościoły i związki wyznaniowe oraz osoby prawne kościołów i związków wyznaniowych prowadzące działalność w obszarze edukacji, wychowania i sportu,
7. Właściwy minister oraz osoby prawne i fizyczne będące organami prowadzącymi szkoły lub placówki w rozumieniu ustawy z 7 września 1991 r. o systemie oświaty (Dz. U. 04.256.2572),
8. Ochotnicze Hufce Pracy.

Maksymalny udział środków UE w wydatkach kwalifikowanych na poziomie projektu (%):

Projekty nie objęte pomocą publiczną maksymalnie do 85% kosztów kwalifikowanych projektu. Projekty objęte pomocą publiczną – zgodnie z odpowiednim programem pomocowym

Działanie 8.3. Ochrona zdrowia

Cel i uzasadnienie działania: Celem działania jest poprawa jakości i dostępności do świadczeń udzielanych w zakresie publicznej ochrony zdrowia. Jego realizacja podyktowana jest dynamiką zmian demograficznych oraz znaczącym poziomem niedoinwestowania infrastruktury i wyposażenia jednostek służby zdrowia, co ma bezpośredni wpływ na poziom i jakość świadczonych usług medycznych.

Przykładowe rodzaje projektów (m.in.): 1. Dostosowanie szpitali do rozporządzenia Ministra Zdrowia w sprawie wymagań, jakim powinny odpowiadać pod względem fachowym i sanitarnym pomieszczenia i urządzenia ZOZ; 2. Zakup i modernizacja sprzętu medycznego oraz wdrożenie systemów informatycznych

Typ beneficjentów:

Jednostki prowadzące działalność w publicznym systemie ochrony zdrowia:

1. Jednostki samorządu terytorialnego.
2. Związki, porozumienia i stowarzyszenia jednostek samorządu terytorialnego.
3. Samorządowe jednostki organizacyjne sektora finansów publicznych posiadające osobowość prawną.
4. Kościoły i związki wyznaniowe oraz osoby prawne kościołów i związków wyznaniowych.
5. Organizacje pozarządowe posiadające osobowość prawną.
6. Spółki prawa handlowego, w których większość udziałów lub akcji posiada jednostka samorządu terytorialnego, działające w obszarze ochrony zdrowia.

7. Zakłady opieki zdrowotnej (szpitale, przychodnie, ośrodki zdrowia i poradnie w rozumieniu ustawy z dnia 30 sierpnia 1991 r. o zakładach opieki zdrowotnej (Dz. U. z 2007 r. Nr 14 poz. 89 z późn. zm.), dla których organem założycielskim są jednostki wymienione w punktach 1-6.

W przypadku podmiotów, nie posiadających osobowości prawnej, w ich imieniu występować mogą organy założycielskie posiadające osobowość prawną wymienione w punktach od 1 do 6.

Maksymalny udział środków UE w wydatkach kwalifikowanych na poziomie projektu (%):

Projekty nie objęte pomocą publiczną maksymalnie do 85% kosztów kwalifikowanych projektu. Projekty objęte pomocą publiczną – zgodnie z odpowiednim programem pomocowym.

Działanie 8.4. Pomoc społeczna

Cel i uzasadnienie działania: Celem działania jest poprawa jakości i dostępności świadczeń z zakresu pomocy społecznej, udzielanych przez domy pomocy społecznej i placówki opiekuńczo-wychowawcze.

Przykładowe rodzaje projektów (m.in.): 1. Modernizacja obiektów świadczących usługi w zakresie pomocy społecznej; 2. Dostosowanie obiektów pomocy społecznej do Rozporządzenia Ministra Polityki Społecznej z dnia 19 października 2005 roku w sprawie domów pomocy społecznej oraz Rozporządzenia Ministra Pracy i Polityki Społecznej z dnia 19 października 2007 r. w sprawie placówek opiekuńczo-wychowawczych

Typ beneficjentów:

Jednostki prowadzące działalność w obszarze pomocy społecznej:

1. Jednostki samorządu terytorialnego.
2. Związki, porozumienia i stowarzyszenia jednostek samorządu terytorialnego.
3. Samorządowe jednostki organizacyjne sektora finansów publicznych posiadające osobowość prawną.
4. Kościoły i związki wyznaniowe oraz osób prawne kościołów i związków wyznaniowych.
5. Organizacje pozarządowe posiadające osobowość prawną.
6. Domy pomocy społecznej i placówki opiekuńczo-wychowawcze w rozumieniu ustawy z dnia 12 marca 2004 r. o pomocy społecznej z późniejszymi zmianami, dla których organem założycielskim są jednostki wymienione w punktach 1-5.

W przypadku podmiotów, nie posiadających osobowości prawnej, w ich imieniu mogą występować organy założycielskie posiadające osobowość prawną, wymienione w punktach od 1 do 5.

Maksymalny udział środków UE w wydatkach kwalifikowanych na poziomie projektu (%):

Projekty nie objęte pomocą publiczną maksymalnie do 85% kosztów kwalifikowanych projektu. Projekty objęte pomocą publiczną – zgodnie z odpowiednim programem pomocowym.

WSPÓLNOTOWY PROGRAM NA RZECZ ZATRUDNIENIA I SOLIDARNOŚCI SPOŁECZNEJ – PROGRESS 2007-2013[27]

W ramach programu jednym z typów działań jest budowanie europejskich sieci organizacji pozarządowych działających na rzecz integracji społecznej, walczących z dyskryminacją ze względu na rasę, wiek i **niepełnosprawność** czy promujących równość płci.

Poziom dofinansowania:

Wkład finansowy Komisji wynosi zazwyczaj maksymalnie 80% całkowitych poniesionych wydatków. Wyższe dofinansowanie możliwe jest w wyjątkowych przypadkach.

Beneficjenci:

Udział w programie jest otwarty dla wszystkich publicznych i prywatnych organów, podmiotów i instytucji:

- publicznych służb zatrudnienia i prowadzonych przez nie biur zatrudnienia;
- władz lokalnych i regionalnych;
- wyspecjalizowanych organów przewidzianych w przepisach wspólnotowych;
- partnerów społecznych;
- organizacji pozarządowych zorganizowanych na szczeblu europejskim i krajowym;
- wyższych uczelni i placówek badawczych;
- specjalistów ds. oceny;
- krajowych urzędów statystycznych;
- środków masowego przekazu.

Kwalifikują się: państwa członkowskie UE; państwa należące do EOG: Norwegia, Islandia i Liechtenstein; państwa kandydujące do UE oraz państwa Bałkanów Zachodnich.

Zarządzanie programem:

Ze względu na jego zintegrowany charakter programem zarządza Dyrekcja Generalna ds. Zatrudnienia, Spraw społecznych i Równych szans. Państwa członkowskie UE przygotowują na poziomie krajowym własne mechanizmy koordynacyjne i konsultacyjne.

PROGRAM OPERACYJNY KAPITAŁ LUDZKI (PO KL)[28]

Głównym celem programu jest wzrost poziomu zatrudnienia i spójności społecznej, który ma być osiągnięty poprzez realizację sześciu celów strategicznych:

1. Podniesienie poziomu aktywności zawodowej oraz zdolności do zatrudnienia osób bezrobotnych i biernych zawodowo;
2. Zmniejszenie obszarów wykluczenia społecznego;
3. Poprawa zdolności adaptacyjnych pracowników i przedsiębiorstw do zmian zachodzących w gospodarce;
4. Upowszechnienie edukacji społeczeństwa na każdym etapie kształcenia przy równoczesnym zwiększeniu jakości usług edukacyjnych i ich silniejszym powiązaniu z potrzebami gospodarki opartej na wiedzy;

27 Na podstawie: M. Wasilewska, Fundusze unijne dla organizacji pozarządowych w latach 2007-2013. Przewodnik, Federacja Organizacji Pozarządowych CENTRUM SZPITALNA, Warszawa 2008.

28 Na podstawie: *Ibidem* oraz Portal Funduszy Europejskich, Dokumenty, www.efs.gov.pl/Dokumenty/Lists/Dokumenty%20programowe/Attachments/89/SzOP_POKL_marzec_08_z_errat5.pdf.

5. Zwiększenie potencjału administracji publicznej w zakresie opracowywania polityk i świadczenia usług wysokiej jakości oraz wzmocnienie mechanizmów partnerstwa;
6. Wzrost spójności terytorialnej.

Pieniądze z komponentu centralnego zostaną przeznaczone przede wszystkim na wsparcie efektywności struktur i systemów instytucjonalnych, natomiast z komponentu regionalnego w głównej mierze na wsparcie dla osób i grup społecznych.

Organizacje pozarządowe mogą się ubiegać o dofinansowanie projektów w dziewięciu priorytetach.

Maksymalny poziom dofinansowania wynosi do 85% kosztów kwalifikowanych. Wartość projektu: minimum 50 tys. zł (o ile nie zostanie określona inaczej).

Instytucją Zarządzającą programem jest Ministerstwo Rozwoju Regionalnego – Departament Zarządzania Europejskim Funduszem Społecznym.

PRIORYTET I: ZATRUDNIENIE I INTEGRACJA SPOŁECZNA

Celem priorytetu jest modernizacja publicznych służb zatrudnienia, zwiększenie zasięgu oddziaływania aktywnych polityk rynku pracy oraz wzmocnienie instytucji pomocy społecznej i budowa partnerstwa na rzecz integracji społecznej.

Działanie 1.3: Ogólnopolskie programy integracji i aktywizacji zawodowej

Celem działania jest opracowywanie, wdrażanie i promocja ogólnopolskich i ponadregionalnych rozwiązań z zakresu aktywizacji zawodowej i integracji społecznej, skierowanych do grup znajdujących się w szczególnie trudnej sytuacji na rynku pracy, w tym w szczególności: m.in. do **osób niepełnosprawnych**.

Instytucja wdrażająca: Władza Wdrażająca Programy Europejskie w Ministerstwie Spraw Wewnętrznych i Administracji

Szczegóły na stronie: www.wwpwp.gov.pl/index.php?params[section_id]=31

PRIORYTET IV: SZKOLNICTWO WYŻSZE I NAUKA

Celami priorytetu są: dostosowanie kształcenia na poziomie wyższym do potrzeb gospodarki i rynku pracy; poprawa jakości oferty edukacyjnej szkół wyższych; podniesienie atrakcyjności kształcenia w obszarze nauk matematyczno-przyrodniczych i technicznych na poziomie wyższym oraz podniesienie kwalifikacji kadr sektora B+R (badania i rozwój) w zakresie współpracy z gospodarką oraz marketingu i komercjalizacji badań naukowych.

Działanie 4.1: Wzmocnienie i rozwój potencjału dydaktycznego uczelni oraz zwiększenie liczby absolwentów kierunków o kluczowym znaczeniu dla gospodarki opartej na wiedzy

Celem działania jest budowa potencjału rozwojowego uczelni poprzez umożliwienie im rozszerzenia i wzbogacenia oferty edukacyjnej oraz zapewnienie efektywnego zarządzania systemem szkolnictwa wyższego oraz dostosowanie struktury podaży absolwentów do potrzeb gospodarki.

Poddziałanie 4.1.1: Wzmocnienie potencjału dydaktycznego uczelni

Grupę docelową tego poddziałania tworzą m.in. uczelnie (instytucje i kadra akademicka) oraz studenci, słuchacze, doktoranci, a także inne osoby biorące udział w kształceniu.

Projekty do nich kierowane mogą polegać na przygotowaniu, otwieraniu i realizacji nowych kierunków studiów, studiów podyplomowych, studiów doktoranckich oraz dostosowywaniu programów na istniejących kierunkach studiów do potrzeb rynku pracy i gospodarki opartej na wiedzy. Zapisy dotyczące poddziałania 4.1.1 pozwalają także na realizację projektów skierowanych do studentów **niepełnosprawnych** w celu umożliwienia im korzystania z pełnej oferty edukacyjnej uczelni oraz wdrożenie modeli zarządzania jakością w uczelni.

Instytucja wdrażająca: Ministerstwo Nauki i Szkolnictwa Wyższego - Departament Wdrożeń i Innowacji.

Szczegóły na stronie: www.nauka.gov.pl.

PRIORYTET VI: RYNEK PRACY OTWARTY DLA WSZYSTKICH

Cele priorytetu to: zwiększenie zasięgu oddziaływania Aktywnej Polityki Rynku Pracy; zwiększenie poziomu zatrudnienia wśród osób młodych; zmniejszanie bezrobocia wśród osób znajdujących się w szczególnie trudnej sytuacji na rynku pracy oraz zwiększenie poziomu zatrudnienia wśród osób starszych.

Instytucja wdrażająca: Wojewódzki Urząd Pracy w Lublinie.

Szczegóły na stronie: www.wup.lublin.pl/pokl/.

Działanie 6.1: Poprawa dostępu do zatrudnienia oraz wspieranie aktywności zawodowej w regionie

Celem działania jest podniesienie poziomu aktywności zawodowej oraz zdolności do zatrudnienia osób pozostających bez zatrudnienia oraz stworzenie warunków dla rozwoju aktywności zawodowej w regionie.

Poddziałanie 6.1.1: Wsparcie osób pozostających bez zatrudnienia na regionalnym rynku pracy

Projekty realizowane w ramach tego poddziałania mogą być skierowane do osób pozostających bez zatrudnienia (w tym osób zarejestrowanych jako bezrobotne lub poszukujące pracy), w szczególności m.in. **osób niepełnosprawnych**.

Działanie 6.2: Wsparcie oraz promocja przedsiębiorczości i samozatrudnienia

Celem działania jest promocja oraz wspieranie inicjatyw i rozwiązań zmierzających do tworzenia nowych miejsc pracy oraz budowy postaw kreatywnych, służących rozwojowi przedsiębiorczości i samozatrudnienia.

Odbiorcami wsparcia świadczonego w ramach tego działania mogą być m.in.: **osoby niepełnosprawne**.

PRIORYTET VII: PROMOCJA INTEGRACJI SPOŁECZNEJ

Celem wdrażania priorytetu jest poprawa dostępu do rynku pracy osób zagrożonych wykluczeniem społecznym oraz wzmocnienie i poszerzenie zakresu działań sektora ekonomii społecznej.

Instytucja wdrażająca: Wojewódzki Urząd Pracy w Lublinie.

Szczegóły na stronie: www.wup.lublin.pl/pokl/.

Działanie 7.1: Rozwój i upowszechnienie aktywnej integracji

Cel działania: Rozwijanie aktywnych form integracji społecznej i umożliwianie dostępu do nich osobom zagrożonym wykluczeniem społecznym, oraz poprawa skuteczności funkcjonowania instytucji pomocy społecznej w regionie.

Poddziałanie 7.1.1: Rozwój i upowszechnianie aktywnej integracji przez ośrodki pomocy społecznej - projekty systemowe

Typ beneficjentów: ośrodki pomocy społecznej

Grupy docelowe (m.in.): osoby niepełnosprawne, w tym z zaburzeniami psychicznymi (warunkiem zakwalifikowania jako uczestnika projektu jest złożenie oświadczenia o dotychczasowym nieskorzystaniu z tej samej formy wsparcia w ramach projektów realizowanych w Działaniu 1.3 PO KL)

Poddziałanie 7.1.2: Rozwój i upowszechnianie aktywnej integracji przez powiatowe centra pomocy rodzinie – projekty systemowe

Typ beneficjentów: powiatowe centra pomocy rodzinie

Grupy docelowe (m.in.): osoby niepełnosprawne, w tym z zaburzeniami psychicznymi (warunkiem zakwalifikowania jako uczestnika projektu jest złożenie oświadczenia o dotychczasowym nieskorzystaniu z tej samej formy wsparcia w ramach projektów realizowanych w Działaniu 1.3 PO KL) oraz otoczenie osób wykluczonych społecznie (w zakresie programów aktywności lokalnej, wsparcia działań na rzecz integracji społecznej i zawodowej **osób niepełnosprawnych** oraz wsparcia środowiskowego)

Działanie 7.2: Przeciwdziałanie wykluczeniu i wzmocnienie sektora ekonomii społecznej

Celem działania jest poprawa dostępu do zatrudnienia osób zagrożonych wykluczeniem społecznym i rozwijanie sektora ekonomii społecznej.

Poddziałanie 7.2.1: Aktywizacja zawodowa i społeczna osób zagrożonych wykluczeniem społecznym

Odbiorcami wsparcia świadczonego w poddziałaniu mogą być m.in. **osoby niepełnosprawne**, w tym z zaburzeniami psychicznymi.

Dofinansowanie mogą uzyskać projekty, które przewidują wsparcie (m.in. prawne, organizacyjne, szkoleniowe i finansowe) dla tworzenia i działalności podmiotów integracji społecznej, w tym: centrów integracji społecznej, klubów integracji społecznej, zakładów aktywności zawodowej oraz podmiotów działających na rzecz aktywizacji społeczno-zawodowej (których podstawowym zadaniem nie jest działalność gospodarcza). Finansowanie można także uzyskać na organizację kursów i szkoleń umożliwiających nabycie, podniesienie lub zmianę kwalifikacji kompetencji zawodowych dla osób zagrożonych wykluczeniem społecznym, a także staże i zatrudnienie subsydiowane dla nich w organizacjach pozarządowych oraz spółdzielniach socjalnych połączone z zajęciami reintegracji zawodowej i społecznej. Projekty mogą również obejmować poradnictwo psychologiczne, psychospołeczne, zawodowe i inne, prowadzące do integracji społecznej i zawodowej, skierowane do osób zagrożonych wykluczeniem i ich otoczenia; rozwój nowych form i metod wsparcia indywidualnego i środowiskowego na rzecz integracji zawodowej i społecznej; rozwój usług społecznych przezwyciężających indywidualne bariery w integracji społecznej, w tym w powrocie na rynek pracy, oraz rozwijanie umiejętności i kompetencji społecznych niezbędnych na rynku pracy. Możliwe jest także finansowanie **tworzenia działalności środowiskowych instytucji aktywizujących osoby niepełnosprawne**, w tym zaburzone psychicznie. Dofinansowane mogą być ponadto projekty obejmujące promocję i wsparcie wolontariatu w zakresie integracji osób wykluczonych i zagrożonych wykluczeniem społecznym oraz wsparcie dla tworzenia i funkcjonowania pozaszkolnych form integracji społecznej młodzieży, połączonych z realizacją działań w zakresie reintegracji zawodowej i społecznej.

PRIORYTET IX: ROZWÓJ WYKSZTAŁCENIA I KOMPETENCJI W REGIONACH

Celem wdrażania priorytetu jest poprawa dostępu do edukacji i umożliwienie korzystania z usług edukacyjnych.

Instytucja wdrażająca: Departament Europejskiego Funduszu Społecznego Urzędu Marszałkowskiego Województwa Lubelskiego w Lublinie

Szczegóły na stronie: www.efs.lubelskie.pl

Działanie 9.1: Wyrównywanie szans edukacyjnych i zapewnienie wysokiej jakości usług edukacyjnych świadczonych w systemie oświaty

Cel Działania: tworzenie warunków równych szans edukacyjnych poprzez udzielenie wsparcia na rzecz instytucji systemu oświaty oraz osób napotykających na bariery o charakterze środowiskowym, ekonomicznym, geograficznym i zdrowotnym utrudniające lub uniemożliwiające dostęp do usług edukacyjnych; wzmocnienie atrakcyjności i podniesienie jakości oferty edukacyjnej instytucji systemu oświaty realizujących kształcenie w formach szkolnych (z wyłączeniem kształcenia osób dorosłych) ukierunkowane na rozwój kluczowych kompetencji oraz wzmocnienie zdolności uczniów do przyszłego zatrudnienia.

Poddziałanie 9.1.2 Wyrównywanie szans edukacyjnych uczniów z grup o utrudnionym dostępie do edukacji oraz zmniejszanie różnic w jakości usług edukacyjnych

Przykładowe typy projektów (m.in.):

1. dodatkowe zajęcia dydaktyczno-wyrównawcze oraz specjalistyczne służące wyrównywaniu dysproporcji edukacyjnych w trakcie procesu kształcenia
2. doradztwo i opieka pedagogiczno-psychologiczna dla uczniów wykazujących problemy w nauce lub z innych przyczyn zagrożonych przedwczesnym wypadnięciem z systemu oświaty (np. wsparcie dla uczniów z obszarów wiejskich, **wsparcie dla uczniów niepełnosprawnych**, przeciwdziałanie uzależnieniom, programy prewencyjne, przeciwdziałanie patologiom społecznym)

FUNDACJA IM. STEFANA BATOREGO, CZŁONEK FORUM DARCZYŃCÓW W POLSCE

Przyznaje dotacje na różne inicjatywy obywatelskie podejmowane przez organizacje pozarządowe, a także - co dość wyjątkowe w skali kraju - na instytucjonalny rozwój samych organizacji pozarządowych, zapraszanych przez samą Fundację do złożenia wniosku instytucjonalnego (program: Instytucje Obywatelskie).

Wybrane programy dotacyjne Fundacji:

RÓWNE SZANSE - **Lokalne Programy Stypendialne:** dofinansowuje np. realizację programów stypendialnych prowadzonych dla dzieci i młodzieży przez lokalne organizacje oraz Kolorowa Akademia: programy organizacji, które prowadzą działania integracyjne i edukacyjne dla **dzieci niepełnosprawnych**.

DLA TOLERANCJI: małe granty dla organizacji prowadzących działania edukacyjne i kulturalne.

Terminy składania wniosków do poszczególnych konkursów grantowych są podane na stronie: www.batory.org.pl

Adres Fundacji:

ul. Sapieżyńska 10a

00-215 Warszawa

tel. (0 22) 5360200

fax. (0 22) 5360220

e-mail: batory@batory.org.pl

POLSKA FUNDACJA POMOCY DZIECIOM "MACIUŚ"

Niesie pomoc głodnym, biednym oraz **niepełnosprawnym dzieciom** w Polsce. Organizuje pomoc dla rodzin wielodzietnych, dofinansowuje dożywianie dzieci w szkołach oraz zajęcia terapeutyczne - hipoterapię.

Dofinansowanie dożywiania dzieci w szkołach: mogą ubiegać się szkoły podstawowe i gimnazja.

Informacje na stronie: www.pfpd.org

Adres Fundacji:

ul. I Armii Wojska Polskiego 28

81-383 Gdynia

tel./faks (0-58) 620 42 15

e-mail: info@pfpd.org

Biuro czynne: pon. i środy od 16.00 - 18.00

FUNDACJA WARTA "RAZEM MOŻEMY WIĘCEJ"

Głównym celem Fundacji jest prowadzenie działalności publicznej i społecznie użytecznej na rzecz promocji i wspierania: kultury oraz konserwacji zabytków, oświaty i nauki, ochrony zdrowia oraz środowiska, sportu, pomocy społecznej i działalności dobroczynno-opiekuńczej, **rehabilitacji zawodowej i społecznej niepełnosprawnych**, inicjatyw społecznych i samorządowych. Prowadzi szeroką działalność charytatywną, wspiera ważne inicjatywy społeczne i samorządowe. Wspiera osoby fizyczne i instytucje oraz organizacje.

Informacje na stronie: www.warta.com.pl

Adres Fundacji:

Siedziba Fundacji WARTA

ul. Chmielna 85/87 p. 618

00-805 Warszawa

tel. (0 22) 581 13 77

fax. (0 22) 581 13 76

e-mail: olga.domanska@warta.pl

FUNDACJA PZU

Fundacja PZU powstała w lipcu 2004 roku w wyniku przekształcenia z Fundacji Charytatywnej PZU. Celem jej jest wspieranie nowatorskich inicjatyw służących podniesieniu jakości życia społecznego oraz rozwojowi wolontariatu.

Fundacja wspiera działania w zakresie: kultury i sztuki, szczególnie te, które służą upowszechnianiu wiedzy o kulturze i sztuce polskiej; edukacji, w tym inicjatywy tworzące młodym ludziom warunki równych szans dla ich rozwoju; ochrony zdrowia oraz opieki społecznej, **w szczególności działania wspierające aktywność osób niepełnosprawnych**.

Fundacja wspiera programy edukacyjne i instytucje pozarządowe. Prowadzi własne konkursy grantowe oraz realizuje programy tzw. partnerskie z innymi organizacjami. M.in. prowadziła dwa konkursy grantowe:

- Wzbogacenie oferty edukacyjnej na obszarach wiejskich i małych miastach (do 30.000 mieszkańców). Program rozstrzygnięty w 2006 roku, projekty realizowane.
- Odciążanie rodziców dzieci upośledzonych umysłowo i niepełnosprawnych.

Informacje na stronie: www.fundacja.pzu.pl

Adres Fundacji:

Biuro Fundacji PZU

Al. Jana Pawła II 24,

00-133 Warszawa

tel.: (0 22) 582 23 06, 582 25 38

fax: (0 22) 582 25 38

e-mail: fundacja@pzu.pl

FUNDACJA IM. DR MARIANA KANTONA

Jest to Fundacja Banku Pekao S.A. Celem Fundacji jest wspieranie działań w zakresie: oświaty i wychowania dzieci i młodzieży, realizacji przedsięwzięć naukowo-badawczych oraz dydaktycznych instytucji naukowych i szkół wyższych, popularyzowania wiedzy bankowej, **niesienia pomocy osobom chorym i niepełnosprawnym**, upowszechniania kultury fizycznej i sportu, ochrony środowiska, realizacji projektów organizacji charytatywnych, upowszechniania kultury.

Informacje na stronie: www.pekao.com.pl - Fundacja Bankowa.

Adres Fundacji:

ul. Grzybowska 53/57

00-950 Warszawa

FUNDACJA ORLEN DAR SERCA

Działalność Fundacji ma na celu podejmowanie, prowadzenie i popieranie charytatywnych inicjatyw na rzecz: ochrony zdrowia, rekreacji oraz **rehabilitacji osób niepełnosprawnych**, krzewienia tradycji narodowej, rozwoju oświaty i nauki. Głównym programem realizowanym przez Fundację Orlen Dar Serca jest pomoc rodzinnym domom dziecka w całej Polsce. Przyznaje pomoc osobom fizycznym i prawnym.

Informacje na stronie: www.darserca.pl

Adres Fundacji:

ul. Gordona Bennetta 2

02-159 Warszawa

tel. 0-22 584 69 35

faks. 0-22 584 69 36

e-mail: fundacja@darserca.pl

FUNDACJA WSPÓLNA DROGA

Celem Fundacji jest niesienie pomocy w zakresie opieki społecznej, ochrony zdrowia, rehabilitacji, oświaty i wychowania osobom i jednostkom organizacyjnym (zwłaszcza działającym na poziomie lokalnym). Fundacja zbiera fundusze na pomoc humanitarną i finansuje programy pomocy dla **osób niepełnosprawnych**, ciężko i nieuleczalnie chorych oraz najuboższych, realizowane przez inne organizacje. Pomaga **tylko organizacjom partnerskim**, które przeszły przez etap selekcji i mogą otrzymywać regularną pomoc finansową od Fundacji. W 2004 roku Fundacja zamknęła listę organizacji partnerskich.

Informacje na stronie: www.unitedway.org.pl

Adres Fundacji:

ul. Koszykowa 14/1

00-564 Warszawa

tel.: (0 22) 621 28 09, (22) 621 42 79

fax: (0 22) 621 47 26

e-mail: biuro@wspolnadroga.pl

CARITAS POLSKA

Istnieje kilka głównych dziedzin aktywności Caritas. Można je określić następująco:

- Dziecko, młodzież, rodzina
- **Niepełnosprawność**
- Choroba, podeszły wiek
- Skrajne ubóstwo
- Klęski żywiołowe, wypadki losowe

Wymienione wyżej obszary potrzeb najczęściej zazębiają się wzajemnie. Istnieją też inne dziedziny, w których Caritas, choć na mniejszą skalę, prowadzi swoją działalność, np. problem bezrobocia, migracji, uzależnień. Obecnie prowadzi następujące programy: Wakacyjna Akcja Caritas, Kromka Chleba, Adopcja na odległość, **Indywidualne ścieżki kariery zawodowej szansą dla osób niepełnosprawnych**; Skrzydła; Biura Aktywizacji Bezrobotnych. Swoje cele realizuje przez własne oddziały Caritas diecezjalne.

Informacje na stronie: www.caritas.org.pl

Adres Caritas:

Skwer Kard. Stefana Wyszyńskiego 9

01-015 Warszawa

tel. (0 22) 33485500, 3348585

fax. (0 22) 3348558

e-mail: caritaspolska@caritas.pl

FUNDACJA AGORY

Jest to Fundacja Spółki Agora, wydającej m.in. Gazetę Wyborczą. Działa od 2004 roku. Fundacja ma na celu m.in. wspierać przedsięwzięcia oświatowe i kulturalne, propagować i krzewić postawy humanistyczne, prospołeczne i patriotyczne, a także obywatelskie i antykorupcyjne. Działalność Fundacji koncentruje się obecnie na pomocy ciężko chorym i **niepełnosprawnym dzieciom**, programach stypendialnych oraz finansowaniu akcji społecznych inicjowanych przez "Gazetę Wyborczą". Działa realizując własne programy i wspierając inne organizacje.

Informacje na stronie: www.agora.pl/fundacja

Adres Fundacji:

ul. Czerska 8/10

00-732 Warszawa

tel. (0 22) 555 52 63

faks (0 22) 555 82 63

e-mail: fundacja@agora.pl

MINISTERSTWO POLITYKI SPOŁECZNEJ - FUNDUSZ INICJATYW OBYWATELSKICH - FIO

Fundusz Inicjatyw Obywatelskich jest rządowym programem dotacyjnym adresowanym do organizacji nie nastawionych na zysk. Jest to program z założenia wieloletni, administrowany przez **Ministerstwo Polityki Społecznej**. Celem programu jest wzmocnienie inicjatyw obywatelskich z udziałem sektora pozarządowego. Dotacje w ramach FIO są dystrybuowane w drodze otwartych konkursów. Ze środków Funduszu wspierane są działania obywatelskie z udziałem organizacji pozarządowych m.in. w zakresie realizacji zadań publicznych (wymienionych w art. 4 ustawy o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie), współpracy między sektorem pozarządowym i publicznym, działania umożliwiające organizacjom korzystanie ze środków Unii Europejskiej, działania upowszechniające dobre praktyki i modelowe rozwiązania, które służą rozwojowi społeczeństwa obywatelskiego itp.

Informacje na stronie: www.pozytek.gov.pl -> szukaj -> FIO 2007

lub www.mps.gov.pl ->> szukaj -> fundusz inicjatyw obywatelskich

Kontakt:

Ministerstwo Polityki Społecznej

ul. Nowogrodzka 1/3/5

00-513 Warszawa

tel. (0 22) 661-14-02

Departament Pożytku Publicznego:

(0-22) 661 01 46

e-mail: fio@mps.gov.pl

5. Raport dotyczący woj. lubelskiego z projektu pt. „Gmino, jaka jesteś?”

Raport jest dostępny pod adresem internetowym: www.pfron.org.pl w zakładce „Europejski Fundusz Społeczny” - „Projekty, których realizacja została zakończona”.